

**MOTIVOIVAN HAASTATTELUN
KÄYTTÖ, VAIKUTUKSET JA PALAUTE
NUORIIN KOHDISTUVASSA SOSIAALITYÖSSÄ -
INTEGRATIIVINEN KIRJALLISUUSKATSAUS**

Johanna Rossi
Maisterintutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteen laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Johanna Rossi	
Työn nimi Motivoivan haastattelun käyttö, vaikutukset ja palaute nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä. Integratiivinen kirjallisuuskatsaus	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä
Ohjaaja YTT Johanna Moilanen	
Tiivistelmä <p>Tarkastelen maisterintutkielmassani motivoivan haastattelun käyttöä, vaikutuksia ja palautetta nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä. Tutkielmani menetelmä on integratiivinen kirjallisuuskatsaus, jonka keinoin selvitän, millä tavoin motivoivaa haastattelua on käytetty nuorten ongelmiin puuttumisessa, minkälaisia vaikutuksia sillä on nuoriin ollut ja minkälaista palautetta siitä on nuorilta saatu. Tutkielmani teoriatausta on motivoivan haastattelun käsitteistö, periaatteet ja metodi.</p> <p>Tutkielmani aineistoon on valikoitunut neljätoista eurooppalaista ja yhdysvaltalaisista tutkimusartikkelia. Aineisto koostuu motivoivaa haastattelua sisältävien, nuorille suunnattujen interventioiden kvalitatiivisesta ja kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Analyysimenetelmänä on teoriaohjaava sisällönanalyysi, jonka avulla käsittelen tutkimusten tuloksia ja palautetta. Motivoiva haastattelu on näyttöön perustuva menetelmä, jonka tavoitteena on asiakkaan muutosta estävän ristiriidan purkaminen ja oman motivaation herättäminen. Motivoivaa haastattelua on käytetty nuoriin kohdistuvissa interventioissa sekä kansainvälisesti että Suomessa, joskaan sen käyttöä nuorten kohdalla ei täällä ole systemaattisesti kartoitettu ja tutkittu.</p> <p>Tutkielmani aineiston perusteella motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden vaikutukset olivat enimmäkseen positiivisia erilaisten negatiivisten kierteiden katkaisemisessa nuorilla. Myönteisiä vaikutuksia havaittiin aineiston tutkimuksissa pääasiassa päihdeiden käyttöön, mutta myös esimerkiksi seksuaaliterveyteen tai erityisnuorten työllistymiseen liittyvissä ongelmissa. Sen sijaan esimerkiksi muutosvalmiuden lisääntymiseen suhteen tulokset olivat ristiriitaisia. Nuorten sitoutumisen aste motivoivaa haastattelua sisältäviin interventioihin oli aineiston perusteella kohtuullisen hyvää samoin kuin heidän palautteensa. Lisätutkimus motivoivan haastattelun käytöstä suomalaisten nuorten kohdalla on tarpeen.</p>	
Asiasanat motivoiva haastattelu, nuorten sosiaalityö, interventio, nuoret, nuorten päihdeongelmat	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Aineiston hakuprosessi	35
---------	------------------------	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Artikkeleiden poissulku ja mukaanottokriteerit	33
TAULUKKO 2	Aineiston artikkelit, niiden tekijät ja sisällöt	37

LIITTEET

LIITE 1	Interventioiden positiiviset tulokset	78
LIITE 2	Nuorten positiivinen palaute	80
LIITE 3	Ei tulosta ja negatiiviset tulokset sekä nuorten negatiivinen palaute	82
LIITE 4	Mixed Methods Appraisal Tool: in (MMAT 2018)	83

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	6
2 NUORET SOSIAALITYÖN ASIAKKAINA.....	8
2.1 Nuoruus sosiaalityön näkökulmasta	8
2.2 Nuoret sosiaalityön asiakkaina	9
2.3 Vuorovaikutus nuoren kanssa	11
3 MOTIVOIVA HAASTATTELU	13
3.1 Lähtökohtana ristiriita	13
3.2 Motivoivan haastattelun henki, metodi ja ydintaidot	14
3.2.1 Menetelmän henki.....	14
3.2.2 Metodi eli prosessin vaiheet	16
3.2.3 Käytännön haastattelutaidot.....	17
3.2.4 Vastustus osana prosessia	18
3.2.5 Muutospuheesta muutosvalmiuteen.....	19
3.3 Aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta.....	20
3.3.1 Brittiläisen tutkimuksen merkitys menetelmän kehittämisessä.....	23
3.3.3 Motivoivan haastattelun käyttö nuorten sosiaalityössä Suomessa.	27
4. TUTKIELMAN TAVOITE JA MENETELMÄ	29
4.1 Tutkimuskysymykset	29
4.2 Integratiivinen kirjallisuuskatsaus	30
4.3 Kirjallisuushaku ja aineiston valinta	32
4.4 Aineiston esittely	36
4.5 Aineiston laadun arviointi	40
4.6 Analyysi.....	40
5 TULOKSET	44
5.1 Aineistossa tutkitut interventiot ja niiden toteutustavat.....	44
5.2 Tutkimusten tulokset.....	48
5.2.1 Positiiviset tulokset	49
5.2.2 Ei positiivista tai negatiivista tulosta.....	53
5.2.3 Negatiivinen tulos	54
5.3 Nuorten antama palaute.....	54
6. POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	59
6.1 Pohdinta	59
6.2 Tutkielman rajoitukset ja luotettavuus	65
6.3 Johtopäätökset	67

LÄHDELUETTELO 72

1. JOHDANTO

Maisteritutkielmani tavoitteena on tarkastella alun perin päihdetyöhön kehitetyn motivoivan haastattelun käyttöä alaikäisiin ja täysi-ikäisyyteen siirtymässä oleviin nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä. Tutkielmani aineisto koostuu pääosin nuoriin kohdistuneiden interventioiden vaikutuksia tarkastelevista tutkimusartikkeleista. Tämän lisäksi olen sisällyttänyt mukaan myös tutkimuksia, jotka ovat käsitelleet nuorten antamaa palautetta motivoivaa haastattelua sisältävistä interventioista. Toteutan tutkielmani integratiivisen kirjallisuuskatsauksen menetelmällä ja aineiston jäsentelyyn käytän sisällönanalyysiä. Tutkielmani aineisto käsittää 14 kansainvälistä, vertaisarvioitua tutkimusartikkeliä pääosin Yhdysvalloista, mutta myös esimerkiksi Alankomaista ja Englannista.

Motivoiva haastattelu on William R. Millerin ja Stephen Rollnickin 1980-luvulla kehittämä, näyttöön perustuva lähestymistapa ja asiakkaan autonomiaa korostavaan vuorovaikutukseen perustuva menetelmä. Se on alunperin kehitetty, paljon käytetty ja tutkittu menetelmä aikuisten päihdeongelmien hoidossa. Sally Boyle, Jitka Vse-teckova ja Martyn Higgins (2019, 870) ovat omassa, aiheesta tehdyssä kirjallisuuskatsauksessaan todenneet, että motivoivan haastattelun vahvuus näkyy siinä, miten laajasti sitä on päihdehoidon lisäksi voitu hyödyntää myös muilla terveydenhoidon, sosiaalityön ja käyttäytymisongelmien alueilla. Motivoivaa haastattelua on implementoitu niin sydän- ja MS-potilaiden hoidossa kuin perhesosiaali-, lastensuojelu- ja terapiatyössäkin. Tämä näkyy myös tutkielmassani, jonka aineiston tutkimuksissa motivoivaa haastattelua on käytetty sosiaali ja terveydenhoidon sekä psykologian aloilla yhdistäen siihen muita menetelmiä ja teoriaa.

Sosiaalityössä asiakastilanteet voivat olla haasteellisia. Työntekijän vuorovaikutustaidoilla on merkitystä paitsi sitouttamisen, myös koko asiakasprosessin lopputuloksen kannalta (Forrester ym. 2019, 2165). Pidän sekä asiakkaiden että työntekijöiden kannalta haastavana yhtälöä, jossa usein asiakkaan vaikeassa elämäntilanteessa tehtävä yhteistyö voi olla sen varassa, sattuuiko sosiaalityöntekijällä olemaan vuorovaikutukseen luontaisia edellytyksiä, kokemusta, koulutusta tai muuta kättä pidempää vai ei. Tästä näkökulmasta asiakaskeskeinen, vuorovaikutustilanteiden luonteeseen keskittyvä motivoiva haastattelu on hyödyllinen lähestymistapa.

Nuoriin kohdistuvan sosiaalityö on tärkeää, koska paljon voi olla vielä siinä vaiheessa tehtävissä. Ongelmat eivät välttämättä vielä ole niin kroonisia, että suunnanmuutos olisi mahdotonta. (Palola, Hannikainen-Ingman & Karjalainen 2012, 41) Näen nuoret tärkeänä asiakasryhmänä motivoivan haastattelun kannalta siksi, että heidän kohdallaan luottamuksen rakentaminen ja sitouttaminen esimerkiksi epäluulojen vuoksi voi olla haastavaa, vaikka heitä palvelujen piiriin saisi. Minua kiinnostaa tutkielmassani se, mihin motivoivaa haastattelua on nuorten kanssa työskenneltäessä käytetty ja minkälaisia tuloksia sen avulla on saatu. Myös nuorten omaa palautetta motivoivaa haastattelua sisältävistä interventioista, sikäli kun sitä on kerätty, on kiinnostavaa tarkastella menetelmän lähtökohdista käsin.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisun esipuheessa nuorten palveluiden kehittämisen ydintä määriteltiin muun muassa näin: ”Sosiaalityö on ennen kaikkea suhdeperustaista, vuorovaikutukselle rakentuvaa työtä, jossa tunnustetaan yhteiskunnan rakenteiden vaikutus yksilön elämään. Silti myös kysymys metodisuudesta – ja sen sisällä menetelmistä – on yksi sosiaalityön keskeisistä kysymyksistä uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristössä.” (Pitkänen ym. 2022, 14) Tutkielmani tulosten perusteella motivoiva haastattelu on hyvä vaihtoehto nuorten ongelmiin puuttumisen keinoja pohdittaessa.

2 NUORET SOSIAALITYÖN ASIAKKAINA

Tässä luvussa tarkastelen nuoria sosiaalityön erityisenä asiakasryhmänä. Pysin kuvaamaan joitakin nuoriin kohdistuvan asiakastyön kysymyksiä ja näkökulmia peilaan niitä samalla vuorovaikutuksen ja motivoinnin teemoihin. Chris Trotter (2006, 2) asettaa asiakkaat jänalle, jonka toisessa päässä ovat ne, joiden on otettava palveluja vastaan viranomaisten kuten poliisin tai lastensuojelun pakottamana, halusivatpa sitä tai eivät. Janan toisessa päässä ovat asiakkaat, jotka hakevat itse apua kokiessaan sitä tarvitsevansa. Janan keskivälille sijoittuu asiakaskuntaa, joiden kohdalla kyse ei ole viranomaisten taholta muodostuneesta pakosta, vaan muusta paineistuksesta avun piiriin. Vaikka nuoret yhä enenevässä määrin osaavat hakea apua, he useimmiten tulevat palveluiden piiriin muiden ohjaamana.

2.1 Nuoruus sosiaalityön näkökulmasta

Nuoriksi käsitetään nuorisolain mukaan alle 29-vuotiaat (21.12.2016/1285). Nuoruuden ikävaihetta on määritelty monella tavalla eri näkökulmista. Risto Vuorinen (1998, 202) on jaotellut nuoruuden kehitysvaiheet esinuoruuteen (10–12), varhaisnuoruuteen (12–14), varsinaisnuoruuteen (14–16) ja myöhäisnuoruuteen (16–20). Eri vaiheiden rajat ovat liukuvia riippuen yksilöstä. Myös ympäröivällä ajalla on vaikutuksensa siihen, miten varhain nuoruuden voi katsoa esimerkiksi alkavan. Jaottelu kuvastaa mielestäni hyvin sen, miten nuoruus on vuosia kestävä sarja muutoksia. Tässä tutkielmassa painottuvat nuoret varhaisnuoruudesta eteenpäin, pois lukien esinuoret ja yli 20-vuotiaat nuoret aikuiset. Alle 18-vuotiaat ovat alaikäisiä ja määritellään sikäli lapsiksi, että heitä koskee lastensuojelulaki (13.4.2007/417), jonka mukaan yhteiskunnan tulee suojella lasta, mikäli tämä itse vaarantaa omaa terveyttään tai kehitystään.

Sylvie Naarin ja Mariann Suarezin (2021, 2) mukaan nuoret elävät sekä aikuisten että oman ikäryhmän suunnalta tulevien paineiden, biologisten ja hormonaalisten tekijöiden ristiaallokossa. Ikäkauteen liittyvät normaalit käytösongelmat ja mielen heilahtelut saatetaankin helposti nähdä poikkeamana, vaikka ne ovat normaali osa ikävaihetta. (Naar & Suarez 2021, 2.) On luonnollista, etteivät nuorten ongelmat välttämättä asetu lakien ja normien sisään tai esimerkiksi matka koulusta työelämään kulje suoraa reittiä juuri siten, kun edellytetään. Jokaisessa nuoressa piilevän toimintakyvyn etsiminen motivoinnin avulla on nuorille suunnatun sosiaalityön ydintä. (Palola, Hannikainen-Ingman & Karjalainen 2012, 69.) Tässä ajassa oman lisänsä nuoruuden paineisiin tuo sosiaalinen media, esimerkiksi sen esittelemät ihanteet ja helposti aikuisilta piilossa pysyvä kiusaaminen.

Nuoruus on siirtymävaihetta, johon oman identiteetin etsiminen tuo monenlaisia haasteita. Riskit ongelmien ratkaisemiseen impulsiivisilla, epäterveillä tai muuten haitallisilla tavoilla ovat olemassa, koska saman ikäisten vaikutuksen painoarvo kasvaa ja perheen huolenpidon (jos sellaista on) vaikutus vähenee. (Naar & Suarez 2021, 20–21, 22.) Itsenäistymishalusta huolimatta nuori kuitenkin tarvitsee aikuisuutta tukemaan. Nuoren impulsiivinen käytös on hyvä nähdä muunakin kuin elämänhallinnan ja aikuisuuden puutteena. Riskikäyttäytymisellä ja kokeiluilla on oma tehtävänsä elämäkokemuksen kartuttamisessa kohti aikuisuuden eri rooleja. (Naar & Suarez 2021, 23–24.) Autonomisuuden ja identiteetin hakeminen kiellettyjen äärilaitojen kautta ei ole harvinaista.

Nuorten oireilua, kuten syrjäytymistä, ei pidä kuitenkaan yksinomaan ajatella yksittäisen nuoren henkilökohtaisena ongelmana, vaan nähdä sen kumpuavan erilaisista sosiaalisista kysymyksistä (Aaltonen & Berg 2015, 133). Nuoren käytöksessä ja oireilussa on aina kyse myös hänen lähiympäristöstään, perhekulttuurista ja saamastaan kohtelusta sekä yhteiskunnallisesta tilanteesta. Esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tilanne voi olla haastava, jos perheen voimavarat nuoren tukemiseen ovat vähäiset. Myös lama-ajat tai muut yhteiskunnalliset murrokset vaikuttavat esimerkiksi vanhempien työttömyyden kautta nuorten kokemuksiin omista mahdollisuuksista tai omasta riittävydestä. (Palola, Hannikainen-Ingman & Karjalainen 2012, 38, 51 ja 61) Tällä hetkellä keskustelussa korostuu myös korona-ajan vaikutukset nuorten hyvinvointiin ja mielenterveyteen (Pitkänen ym. 2022, 17).

2.2 Nuoret sosiaalityön asiakkaina

Sosiaalityöntekijä kohtaa nuoria lapsi- ja perhesosiaalityössä tai lastensuojelussa useimmiten osana perheiden vaikeutuneita tilanteita. Nuorten oma oireilu on myös syy aloittaa koko perheeseen kohdistuva työskentely. Palvelutarpeen arvioinnista lähtien alaikäisen lapsen tai nuoren mielipide häntä koskevissa asioissa tulisi aina selvittää ja kuulla tätä myös ilman vanhempia (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301 §32).

Nuoret ohjataan usein avun piiriin käytännössä oppilashuollon, terveydenhuollon, vanhempien, poliisin tai sosiaalipalveluiden toimesta. On loogista, etteivät he ole välttämättä motivoituneita muutokseen, kun lähtökohtana on ulkoinen, eikä itse koettu tavoite. Täysi-ikäistyttyään nuoret ohjataan aikuissosiaalityön palveluihin. (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 105; Pitkänen ym. 2022, 68.)

Nuoret eivät ole välttämättä helposti tavoitettavissa tai kovin usein itse hakeudu tai halua palvelujen piiriin (Häikiö & Kallinen 2018, 103; Naar & Suarez 2021, 55). Esimerkiksi päihdeongelmissa yhteydenoton kynnystä voi nostaa pelko sen perusteella tehtävästä lastensuojeluilmoituksesta ja tämän seurauksista. Varsinkin sosiaalityöntekijän päättävältä nuoren asioissa voi vaikuttaa luottamuksellisen vuorovaikutuksen syntymiseen (Pitkänen ym. 2022, 97 ja 166). Avun vastaanottaminen ja siihen sitoutuminen ja sitouttaminen voi olla vaikeaa. Yhteistyö viranomaisten kanssa saattaa jännittää nuorta, herättää epäluottamusta ja torjuntaa, jolloin heidän kuulemisensaakaan ei automaattisesti onnistu. Myös motivaatio muuttaa käyttäytymistä tai riskialttiita toimintatapoja auktoriteetin ohjaamana voi olla alhainen. (Aaltonen & Berg 2015, 52; Naar & Suarez 2021, 55.) Yleisesti ottaen puhuminen ja itseilmaisuus, johon asiointi pääasiassa perustuu, voi olla nuorelle vaikeaa monesta eri syystä ja nostaa kynnystä vastaanottaa tukea, vaikka nuori ymmärtäisi sitä tarvitsevänsäkin. Viranomaisen käyttämällä ammattikielellä voi myös olla asiakkaan tasaveraisuuden kokemusta näkertävä vaikutus. (Aaltonen & Berg 2015, 52; Aaltonen ym. 2018, 212–213.) Edelliseen verraten ja siitä huolimatta on nuorten mielenterveys-, sosiaali- ja päihdepalveluiden käyttö sekä asiakkuudet pandemian jälkeen lisääntyneet (Pitkänen ym. 2022, 55–56, 59 ja 61).

Vaikka nuorilla olisikin kokemusta eri palveluista, heillä ei ole välttämättä kokonaiskuvaa palvelujärjestelmän toiminnasta tai tietoa viranomaisten työstä, eikä aina omista oikeuksistaan, tuen tarpeesta tai omista tavoitteista tuen suhteen. Järjestelmän byrokratia ja epätietoisuus seurauksista voi nostaa kynnystä avun vastaanottamiseen. (Aaltonen & Berg 2015, 93; Pitkänen ym. 2022, 17.) Nuorten kanssa työtä tekeville kysyttäessä esiin on tullut se, miten sensitiivisesti luottamus tulee viestinnällisesti heidän kanssaan rakentaa. Nuoret ovat herkkiä reagoimaan, jos kokevat tulevansa ”dis-satuiksi” tai keskustelu pyrkii oikaisemaan nuoren toimintaa vikoja osoittelemalla. (Aaltonen & Berg 2015, 50.) Toisaalta on tuotava esiin sekin, että Suomessa tehtyjen väestötutkimusten mukaan päästyään sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin, esimerkiksi nuoret aikuiset ovat yleisellä tasolla palveluihin ja niiden saatavuuteen kohtalaisen tyytyväisiä. Ongelmia onkin enemmän yksittäisten palveluiden ja nuorten tarpeiden välisissä kohtaanto-ongelmissa, pitkissä jonotusajoissa, luukuttamisessa, palvelujen saatavuuden ongelmissa, niiden lyhytaikaisuudessa tai työntekijän ja nuoren välisen vuorovaikutuksen laadussa. (Aaltonen & Berg 2015, 52; Karvonen, Kestilä & Kauppinen 2018, 45 ja 47; Pitkänen 2022, 74.)

2.3 Vuorovaikutus nuoren kanssa

Yleisesti voi sanoa, ettei sosiaalityöntekijän kanssa keskustelu ongelmallisessa elämäntilanteessa ole ihmisille lähtökohtaisesti vain helppoa. Riippuen tilanteesta asiakkaasta voi tuntua pelottavalta tai ahdistavalta joutua avautumaan työntekijälle asiassa, joka herättää esimerkiksi häpeää tai huolta seurauksista. (Hohman, Loughran, Mathiesen 2012, 32.) Nuorten kohdalla ei myöskään ole välttämättä helppoa asettua niiden odotusten ja vaatimusten kohteeksi, joita hänelle viranomaistaholta asetetaan. Kyse on aina paitsi tukemisesta, myös kontrollista ja edellyttämisestä, johon vastaminen riippuu yksilöllisistä kyvyistä. Käytännössä valta määrittellä kohtaamisen luonne on julkista valtaa edustavalla aikuisella. Suhtautuminen nuoreen voi vaihdella viranomaisten välillä paljonkin; kun toinen saa myönteistä tukea, toinen voi kohdata palvelussa myös torjuntaa. Paljon riippuukin siitä, onko aikuisen viranomaisen kanssa kohtaaminen nuorelle itsetuntoa vai leimaa vahvistava kokemus. (Mäkinen & Halonen 2018, 152, 166 ja 169.) Yksi nuoria kohtaavan työntekijän ensisijaisia tehtäviä onkin purkaa sosiaalipalveluihin ja ohjaamiseen liittyviä ennakkoluuloja. Nuoret eivät aiempien tutkimusten mukaan hae herkästi ammattilaisten apua esimerkiksi mielenterveysongelmissa varsinkaan ennalta ehkäisevästi (Rickwood, Deane, & Wison 2007).

Viranomaisilla on kuitenkin rajallisesti aikaa keskittyä nuoren ongelmiin siten kuin se olisi tarpeellista (Mäkinen & Halonen 2018, 168). Entiset lastensuojelun asiakkaat toivoivat kokemustensa perusteella sosiaalihuollon aikuisilta ”aikaa, osaamista ja motivaatiota kohdata heidät”. Hyvä työntekijän ominaisuuksiin heidän mielestään kuuluu esimerkiksi empatia ja rehellisyys. Kyseisen tutkimuksen nuoret myös vaikuttivat havaitsevan ja pistävän painoarvoa kohtaamisissa siihen, tekeekö työntekijä työtään mieluusti vai ei. Erityisesti hyvin rakennettu luottamus työntekijän kanssa voi olla nuorelle merkittävä, korjaava kokemus. (Pekkarinen 2018, 193.) Edellä kuvatut asiat eivät siis ole itsestänselvyyksiä ja ne kertovat siitä, että yksittäisen työntekijän kohtaamisen taidot ja kiinnostus nuorta kohtaan vaikuttavat asiakaskokemukseen ja sitä kautta avun perille menoon.

Työntekijän kaksijakoinen rooli suhteessa asiakkaaseen on sosiaalityössä omanlaisensa haaste. On ristiriitaista, että työntekijä on samaan aikaan sekä auttaja että viranomainen, jonka täytyy esimerkiksi lastensuojelussa rakentaa luottamusta ja ymmärtää, mutta tilanteen niin vaatiessa tehdä ikäviäkin, mahdollisesti vastentahtoisia, asiakkaan elämään vaikuttavia päätöksiä (Trotter 2006, 4). Erityisesti nuorten kohdalla rooli luotettavana, auttavana aikuisena ja toisaalta ohjaavana, päätöksiä tekevänä viranomaisena kysyy psykologista pelisilmää. Alle 20 -vuotiaiden kohdalla käsitellään kriittisimpiä ikävaiheita kuten murros- ja teini-ikää sekä siirtymävaihetta nuoruudesta varhaisaikuisuuteen. Varhaisessa nuoruudessa kognitiivinen kyvykyys on muutoksessa, mistä kertoo mustavalkoinen, usein kaavamainen ajattelu.

Nuoren kehitysvaiheesta ja yksilöllisistä, kognitiivisista resursseista riippuu paljon se, millä tavoin hänen kanssaan kannattaa käsitellä sisäisiä ristiriitoja ja pohtia niihin liittyviä muutostarpeita. (Naar & Suarez 2021, 18–19.)

Nuorten oma, myönteinen palaute, liittyy pääasiassa työntekijän persoonalliseen otteeseen ja vuorovaikutustyyliin. Pitkäsen ym. (2022, 73 ja 83) tekemässä haastattelututkimuksessa nuoret kokivat saaneensa apua erityisesti silloin kun auttaja on ollut aidosti kiinnostunut nuoren asioista, tämän puolella, minkä lisäksi nuori on kokenut tulevansa kuulluksi eli keskustelu on ollut tasaveroinen. Hyväksi auttamiskokemukseksi arvioitiin myös se, että auttaja on ollut paitsi empaattinen myös ystävällinen ja arvostava. Toivon ja erilaisten hyvien selviytymismahdollisuuksien konkretisoiminen on nähty nuorten näkökulmasta myös arvokkaaksi avuksi. Toisaalta nuoret arvostivat myös vaihtoehtoisia näkökulmia, joita työntekijöiltä saivat. Edellä mainitut luonnehdinnat kuulostavat toisaalta itsestänselvyyksiltä, joiden pitäisi olla läsnä pääosin kaikessa sosiaalityössä ja palvelukohtaamisissa ja joita nuorilla on oikeus auttajilta odottaa.

Nuorten palvelut jakautuvat mielenterveys- ja päihdetyön osalta terveydenhoidon ja sosiaalipalveluiden kesken. Varsinainen terapiatyö sijoittuu terveydenhoidon puolelle, mutta myös sosiaalityössä on mahdollista käyttää erilaisia menetelmiä nuoren tueksi. (Pitkänen ym. 2022, 18.) Koska motivoivan haastattelun lähtökohtana on pyrkiä luomaan asiakkaan kanssa yhteistyötä tukeva liittolaisuus, se purkaa parhaimmillaan työskentelyyn liittyviä pelkoja ja vastustusta. Tämä tapahtuu menetelmään sisäänkirjoitetun empatian ja tuomitsemattoman hyväksymisen kautta. (Hohman, Loughran & Mathiesen 2012, 32.) Lähestymistapa sisältää monenlaisia vuorovaikutuksen keinoja, joten sitä on mahdollista muotoilla asiakkaan mukaan. Tämä tekee siitä sopivan lähestymistavan nuorten kohtaamiseen, koska vastassa voi olla hyvinkin erilaisin kognitiivisin kyvyin eri kehitysvaiheessa olevia nuoria. Myös ikävaiheen voimakkailla tunteilla on oma vaikutuksensa kognitiiviseen asioiden käsittelyyn, jolloin motivoivaan haastatteluun sisältyvä empaattisen vastaanottamisen ja heijastamisen taidot kannattelevat vuorovaikutusta (Naar & Suarez 2021, 26 ja 23.)

Nuorten ongelmassa sosiaalihuollon palveluihin kytkeytyy usein terveydenhuollon, kuten mielenterveyspalveluiden, psykiatrisen sairaanhoidon ja päihdepalveluiden tarvetta. Nuorten sitoutuminen niihin voi olla vaihtelevaa tai äityä hoidonvastaisuudeksikin. (Palola, Hannikainen-Ingman, Karjalainen 2012, 47.) Aiemmin tehdyssä tutkimuksessa motivoivan haastattelun käytöstä erityisesti nuorten päihdeongelmien kohdalla on todettu sillä olevan myönteisiä vaikutuksia jo kohtalaisen lyhyinä interventioina. Tällä on merkitystä niukkojen resurssien aikana. (Jensen ym. 2011, 438.)

3 MOTIVOIVA HAASTATTELU

Tässä luvussa tuon esiin motivoivan haastattelun lähtökohdat, pääasialliset elementit, metodin ja käytäntöön soveltamisen keinot. Osin käsittelen kyseisiä asioita myös nuorten kanssa työskentelyn näkökulmasta.

3.1 Lähtökohtana ristiriita

Motivoiva haastattelu sisältää ajatuksen siitä, ettei kukaan voi muuttaa toista. Vaikka ajatus on meille itsestäänselvyys, yritämme kuitenkin usein saada esimerkiksi epätoivottuun käytökseen muutosta aikaan käskemällä, neuvomalla tai usein juuri nuorten kohdalla esimerkiksi varoittamalla vakavista seurauksista. Pysyvät muutokset eivät kuitenkaan tapahdu käskystä, vaan ne edellyttävät ihmisen oman motivaation polttoaineekseen. (Naar & Suarez 2021, 42–43.)

Motivoivan haastattelun keskiössä on ajatus siitä, että haitallisen käytöksen muuttamisen vaikeimpia esteitä on sisäinen ristiriita eli ambivalenssi. Sen tunnistaminen ja tunteminen auttaa asiakasta oman motivaation syntysijoille. Menetelmän tavoitteena on käytännössä päästä tämän ristiriidan esiin tuomiseen ja ratkaisemiseen hyödyntäen ja tukien asiakkaan itsemääräämisoikeutta, joka kulkee mukana kaikissa prosessin vaiheissa. (Forrester ym. 2021, 26) Ambivalenssissa kaksi eri suuntaan vetävää tarvetta pitää ihmisen jumissa esimerkiksi addiktiossa tai muussa itseä ja muita vahingoittavassa käytöksessä. Usein asiakas tietää tämän itsekin ja on ehtinyt sitä pohdita. Sosiaalityöntekijän tarve ratkaista asia omasta mielestään oikealla tavalla on omiaan aiheuttamaan vuorovaikutukseen hedelmättömän vastakkainasettelun. (Miller & Rollnick 2013, 9–10.) Ambivalenssin tutkiminen ja purkaminen edellyttää asiakkaan kuuntelemista laajasti myös hänen arvojensa ja omien tavoitteidensa kautta. Tällöin mukaan tulee myös hänen lähiympäristönsä ja ihmissuhteidensa merkitys ristiriitaan vaikuttavina tekijöinä. Motivoiva haastattelu on työskentelyä paitsi ristiriidan myös

arvojen ja asiakkaan omaan elämään liittyvien, ehkä kuulumatta jääneiden toiveiden kanssa. (Forrester ym. 2021, 26–27.)

Asiakkaan mahdollinen torjuva käytös leimataan usein kieltämiseksi ja vastustamiseksi, vaikka hänelle ristiriitaista aihetta käsiteltäessä se on normaali reaktio. Useimmiten asiakas on jo kuullut hyviä neuvoja ja tietää, mitä hänen itse asiassa pitäisi ongelmansa suhteen tehdä. (Miller & Rollnick 2013, 7–10.) Motivoivan haastattelun viitekehyksessä vastustamista ei niinkään nähdä asiakkaan ongelmana vaan tämän reaktiona työntekijän kanssa muodostuneen vuorovaikutuksen kulkuun. Vastustaessaan työntekijää asiakas voi esimerkiksi kokea autonomiansa olevan uhattuna. Tämä ei ole motivoivan haastattelun tavoite, joka päinvastoin pyrkii vahvistamaan itsemääräämisen kokemusta. Asiakkaan vastustaminen kielii aina myös työntekijän omasta osuudesta kommunikaatioon. Se on merkki vuorovaikutuksen kääntymisestä jollakin tavoin väärään suuntaan esimerkiksi asiakkaan aidon kuulemisen tai autonomian arvostamisen suhteen. (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 100–101, 102.)

Motivoivan haastattelun yhteydessä puhutaan niin kutsutusta ”korjaamisrefleksistä” (righting reflex), jota tulisi välttää silloinkin, kun vaikkapa nuori asiakas tuo esiin yhteiskunnan sääntöjä kyseenalaistavia näkemyksiä myönteisessä valossa. Halu oikeasta asiakasta on varmasti suuri, mutta oikeaisemasta pitäytyminen on pidemmällä tähtäimellä parempi vaihtoehto. (Hohman 2012, 71.) Varsinkin nuorten asiakkaiden kohdalla näiden kysymysten ääreen on hyvä pysähtyä. Oikeassa olemiseen houkuttelee työntekijälle looginen tarve ratkaista asiakkaan ongelma saman tien, mikä kuitenkin ei ole kestävää, ennen kuin asiakas itse on siihen valmis. Väärässä paikassa tehdyt ratkaisuehdotukset voivat vahvistaa asiakkaan ristiriitaa ja siten myös vastustusta tai haluttomuutta muutokseen. Asiakkaan muutosta vastustava puhe on motivoivassa haastattelussa se, mitä pyritään vähentämään, koska parhaiten asiakas sitoutuu siihen, mitä kuulee itsensä sanovan. Tällöin tavoitteena on muutospuheen vahvistaminen. (Forrester ym. 2021, 31–32.)

3.2 Motivoivan haastattelun henki, metodi ja ydintaidot

3.2.1 Menetelmän henki

Motivoivan haastattelun synty sijoittuu William R. Millerin harjoittelu-aikaan päihdehuollossa. Hän havaitsi empaattisen työtteen, joka tuolloin ei ollut pääasiallinen lähestymistapa, vaikuttavan päihdeongelmaisten asiakkaiden hoidon etenemiseen myönteisesti. (Hohman 2012, 64.) Tuolloin alkoholismi nähtiin sairautena, jonka oireita olivat vähättely ja kieltäminen. Tästä syystä siihen puuttumisen tuli olla vahvasti paineistavaa, jotta asiakas herää todellisuuteen ja sitä kautta muutokseen. Muiden muassa motivoiva haastattelu pyrki lähestymistapana vaihtamaan näkökulmaa ja

tuomaan keskiöön asiakkaan kuuntelemisen häntä ohjaamatta ja tuomitsematta. (Forrester & al. 2021, 15 ja 18.) Menetelmän käytäntö rakentuu taustalla vaikuttavan motivoivan haastattelun hengen (spirit of Motivational Interviewing) perustalle. Tämä lähtökohta sisältää neljä perustavaa elementtiä: Yhteistyö/kumppanuus (partnership), hyväksyntä (acceptance), myötätunto (compassion) ja esiin kutsuminen (evocation). Näistä esimerkiksi hyväksynnälle Miller ja Rollnick ovat jaotelleet neljä alakäsitettä, jotka kuvaavat sitä, mitä hyväksynnällä tarkalleen ottaen tarkoitetaan. (Miller & Rollnick 2013, 15–21.) Ajatus siitä, ettei hyväksyntä ole yksiselitteinen määritelmä, kuvaa mielestäni menetelmän tarkkuutta mitä vuorovaikutuksen psykologiaan tulee.

Ensimmäinen haastattelun henkeen liittyvistä elementeistä on yhteistyön ja kumppanuuden (partnership) käsite. Motivoivassa haastattelussa auttaja on kumppani, joka lähtökohtaisesti puhuu vähemmän kuin puolet keskustelusta. Jotta kumppanuus on mahdollista, auttajan on tärkeää ymmärtää, ettei hänellä ole autettavalle oikeita vastauksia ja ratkaisuja. Yhteistyön olennainen osa on kunnioitus. Asiakas nähdään oman itsensä asiantuntijana, jolloin yhteistyö tapahtuu kahden asiantuntijan kesken. (Miller & Rollnick 2013, 15–16.) Toinen menetelmän peruslähtökohdista on hyväksyntä (acceptance), joka siis koostuu kyseenalaistamattoman arvonannon (absolute worth), oikeanlaatuisen empatian (accurate empathy), asiakkaan autonomian tukemisen (autonomy support) sekä vahvistamisen (affirmation) ulottuvuuksista, joiden sisältöä Miller ja Rollnick (2013, 17–20) ovat vielä tarkemmin edelleen eritelleet teoksessaan. Menetelmän henkeä kuvaa hyvin se, että asiakasta tulee lähtökohtaisesti kohdella myötätunnon (compassion) näkökulmasta. Kyse ei ole esimerkiksi liiallisesta samaistumisesta tai säälistä vaan sitoutumisesta toimimaan asiakkaan hyvinvoinnin eteen. Luottamus voi rakentua silloin, kun asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen aidosti ohjaa työskentelyä.

Arja Koski-Jännes (2008, 45) viittaa Millerin ja Rollnickin teoksen aiempaan painokseen (2002) suomentaen motivoivan haastattelun hengen neljännen ulottuvuuden (evocation) esiin kutsumiseksi. Kyse on ihmisen omien sisäsyntyisten kimmokkeiden herättelemisestä. Tarkoitus ei ole antaa valmista mallia muutokseen vaan uskoa asiakkaan omaan motivaatioon ja kykyihin, jotka ovat mahdollisesti vielä piilossa. (Miller & Rollnick 2013, 20.) Herättelemällä pyritään saamaan asiakkaan sisäsyntyinen motivaatio ja ulkoiset vaateet hänen omasta näkökulmastaan myös mielekkäällä tavalla kohtaamaan (Naar & Suarez 2021, 34). Motivoivasta haastattelusta tehtyjen tutkimusten mukaan ambivalenssin ratkettua ja motivaation löydyttyä ihmiset kykenevät tekemään muutoksen usein myös ilman apua (Miller & Rollnick 2013, 20).

3.2.2 Metodi eli prosessin vaiheet

Motivoiva haastattelu on prosessi, jonka tulee edetä tiettyjen vuorovaikutukseen liittyvien painotusten kautta. Näitä prosessin vaiheita ovat sitoutuminen (engaging), fokuointi (focusing), esiin kutsuminen (evoking) ja suunnitteleminen (planning). Vaiheet limittyvät ja vuorottelevat prosessin aikana, mikä edellyttää työntekijältä niiden tunnistamista. Koko prosessi on riippuvainen sitoutumisesta, eikä suunnittelemista voi tehdä ennen kuin motivaatio käsiteltävän ongelman selättämiseen on saatu esiin. Vaiheet edellyttävät edellisen toteutumista, vaikka varsinkin nuoren kohdalla joudutaan palaamaan välillä takaisin aiempiin vaiheisiin, jotka voivat myös limittyä prosessin edetessä. (Naar & Suarez 2021, 102.)

Sitoutumisen vaihe merkitsee yhteisymmärryksen ja hyvän vuorovaikutussuhteen rakentamista asiakkaan kanssa. Sen aikana työntekijälle hahmottuu asiakkaan ongelma ja siihen liittyvät ristiriidat sekä toisaalta se, mikä hänelle on asiassa erityisen tärkeää. *Fokusoitaessa* työntekijä ja asiakas muodostavat yhteistä käsitystä siitä, mitä tavoitteita keskustelulla on eli mihin työskentelyä suunnataan. Tavoitteiden on noudatettava asiakkaalle aidosti tärkeistä arvoista, jotta niitä on mielekästä seurata. *Esiin kutsumisen* vaihe pyrkii saamaan kuuluviin asiakkaan omista lähtökohdista tuottamaa muutospuhetta koskien edellä sovittuja tavoitteita. Tässä vaiheessa päästään käsittelemään ongelman taustalla vaikuttavaa ambivalenssia, jolloin on erityisen tärkeää välttää asiakkaan puolesta tietämistä ja puolesta ratkaisemista. *Suunnittelemisen* tarkoituksena on saada esimerkiksi nuori asiakas pohtimaan muutoksen mahdollisuutta ja ensimmäisiä askeleita sitä kohti. On olennaista, että asiakas saa suunnitella hyvin konkreettisesti seuraavat askeleet, jotta ne ovat hänen omiaan ja siten motivoivat jatkamaan. (Naar & Suarez 2021, 104, 107, 109–110, 112–113.)

Miller ja Rollnick (2013, 32) auttavat hahmottelemaan kutakin vaihetta koskevia kysymyksiä, joiden avulla työntekijän on mahdollista tarkistaa, että suunta on oikea. *Sitoutumisen* kohdalla tulee kuulostella, miten rentoutuneesti asiakas juttelee työntekijälle ja ymmärtääkö työntekijä aidosti asiakkaan näkökulman. *Fokusoinnin* osalta kyse on siitä, minkälaisia tavoitteita asiakkaalla on muutokseen ja poikkeavatko työntekijän näkemykset siitä eli tapahtuuko työskentely samaan vai eri suuntaan. Tuntuuko työskentely siis enemmän ”tanssimiselta vai painimiselta”? *Esiin kutsuminen* taas sisältää ajatuksia siitä mitkä asiakkaan omat syyt muutokselle ovat ja kuuluuko hänen puheessaan muutospuhe. Onko työntekijä etenemässä liian nopeasti tiettyyn suuntaan varmana oikeista vastauksista? *Suunnittelemisen* prosessi sisältää kysymyksiä kuten mikä olisi realistinen seuraava askel muutosta kohti tai osaako työntekijä kuulostella sitä, mikä juuri tälle ihmiselle parhaiten toimii. Prosessin eri vaiheet edellyttävätkin asiakkaan arvojen jatkuvaa kuulostelua, myös nuorten kohdalla (Naar & Suarez 2021, 103).

Motivoivan haastattelun avulla pyritään saamaan muutos kuuluviin ensin asiakkaan omassa puheessa vastakohtana sille, että muutospuhetta tuottaisi pääasiassa

työntekijä (Rakkolainen 2017, 24). Vuorovaikutus ja sen tyyli on olennainen osa motivoivan haastattelun perustaa, mutta se ei yksin riitä, vaan menetelmässä haetaan vuorovaikutukselle myös tarkoitusta ja suuntaa edellä kuvatuilla tavoilla. Jotta asiakasta on mahdollista aidosti auttaa eteenpäin, vuorovaikutukselle on oltava selkeä tarkoitus. (Forrester & al. 2021, 24.)

3.2.3 Käytännön haastattelutaidot

Motivoiva haastattelu sisältää viisi erityistä vuorovaikutustaitoa, joita käytetään läpi koko työskentelyn. Näitä ovat avoimien kysymysten tekeminen, heijastava kuuntelu, yhteenvetojen tekeminen, asiakkaan vahvistaminen sekä tiedon ja neuvojen tarjoaminen vain asiakkaan luvalla. (Miller & Rollnick 2013, 36.) Avoimet kysymykset (open questions) antavat tilaa asiakkaan omille näkemyksille ja pohdinnoille sen sijaan, että vaihtoehdoksi jäisi vastata kyllä tai ei (Miller & Rollnick 2013, 72). Samalla ne antavat laajemmin tietoa asiakkaan ajatusmaailmasta ja osallistavat vahvemmin yhteistyöhön kuin suljetut kysymykset. Asiakkaalla on tällöin myös enemmän valtaa vaikuttaa keskustelun kulkuun ja kuulla itsekin vielä jäsentämättömiä ajatuksia omasta tilanteestaan. (Forrester ym. 2021, 45 ja 47.)

Donald Forrester ym. pitävät heijastavaa kuuntelua (reflection) yhtenä tärkeimmistä motivoivan haastattelun vuorovaikutuksen välineistä. Kuullessaan takaisin heijastettuna omia ajatuksiaan, asiakas voi parhaimmillaan oivaltaa omasta tilanteestaan uusia asioita. Heijastaminen osoittaa, että asiakasta uskotaan ja hänen näkemystään arvostetaan, vaikka hän olisikin työntekijän kanssa eri mieltä. Heijastaminen myös vähentää väärin ymmärryksen mahdollisuutta. (Forrester ym. 2021, 48–49.) Heijastava kuuntelu on siten myös tapa osoittaa empatiaa ja kykyä asettua asiakkaan asemaan. Asiakkaan kertomien seikkojen heijastaminen takaisin toistamalla pyrkii rohkaisemaan tätä luottamukseen sekä kertomaan lisää. (Hohman 2012, 68.) Hohman (2012, 69) erittelee heijastavan kuuntelun tasoja motivoivassa haastattelussa kolme. Yksinkertaiset heijastavat ilmaisut (simple reflections) toistavat asiakkaan sanomaa, kompleksiset heijastavat ilmaisut (complex reflections) pyrkivät luotaamaan asiakkaan tarkoitusta hieman syvemmälle ja kaksiosaiset heijastavat ilmaisut (double-sided reflections) konkretisoivat asiakkaalle hänen ristiriitaansa eli ambivalenssia. (Hohman 2012, 69.)

Mainittakoon, että tutkimuksissa erityisesti kompleksisen heijastamisen on voitu todeta aiheuttavan nuorilla useampien aivoalueiden aktivoitumista päihdehoidon aikana verrattuna suljettujen kysymysten vaikutuksiin. Nuorten osalta aivojen kehitysvaihe suosii siis tutkimusten mukaan enemmän sitä, että heidän omaa muutospuhettaan heijastetaan takaisin kuin että tilanteisiin annetaan aikuisten näkökulmasta ohjeita tai varoituksia. (Naar & Suarez 2021, 24.) Kaikkien heijastamisen tapojen tarkoitus on tuoda esiin ja vahvistaa empatiaa vuorovaikutuksessa. Tavoitteena on päästä oikeanlaisen heijastamisen avulla kuulemaan asiakkaan muutospuhetta.

Heijastaminen ei aina kuitenkaan toimi tilanteessa, jossa asiakas on esimerkiksi toivoton, syyttää itseään tai on erittäin epävarma. Tällöin motivoivassa haastattelussa painotetaan vahvistamista (affirmation), jolla pyritään kiinnittämään asiakkaan huomio tilanteen positiivisiin puoliin. Tämä tarkoittaa asiakkaan omien vahvuuksien ja sen näkemistä mikä hänen toiminnassaan on jo hyvää. Vahvistaminen edellyttää asiakkaassa näkyvän hyvän huomaamista ja sen aitoa osoittamista. Tämä on tärkeää siksi, ettei keskustelu jäisi ongelmakeskeiseksi, vaan usko asiakkaaseen ja hänen tulevaisuuteensa olisi läsnä. (Forrester 2021, 56–57.) Vahvistamisella pyritään tuomaan esiin ja rohkaisemaan asiakkaasta löytyviä, muutosta tukevia voimavaroja.

Yhteenvedon tekemisellä (summary) puolestaan varmistetaan, että asiakas on aiemmissa vaiheissa ymmärretty oikein. Yhteenvedo kokoaa, yhdistelee ja kuljettaa asiakkaalta kuultua tietoa eteenpäin yhteisessä prosessissa. (Miller & Rollnick 2013, 72–73.) Sen avulla voidaan myös havaita keskustelussa esiin tulleita ristiriitaisuuksia, jotka voisivat muuten jäädä huomiotta. (Forrester 2021, 55.) Yhteenvedo ilmaisee asiakkaalle, että häntä on aidosti kuunneltu ja kiinnitetty huomiota juuri niihin seikkoihin, jotka asiakkaalle ovat olleet tärkeitä (Hohman 2012, 69). Varsinkin nuorten kohdalla yhteenvedo on selkeyttämisen vuoksi tärkeää erityisesti, jos ristiriita näkyy vielä nuoren muutospuheen ja muutosta vastustavan puheen vaihteluna. Yhteenvedo luo eri suuntiin liikkuvien ajatusten keskelle jäsenystä ja konkretisoi nuorelle sen, mistä kaikesta tilanteesta kuulostaa olevan kyse. (Naar & Suarez 2021, 83.) Jos asiakkaan ohjaaminen jossakin tilanteessa on välttämätöntä, se tehdään tämän omien ajatusten pohjalta ja yhteistyössä, ei kysymättä (Rakkolainen 2017, 19).

3.2.4 Vastustus osana prosessia

Motivoivan haastattelun kehittämisen alkuaikoina huomattiin asiakasta kuuntelevan ja tuomitsemattoman lähestymistavan vähentävän heissä ilmenevää vastustusta (Forrester ym. 2021, 18). Tärkeä elementti lähestymistavassa onkin ajatus vastustuksen myötäilemisestä (rolling with resistance). Sen avulla työntekijä liennyttää asiakkaan vastustusta ottamalla sitä vastaan oikeassa olemisen sijaan. Tämä tarkoittaa myös ihmisen omien valintojen ymmärtämistä ja niiden näkemistä osana autonomiaa. Vastustus kertoo siitä, että ihminen tuntee jollakin tapaa itsensä uhatuksi, jolloin on tärkeää löytää keinoja purkaa tämä jännite. (Naar & Suarez 2021, 56–57.) Vastustuksen syihin paneutuminen tuo päivänvaloon lisätietoa asiakkaasta ja välineitä koittaa purkaa torjuntaa työskentelyn hyväksi (Forrester ym. 2021, 28). On melko todennäköistä, että nuori asiakas reagoi herkästi vastustuksella tullessaan omissa, henkilökohtaisissa asioissa ohjatuksi ulkopuolelta. Työntekijä voi tällöin "liikkua vastarinnan suuntaan" saadakseen lisää tietoa asiakkaan sisäisestä ristiriidasta (Schultz, 2021).

Motivoivan haastattelun näkökulmasta vastustus ei ole pelkästään asiakkaasta nousevaa vaan se voi syntyä asiakkaan ja työntekijän välisessä vuorovaikutuksessa. Työntekijä voi omassa vuorovaikutuksessaan provosoida vastustusta tätä välttämättä edes ymmärtämättä. Asiakkaan paineistaminen useimmiten ruokkii tämän halua

puolustautua ja vastustaa. Mielestäni nuorten kanssa työskennellessä ajatus siitä, että ”lämmöllä saavutetaan usein enemmän kuin vaatimuksilla” kuulostaa realistiselta. Tämä on vahvistettu myös tutkimuksissa. (Forrester ym. 2021, 28–29, 30.) Käytännössä vastustus on merkki työntekijälle pysähtyä, havainnoida mitä vuorovaikutuksessa tapahtuu ja tarvittaessa muuttaa omaa toimintatapaa (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 100). Vastustus saattaa ilmetä joko asiakkaan muutosta vastustavana puheena tai vuorovaikutuksessa kuuluvana riitasointuisuutena (Forrester ym. 2021, 33). Motivoivan haastattelun keinovalikosta tällöin sopivia lähestymistapoja tilanteeseen ovat esimerkiksi myötätunnon osoittaminen, asiakkaan voimavarojen ja arvojen tunnistaminen ja autonomian tukeminen esimerkiksi omien valintojen merkitystä painottamalla. Vastaan väittäminen asiakkaan haastaessa ei kuulu menetelmän henkeen. (Naar & Suarez 2021, 67.) Tavoitteena on varmistaa, ettei keskustelu jumiudu täysin ja pahimmillaan lopu kokonaan.

Vastustamisen vastaanottamisen yksi keino on lisätä eri heijastamisen tapoja vuorovaikutuksessa. Se antaa asiakkaalle kokemuksen siitä, että häntä kuunnellaan myös vastustavana. Lisäksi heijastaminen voi heikentää negatiiviseksi äityneen kierteen voimaa. (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 103.) Muita vastustuksen vastaanottamisen keinoja ovat näkökulman tai keskustelun suunnan muuttaminen (shifting focus), tilanteen tarkastelu asiakkaan perspektiivistä (coming alongside), asiakkaan ajatusten heijastaminen niiden perusteluja ymmärtävällä tavalla (agreement with a twist), tilanteen uudelleen muotoilu asiakasta ymmärtäen (reframing), henkilökohtaisen kontrollin ja asiakkaan valinnan vapauden painottaminen (emphasizing personal control) ja työntekijän omien tunteiden harkittu sanoittaminen (disclosing feelings). (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 104–105.)

Vastustuksen vastaanottaminen on vartenotettava vaihtoehto, kun asiakasryhmänä on nuoret, jotka lähtökohtaisesti ovat taipuvaisia kyseenalaistamaan auktoriteetteja. Motivoivan haastattelun sopivuutta nuorten kanssa työskentelyssä ovat puoltaneet tästä näkökulmasta myös monet tutkimustulokset. (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 105.) Vuorovaikutuksen riitasointujen hallinnan tavoitteena on luoda otollista tilaa muutokselle eli nuoren omalle muutospuheelle, jota motivoivassa haastattelussa vahvistetaan heijastavilla kommentteilla (Naar & Suarez 2021, 74).

3.2.5 Muutospuheesta muutosvalmiuteen

Motivoivan haastattelun näkökulmasta ihmisen valmius muuttua voidaan hahmottaa janalla, jonka eri päissä on joko selkeä halu muuttua tai toisessa ääripäässä kieltäytyminen muutoksesta, vaikka se olisi järkevää. Muutosvalmiuden vaihe määrittelee myös auttamisen tapaa ja keinoja, joita kunkin kohdalla on mahdollista käyttää. Muuttumaan aktiivisesti haluavaa asiakasta ei tarvitse useinkaan enää auttaa, koska hänen oma motivaationsa riittää muutoksen tekemiseen. (Forrester & al. 2021, 24–25.)

Muutospuhe eroaa muutosta vastustavasta puheesta siinä, että sen kuuluessa asiakas ei enää vähättele tai ohita ongelmaa vaan näkee, että jotakin on tehtävä. Muutosta vastustava puhe jarruttaa, kun taas muutospuheen polttoaineena kuuluu asiakkaan motivaatio. Ne kuvastavat ambivalenssin eri puolia. Muutospuheeksi katsotaan motivoivan haastattelun puitteissa esimerkiksi muutosta haikaileva puhe (desire), muutokseen kykenemiseen uskova puhe (ability), muutoksen syihin liittyvä puhe (reasons), muutoksen välttämättömyyteen liittyvä puhe (need), sitoutumispuhe (commitment), toimeen ryhtymisen puhe (activation) sekä puhe ensimmäisten askeleiden ottamisesta (taking steps). Eri muutospuheen tyyppien tunteminen auttaa työntekijää valitsemaan parhaan tavan tukea muutospuheen lisääntymistä, jotta sitä vastustava puhe jää vähemmälle. Tämä tarkoittaa asiakkaan tarkkaa kuuntelemista, koska monesti muutosta vastustava ja tavoitteleva puhe limittyvät toisiinsa. (Forrester ym. 2021, 33–34, 37.)

Muutospuhe on siis hyvä tunnistaa heti kun sitä ilmenee, vaikka rivien välissäkin. Riippuen prosessin vaiheesta muutospuhetta heijastetaan asiakkaalle takaisin ja sitä kannatellaan läpi vuorovaikutuksen. Varsinkin nuorten kohdalla muutospuheen sisältö voi olla epärealististakin, mutta näitä ajatuksia ei ole tarpeen ampua alas. Tuomitsemattomuudella tähdätään muutoshalukkuuden lisääntymiseen. Käytännössä muutospuhetta rohkaistaan avoimien kysymysten avulla ja heijastamalla takaisin, jotta sitä saadaan vahvistettua yhä enemmän kuuluviin. Muutoksen suhteen rima ei voi olla liian korkealla vaan jo yrittämisestä puhuminen on liikkumista kohti muutospuhetta. Muutospuheen tukena toimivat paitsi autonomiaa tukevat avoimet kysymykset, myös heijastamisista erityisesti yksinkertaiset ja kompleksiset heijastavat ilmaiset. (Naar & Suarez 2021, 76–77.) Muutokseen motivoituminen voi alkaa kun asiakas kuulee muutospuheessaan arvojensa ja toimintansa välisen ristiriidan (Forrester ym. 2021, 35). Kysymyksiä suunnitelmista ja niiden toteuttamisesta ei tehdä liian aikaisessa vaiheessa, kun asiakas ei vielä ole siihen valmis. Myös henkilökohtaisten vahvuuksien esiin nostaminen tukee muutospuheen lisääntymistä. (Naar & Suarez 2021, 84 ja 88–89.) Parhaimmillaan motivoivan haastattelun kulku johtaa tulevaisuuden suunnitteluun (developing a plan). Siinä asiakas itse kuvaa muutoksen edessä olevat haasteet ja miettii keinoja edetä niiden yli (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 112–113).

3.3 Aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta

Motivoivan haastattelun kehittäjien William R. Millerin ja Stephen Rollnickin menetelmän perustava teos on *Motivational Interviewing: Helping People Change*, jonka viimeisin painos on julkaistu vuonna 2013. Uudessa Meksikossa psykologina työskennellyt Miller hahmotteli ensimmäiset, omiin terapeutin kokemuksiinsa hyvästä, asiakaslähtöisestä päihdekeskustelusta perustuvat artikkelinsa 1980-luvulla

(Rakkolainen 2017, 15). Aiheesta kiinnostui myös englantilainen psykologi Stephen Rollnick. Päihdehoidossa käytettiin tuolloin kohtalaisen vahvoja paineistamisen menetelmiä, kun alkoholismiin sairastuneille ominaista kieltämistä tai ongelman vähättelyä pyrittiin purkamaan. Millerin ja Rollnickin lähtökohta oli kuitenkin psykologi Carl Rogersin (1951) yksilökeskeinen ja asiakasystävällisempi lähestymistapa. Se edusti yhdysvalloissa vaikuttanutta humanistista psykologiaa, jonka näkökulma on, että ihminen itse kantaa ongelmiinsa ratkaisuja, joiden löytämisessä terapeutti voi auttaa. (Forrester ym. 2021, 14–16.) Motivoivan haastattelun käyttöä tutkittiin sen kehittämisen alussa ja tulokset olivat lupaavia sekä Yhdysvalloissa että Englannissa. Millerin aloittaman kehittämistyön jälkeen Stephen Rollnick on ollut avainhahmo motivoivan haastattelun soveltamisessa päihdetyöstä muille sosiaalityön ja terveydenhuollon alueille. (Forrester ym. 2021, 18–20.)

Motivoivan haastattelun toimivuutta nuorten kanssa työskenneltäessä on tutkittu. Viranomaisen auktoriteettiaseman esiin tuominen asiakastyössä, saati nuorten kanssa, on taitolaji, sillä kontrolloivan tyylin on voitu havaita aiheuttavan helposti vastustusta. Tämä tarkoittaa huonompia hoitotuloksia kuin asiakaslähtöinen, empaattinen tyyli. (Miller 2008, 21.) Nuorten kohdalla oman lisänsä epäsymmetriaan tuo paitsi viranomaisen ja asiakkaan, myös aikuisen ja vielä alaikäisen nuoren valta-asetelma. Työskentelyssä saavutettavan autonomian ja muutoksen suunnan tulisi päätyä nuoren toimivaan yhteistyöhön myös ympäröivän yhteiskunnan muiden auktoriteettien kanssa (Naar & Suarez 2021, 29). Nuorten kehittymisen kannalta motivoivan haastattelun sisältämä autonomian tukeminen soveltuu hyvin herkästi haavoittuvan ikävaiheen tarpeisiin. Kokemus itsenäisyydestä on nuorille usein korostuneen tärkeää. Autonomiata rakennetaan keskustelussa ottamalla vakavasti nuoren omat halut ja toiveet elämäntilanteensa suhteen, ei ohjaamalla niitä aikuisen näkökulmasta. Nuoren omiin valintoihin fokuusoiminen johtaa myös herkemmin muutospuheeseen. Ja vaikka kaikkia valintoja ei aina olekaan mahdollista toteuttaa, joitakin useimmiten on ja siihen keskittyminen tuottaa kokemusta autonomiasta (Naar & Suarez 2021 34, 43 ja 45.)

Suomalaista tutkimusta motivoivan haastattelun käytöstä ja vaikutuksista erityisesti nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä ei ole systemaattisesti tehty (Pitkänen 2022, 190–191). Sen sijaan aikuisten päihdehoidon kohdalla tilanne on toinen, joskin painopiste on vuorovaikutuksen tutkimisessa motivoivan haastattelun näkökulmasta. Kolmesta aiheesta käsitelleestä väitöskirjasta (Rakkolainen 2017 ; Renko 2018 ; Tolonen 2018) löytyy myös yhtäläisyyksiä, koska ne kaikki käsittelevät, joskin eri näkökulmista, työntekijän ja asiakkaan välisen vuorovaikutuksen merkitystä. Tutkimusten yhteneväisiä havaintoja ovat olleet esimerkiksi se, että työntekijät hallitsevat motivoivan haastattelun perustaitoja osin puutteellisesti tai epätasaisesti (Rakkolainen 2017, 105 ; Tolonen 2018, 67).

Vuorovaikutuksen näkökulmasta motivoivan haastattelun keinojen merkitystä prosessiin etenemiseen on pyritty selvittämään. Jos esimerkiksi kysymysten

monimuotoisuus ei aina toteudu menetelmän lähtökohdista, myös suljetut kysymykset voivat tuottaa haluttua avointa kerrontaa (Rakkolainen 2018, 101). Myös suomalainen tutkimus on löytänyt motivoivan haastattelun vaikutuksista yhteyden monimuotoisen heijastamisen ja asiakkaan muutospuheen välillä siten, että tällä oli yhteys aikuisten päihdehaittojen vähenemiseen vielä seurannassakin (Rakkolainen 2017, 106 ; Tolonen 2018, 181). Toisaalta myös asiakkaan taustalla, taustaolosuhteilla ja vuorovaikutustaidoilla on oma merkityksensä siinä, miten motivoivaa haastattelua hänen kanssaan voi toteuttaa (Rakkolainen 2017, 106–107 ; Tolonen 2018, 184).

Elina Rengon (2018) aikuisten päihdehoidon vuorovaikutussuhteiden merkitystä käsittelevässä tutkimuksessa nähdään puheeksiotto, neuvonta ja asiakkaan voimavaraistaminen motivoivan haastattelun avulla suositeltavana vaihtoehtona. Erityisesti asian arkaluontoisuuden ja asiakkaan toimijuuden kunnioittamisen näkökulmasta merkittävää on vuorovaikutuksen asenneilmaston laatu. Motivaation herättely suojaa tutkimuksen pohdintaosion mukaan sekä työntekijää että asiakasta henkilökohtaisia aiheita käsiteltäessä. Menetelmään sisään kirjoitettu luottamus asiakkaan sisältä löytyvään muutostarpeeseen ja siihen kytkeytyvän motivaation löytymiseen liittyvä voimaantumisen hälventää epäilyjä, joita muutoksen tekemiseen liittyy. (Renko 2018, 93–94.) Ruotsalaisessa rikosseuraamuslaitoksessa toteutetun intervention osalta tuloksissa kävi niin ikään ilmi, että työntekijän myönteinen käsitys ja usko asiakkaan mahdollisuuksiin saada muutos aikaiseksi korreloi asiakkaan itsearvioiman muutosvalmiuden kanssa. Jos asiakas oli tyytyväinen jo ensimmäiseen keskusteluun työntekijän kanssa, oli sillä suora yhteys asiakkaan muutosvalmiuteen. (Tolonen 2018, 179.)

Suomalaiset tutkimukset tuovat esiin sitä, miten motivoivan haastattelun eri osa-alueet voivat olla kulloinkin merkittäviä prosessin etenemisen kannalta. Esimerkiksi Rakkolainen painottaa tutkimuksensa tulosten valossa avointen kysymysten käyttämistä heti asiakasprosessin alussa, koska jo ensimmäinen tapaaminen vaikuttaa sitouttamiseen ja hoidon lopputulokseen (Rakkolainen 2017, 102). Monimuotoisten reflektioiden vaikutus asiakkaan muutospuheeseen todettiin puolestaan Tolosen tutkimuksessa vahvimaksi tekijäksi muutosta tavoiteltaessa. Myös yksinkertaisilla reflektioilla, suljetuilla kysymyksillä ja motivoivaan haastatteluun kuuluvilla lausumilla oli merkitseviä vaikutuksia muutoksen syihin ja muutospuheen tyyliin. Mielenkiintoinen havainto oli, että motivoivan haastattelun terapeuttisella sisällöllä ja sen vaihteluilla oli suora vaikutus siihen, vähenikö haitallinen käyttäytyminen vai ei (Tolonen 2018, 51–52 ja 181).

Tolosen tutkimuksessa vertailtiin myös eri metodein toteutettuja päihdeinterventioita, mutta varsinaisia eroja vertailuryhmien välillä ei motivoivan haastattelun osalta merkittävästi syntynyt eli tulokset olivat yhtä hyviä menetelmästä riippumatta. Samalla todettiin, ettei työntekijöiden taitotaso, jota mitataan motivoivan haastattelun rinnalle kehitetyllä MITI-mittarilla, ollut sellainen, että sen perusteella olisi voitu

odottaa merkittävästi parempia tuloksia verrattuna vertailuryhmään. Tolosen aineiston perusteella motivoiva haastattelu oli siis yhtä hyvä, ei parempi, kuin muut rikosseuraamuslaitosten käyttämät, näyttöön perustuvat puuttumisen mallit. Kuten tämänkin tutkielman aineiston perusteella, oli sitoutuminen motivoivaan haastatteluun perustuvaan interventioon Tolosen tutkimuksen aineiston tutkittavien osalta hyvää. (Tolonen 2018, 60, 67 ja 75).

Kari Tolonen sanoo väitöskirjansa tiivistelmässä että: ”motivoivan haastattelun tuloksista ja vaikuttavista osatekijöistä tiedetään hyvin vähän Suomessa...” (Tolonen 2018). Tietoa siitä, missä ja miten menetelmää käytetään ja mitä vaikutuksia sillä on nähty olevan tarvitaan sekä menetelmän kehittämisen että sen juurruttamisen näkökulmasta (Pitkänen 2022, 190–191).

3.3.1 Brittiläisen tutkimuksen merkitys menetelmän kehittämisessä

Millerin ja Rollnickin ohella merkittävä menetelmän kehittäjä, kouluttaja ja koulutuksen vaikutusten tutkija on englantilainen Donald Forrester tutkimusryhmineen. Myös Forrester ym. (2019, 2150–51, 2149) ovat tuoneet esiin, että vaikka sosiaalityön avaintaidoista tiedetään paljon, sosiaalityöntekijän avaintaitojen hallinnan ja asiakasprosessin lopputuloksen välisestä yhteydestä tutkimusta tarvitaan lisää. Tutkimusta on tehty perhesosiaalityössä ja lastensuojelussa esimerkiksi päihdeongelmisiin vanhempiin liittyvien haasteiden näkökulmasta. Tällöin vanhempien ongelman kieltämisen ja/tai yleensä sosiaalipalveluihin kohdistuvan vastustuksen vuoksi työntekijän vuorovaikutustaidot korostuvat. Yksi tutkimusten havainto olikin, ettei sosiaalityöntekijöitä juuri koulutettu kohtaamaan asiakkaiden vastustusta tai muita yhteistyön karikoita. Niihin on kuitenkin mahdollista tutkitusti pyrkiä vaikuttamaan sillä, mitä ja miten työntekijä asiakkaalle puhuu. (Forrester & Harwin 2011, 144–145, 150.)

Menetelmän avaintaidot voivat olla toimivia myös silloin kun pyritään purkamaan asiakkaan sitoutumisen esteenä olevia ongelmia. Yksi näistä ongelmista on sosiaalityöntekijän oma käytös, jonka muotoiluun menetelmä antaa työvälineitä, jotka vähentävät autoritaarisuutta ja ohjailevuutta. Vastustusta liennyttäviä toimintatapoja ovat motivoivan haastattelun hengen mukaan esimerkiksi kuuntelemiseen paneutuminen, kunnioitus, empatia, avoimet kysymykset ja toteava takaisin heijastaminen. Tällä lähestymistavalla työntekijät kohtaavat vähemmän vastustamista kuin asiantuntijuutta, paremmin tietämistä, suostuttelua ja ohjaamista painottavat työntekijät. Vastustus kytkeytyy asiakastyössä usein huonoon lopputulemaan. Mikäli se ei johdu ainoastaan asiakkaan haluttomuudesta, voi työntekijä vaikuttaa siihen. (Forrester 2012, 123.)

Forresterin ja tutkimusryhmien löydösten pohjalta on kehitetty motivoivan haastatteluun perustuvia koulutuksia, joiden vaikutusta työntekijöiden taitoihin on

myös tutkittu. Sitä kautta on havaittu, että motivoiva haastattelu tarjoaa asiakkaiden vastustukseen välineitä sekä ymmärtää, että vähentää sitä. Lisäksi se myös lisäsi kuuntelutaitoja ja kykyä nostaa vaikeita aiheita esiin asiakkaiden kanssa. Vaikka lyhyt koulutus tuotti vähemmän positiivisia tuloksia, mitä tutkijat olivat olettaneet, se kuitenkin muutti kaikkien osallistujien työskentelyä kuuntelevampaan suuntaan konfrontoivasta menettelytavasta, millä voidaan katsoa olleen positiivisia seurauksia paitsi asiakassuhteissa, myös työntekijän omassa työhyvinvoinnissa. (Forrester ym. 2008, 3016 ja 1315.) Vaikka työntekijöiden tapa pyrkiä ratkaisemaan asiakkaiden ongelmia näiden puolesta jatkui tutkimuksen mukaan myös koulutuksen jälkeen, lisääntyivät työntekijän reflektiivisen kuuntelemisen taidot kuitenkin koulutuksen myötä eniten. Jonkin verran työntekijät oppivat myös antamaan asiakkaalle valtaa vähentämällä omaa autoritaarisuutta. Työntekijät olivat käyttäneet motivoivaa haastattelua koulutuksen jälkeen esimerkiksi vanhempien alkoholin väärinkäytön yhteydessä, perheväkivallan käytön ja teini-ikäisen vanhemmuuteen sitoutumisen vaikeuksien yhteydessä. (Forrester et al. 2008, 1308–1309.)

Kymmenen vuotta myöhemmin toteutetussa tutkimuksessa työntekijöiden motivoivan haastattelun taitojen karttumista tapahtui pari kuukautta kestäneen koulutuksen jälkeen, joskin muutos oli tässäkin tapauksessa vaatimaton. Merkitsevin yksittäinen vaikutus työntekijöiden osalta oli empatian lisääntyminen. Tulosten yhteydessä tutkimusryhmä toi esiin erot työntekijöiden taitojen omaksumisessa, mikä luonnollisesti tuottaa eroja puolestaan asiakastyön toteuttamiseen. Yksi Forresterin ja tutkimusryhmän näkemyksistä onkin ollut, että työntekijän taitojen ja asiakastyön lopputuloksen välinen yhteys on monimutkainen tutkittava, josta ei tiedetä tarpeeksi. (Forrester ym. 2018, 185–188)

Forrester ym. näkevät motivoivan haastattelun jopa mahdollisena koko sosiaalityötä koskevana teoreettisena pohjana juuri sen takia, että se vähentää asiakkaan vastustusta, antaa välineitä asiakasta kunnioittavaan kuunteluun ja keskusteluun silloinkin, kun vastakkain on esimerkiksi lapsen ja vanhemman välinen etu. Sitouttamisen, ristiriitojen tunnistamisen ja muutospuheen herättelyn kautta se soveltuu kaikkeen sosiaalityöhön. Lastensuojelun sosiaalityössä kohdataan ehkä haastavimmat ristiriitatilanteet, jotka koskevat sekä perheen olosuhteita että vanhempien omaa ongelmallista toimintaa. Sosiaalityöntekijöiden lähestymistavasta riippuu, miten mahdollista yhteistyö tuolloin on. Näissä tilanteissa koetellun strategian voi ajatella toimivan muissakin sosiaalityön haastavissa paikoissa. (Forrester 2012, 126–127) Vastustuksen ja työntekijän taitojen välisen suhteen kautta näkemys muuttaa sosiaalityön paradigman kontrolloinnin ja ohjaamisen suunnasta yhteistyön perustalle. Avaintekijä on vastustuksen ja sitoutumisen mekanismien sijoittaminen pikemminkin vuorovaikutuksen kuin asiakkaan ongelmaksi.

Forrester ym. (2020, 115) on vienyt pitkälle asiakaskontaktien vuorovaikutuksen osatekijöiden tutkimisen ja jäsentämisen esimerkiksi kotikäyntien yhteydessä moti-

voivan haastattelun näkökulmasta. Tutkimuksissa on eritelty kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmin niitä toimintatapoja, joista muodostuu sosiaalityön muutokseen tähtäävät, olennaiset tekijät työntekijöiden taidoissa ja asiakaskontakteissa.

Motivoivan haastattelun tutkimuksissa on siis pyritty löytämään niitä vaikuttavimpia ydintekijöitä, jotka menetelmässä parhaiten edistävät muutosta. Suomalaisessa tutkimuksessa tällainen oli esimerkiksi menetelmässä käytetty monimuotoinen heijastaminen (Rakkolainen 2017, 106 ; Tolonen 2018, 181). Forrester ym. (2019) nostavat omassa tutkimuksessaan esiin herättelyn merkityksen (evocation). Herättely näyttäytyy yhtenä vuorovaikutuksen avaintekijänä suhteessa päihdeongelmista kärsivien vanhempien tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen ongelmallisen käytön vähentämisessä. Motivoivan haastattelun henkeen kytkeytyvänä ydinelementtinä herättely kutsui esiin vanhempien omaa motivaatiota sen sijaan, että työntekijä olisi kertonut, miten heidän täytyisi muuttaa omaa toimintaansa. Yksittäisen työntekijän vuorovaikutustaitojen tasolla ja taitavuudella on yhteys työn tuloksiin ja sitä kautta perheiden ulospääsyyn negatiivisista kierteistä. (Forrester ym. 2019, 2164–2165.) Taitotaso saattaa vaikuttaa myös siihen, minkä luonteisia hankaluuksia tai vastustusta työntekijä asiakkaan taholta kokee (Forrester & Harwin 2011, 154).

Tutkimusten valossa näyttöön perustuvien, eri teoriapohjalta kehittyneiden, eri pituisten interventioiden tuottamien tulosten välillä ei useinkaan löydetä suuria eroja. Syyksi on arvioitu muuttujia sekä työntekijän taidoissa, asiakkaan olosuhteissa, interventioiden sisältämissä samansuuntaisissa sisällöissä, että tutkimuksen itsensä vaikutuksista tutkimukseen osallistuviin työntekijöihin ja asiakkaisiin. (Forrester & Harwin 2011, 180–181.) Forrester ja Harwin (2011, 190 ja 193) näkivät kuitenkin motivoivan haastattelun perustavana käsite- ja työkalupakkina, jonka tuottamat vuorovaikutustaidot toimivat laajemmin kuin vain yksittäisenä menetelmänä päihdetyössä tai päihdeongelmaisten vanhempien kanssa perheisiin kohdistuvassa sosiaalityössä. Sekä lyhyenä että pitempänä interventiona sen avulla voidaan puuttua monenlaisiin käytösongelmiin. Motivoivan haastattelun käytettävyys perustuu sen joustavuuteen, koska se voi olla joko työntekijän yleisesti käyttämä vuorovaikutustyyli tai tiettyyn tarkoitukseen kohdennetusti strukturoitu interventio.

3.3.2 Aiempia kirjallisuuskatsauksia

Motivoivaa haastattelua on kartoitettu aiemmissä kirjallisuuskatsauksissa myös nuoren asiakaskunnan osalta. Esimerkiksi Shahin ym. (2019) kirjallisuuskatsauksessa on vertailtu tutkimusten tuloksia kohtalaisen paljon vanhempien artikkeleiden perusteella kuin omassa aineistossani. Kyseisessä katsauksessa aikaväliltä 2013–2023 on neljä artikkelia, joista kolme (Forrester ym. 2018a, Forrester ym. 2018b 2 ja Schaeffer ym. 2013) ovat samoja, joita sisältyy Hallin ym. (2020) samaa aihetta käsittelevään kirjallisuuskatsaukseen. Molemmat katsaukset käsittelevät aihetta eri näkökulmasta eikä

pelkästään nuorten vaan myös vanhempien, työntekijöiden ja koulutuksen näkökulmasta. Shahin ym. (2019, 64) artikkelin johtopäätöksissä pohditaan lähinnä motivoivan haastattelun implementointia lastensuojeluun siitä näkökulmasta, miten sitä voisi istuttaa koulutukseen ja minkälaiset tai minkä pituiset koulutukset sen implementointia edistäisivät. Eli käytännössä, miten menetelmä saataisiin parhaiten siirrettyä lastensuojelun työntekijöille. Siten se asettuu jatkamaan brittiläisen tutkimuksen työntekijä – ja koulutuskeskeistä linjaa.

Hallin ym. (2020, 267–270) yhteensä 19 tutkimusartikkelia ruotivassa katsauksessa seitsemän artikkelia on aikaväliltä, jolta oma aineistoni on. Näistä seitsemästä artikkelista kolme käsittelee motivoivan haastattelun käyttöä lastensuojelun asiakastyössä. Hall ym. (2020, 273) pohtivat lastensuojelun näkökulmasta muun muassa sitä, että jatkossa olisi edelleen hyödyllistä panostaa vastahakoisia asiakkaita ja toisaalta päihdeongelmaisia vanhempia koskevan tutkimuksen lisäämiseen. Eri tavoin asetettu, nuoriin painottuva tutkimuskysymys ja eri aikaikkuna varmistaa, että katsaukseni ei ole näiden aiempien kirjallisuuskatsausten toisintoa.

Lähemmäs oman tutkielmani aihetta tulee Julia Bahnerin ja Karin Stenqvistin vuonna 2020 julkaisema kirjallisuuskatsaus, joka käsittelee motivoivan haastattelun käyttöä nuorten ja nuorten aikuisten seksuaalisen riskikäyttäytymisen muuttamisessa. Tässä katsauksessa ikäryhmä ulottuu myös yli 20 ikävuoden. Tekijät ovat rajanneet katsauksen artikkeleille yhteneväisen teeman etukäteen, jota itse en ole katsauksessani tehnyt. Bahner ja Stenqvist (2020, 301) pohtivat tutkimuksessaan paljon seksuaalisten riskien vähentämiseen tarkoitettuja interventioita ja sitä, miten niitä ja näyttöön perustuvia interventioita arvioidaan ja miten tämä arviointi vaikuttaa seksuaaliterveyteen liittyvään politiikkaan ja palveluiden järjestämiseen. Huomionarvoista on se, että vaikka asiakasryhmä ja tutkittavien julkaisujen aikajänne ovat samoja, katsauksissamme ei ole yhtään samaa artikkelia. Otaksun tämän johtuvan siitä, että Bahner ja Stenqvist lähestyvät aihetta painottaen terveydenhoitoa ja siihen liittyvää päätöksentekoa, kun taas omassa tutkielmassani olen hakulauseesta alkaen painottanut ensisijaisesti sosiaalityötä ja jättänyt ilmaisun *young adult* pois ikäryhmän rajaamiseksi. Katsaukseeni sisältyy samaa aihetta käsittelevä (Kottke ym. 2023) artikkeli, jossa itse tulkiten alaikäisten nuorten nopeasti toistuvat raskaudet paitsi terveydenhoidon kysymyksenä myös sosiaalisena ongelmana.

Myös Lin, Zhun, Tsen & Tsen ja Wongin (2016) systemaattinen kirjallisuuskatsaus nuorten huumeiden käyttöön puuttumisesta motivoivan haastattelun avulla tulee lähelle omaa tutkimusaihettani. Heidän katsauksensa julkaisuvuosi on lähellä vuotta, josta oman katsaukseni aikahaarukka alkaa. Heidän tuloksensa on kuitenkin mielenkiintoinen, koska se ei todista motivoivaa haastattelua merkittäväksi tekijäksi nuorten huumeiden käytön vähentämisessä (Li ym. 2016, 795). He pohtivat interventioiden vaikuttavuutta myös niiden ”sijainnin” näkökulmasta eli että interventio järjestettynä esimerkiksi koulussa on vaikuttavampi kuin vaikkapa terveydenhoidossa

(Li ym. 2016, 798). Nämä kysymykset ovat oman aineistoni kannalta myös kiinnostavia.

Kriittisimmän näkemyksen katsauksien joukkoon tuovat Sally Boyle, Jitka Vseckova ja Martyn Higgins (2019), jotka lähtökohtaisesti kyseenalaistivat motivoivan haastattelun suosion ja sen todellisten vaikutusten välisen suhteen. Asiaa tarkastellaan asiakkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta sitoutumisen ja tulosten valossa. Kirjallisuuskatsauksen 11 artikkelin tutkimukset oli toteutettu maantieteellisesti samalla alueella kuin oman tutkielmani artikkelit ja ne käsittelivät kaikki kvantitatiivisten tutkimusten tutkimusartikkeleita. Asiakasryhmänä oli kaiken ikäiset ja nuoria käsitteleviä artikkeleita oli kaksi, joista toinen Forresterin ym. (2018) käsitteli työntekijöiden kouluttamista lapsi- ja perhesosiaalityössä. Itse en sisällyttänyt katsaukseeni koulutusta koskevia artikkeleita. Boylen ym. (2019) katsauksessa tuodaan esiin, että motivoivalla haastattelulla on myönteisiä vaikutuksia joskin myös omat rajoitteensa. Asiakkaat olivat katsauksen mukaan kuitenkin pääosin tyytyväisiä motivoivaan haastatteluun olipa kyse sitten terveys- tai käytösongelman käsittelemisestä sen keinoin.

3.3.3 Motivoivan haastattelun käyttö nuorten sosiaalityössä Suomessa

Käypä hoito -sivusto listaa Suomessa käytettäviä, näyttöön perustuvia sosiaali- ja terveysalan menetelmiä, joista motivoiva haastattelu on yksi. Susanna Anglè (2020) kuvaa sivustolla motivoivaa haastattelua näin: ” Menetelmän nimi viittaa siihen, että ammattilaisen suositukset ja neuvot eivät saa potilasta muuttamaan käyttäytymistään, vaan ratkaisevaa on potilaan oma motivaatio, ts. halu, valmius ja kyvykyys muutokseen...(menetelmän) yhtenä taustaoletuksena on, että muutoksen este on usein potilaan kokemaa ristiriitaa muutoshalun ja vanhoissa tavoissa pitäytymisen halun välillä”. Paine käyttää näyttöön perustuvia toimintatapoja ja menetelmiä on tasaisesti lisääntynyt, koska luotettavimpaan mahdolliseen tietoon pohjautuvan avun nähdään olevan myös tehokkainta. Kysymys on asiakastyön kannalta sekä eettinen että yhdenvertaisuuteen liittyvä. (Kouvonen ym. 2023, 9.)

Motivoivaa haastattelua on käytetty Suomessa paitsi päihdetyössä myös nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä, joskin usein silloinkin päihteiden ongelmakäytön yhteydessä. Pitkänen ym. (2023, 33 ja 36) erottelevat ja esittelevät sen työtä järjestävien työmuotojen, työorientaatioiden ja hyvien käytäntöjen rinnalla työmenetelmäksi, jonka merkitys on suunnitelmallisuudessa ja toistettavuudessa. Heidän mukaansa motivoivan haastattelun käyttö on yleistynyt sosiaali- ja terveystalveissa. Dopinglinkin, A-klinikkasäätiön, Lasisen lapsuuden ja Nuortenlinkin ylläpitämällä Päihdelinkki -sivustolla (Päihdelinkki.fi) tuodaan esiin menetelmän pääkohdat. Sivuston mukaan motivoivaa haastattelua käytetään niin kutsutun Mini-intervention, lyhytneuvonnan osana, joka on ollut terveydenhuollossa käytössä, myös nuorten kohdalla, haitallista

alkoholinkäyttöä kartoitettaessa. (<https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietois-kut/paihdeuon-menetelmat-ja-koulutus/motivoiva-toimintatapa-ja-motivoiva-haastattelu/>; Aalto & Seppä 2009, 20; Raitasalo 2020, 130) Mini-interventiolla pyritään vähentämään päihteiden käyttöä silloin kun tilanne ei ole vielä päässyt liian pitkälle, eivätkä haitat liian vakaviksi. Kyseiseen puuttumisen malliin kuuluu paitsi neuvontaa myös joitakin seurantakäyntejä. (Raitasalo 2020, 130.)

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan hankkeessa, jossa kartoitettiin psykososiaalisen tuen käytäntöjä nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmien hoidossa, todettiin niiden vaihtelevan alueellisesti, mutta myös työntekijöiden välillä. Neljän eri paikkakunnan työntekijöille tehdyn kyselyn, hankkeeseen liittyneiden tapaamisten sekä haastattelujen perusteella motivoiva haastattelu oli kuitenkin eniten mainittu ja käytetty yksittäinen menetelmä, joka työntekijöiden mielestä ”tulee jo selkäytimestä”. Sen parhaina puolina nuorten kanssa työskennellessä pidettiin avoimien kysymysten tuottamia vastauksia, jotka antoivat enemmän tietoa kuin suljetut kysymykset. Liian neuvovaa lähestymistapaa oli myös menetelmän hengessä pyritty välttämään. Yleisesti ottaen työntekijät korostivat nuorten kanssa työskennellessä tärkeimpinä asioina vuorovaikutuksen rakentamista ja motivointia menetelmästä riippumatta. (Pitkänen ym. 2022, 22, 84, 87, 104 ja 107.)

Vaikka motivoiva haastattelu tunnetaan yhtenä käyttäytymistä ja asenteita muuttavana, näyttöön perustuvana lähestymistapana, suomalaista tutkimusta sen käytöstä ja vaikutuksesta nuorten osalta ei juuri ole. Ennen hyvinvointialueita eri menetelmien käyttö on riippunut kunnasta ja työntekijöiden painotuksista. Tällöin kyse on ollut pääasiassa menetelmän käytöstä nuorten päihdeongelmissa. (Raitasalo 2020, 128.) Vaikuttaa myös siltä, että motivoivaa haastattelua on käytetty nuorten osalta varsinkin sijaishuollossa ja päihdeongelmien kohdalla. Esimerkiksi niin kutsutussa Metsolan toimintamallissa käytettiin viime vuosikymmenellä motivoivaa haastattelua sijoitettujen nuorten kohdalla puuttumisen prosessin alkuvaiheessa. Vahvistamista, avoimia kysymyksiä, heijastamista ja tiivistämistä hyödynnettiin nuorten tilanteen kartoittamisessa. Päihdeongelmiin painottuneen sijaishuoltoyksikkö Metsolan toimintamalli sisälsi myös päihteiden käyttöön liittyvien ristiriitojen käsittelyä, jotta nuoren oma motivaatio päihdeettömyyteen olisi löytynyt. (Lalli 2014, 112–113.) Aikuisten kohdalla menetelmää on käytetty aktiivisesti esimerkiksi A-klinikoilla ja rikosseuraamuslaitoksissa (Koski-Jännes, 2008a, 11).

4. TUTKIELMAN TAVOITE JA MENETELMÄ

Esittelen tässä luvussa tutkielman tutkimuskysymykset ja käyttämäni tutkimusmenetelmän. Tutkielman tavoitteena on luoda katsaus vuoden 2015 jälkeisiin kansainvälisiin tutkimusartikkeleihin, joissa käsitellään motivoivan haastattelun käyttöä nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä. Tarkoitus on selvittää, miten motivoivaa haastattelua on nuorten kohdalla käytetty ja mitä tuloksia tutkimuksissa tästä on saatu. Tutkielman tavoitteena on myös kartoittaa nuorten omaa palautetta, mikäli sitä on tutkimuksissa kerätty. Lähestyn aihetta integratiivisen kirjallisuuskatsauksen ja sisällön analyysin avulla. Tässä luvussa kuvaan oman katsaukseni vaiheet, hakuprosessin, valitsemani aineiston ja tuon esiin analyysin tuloksia.

4.1 Tutkimuskysymykset

Tarkastelen integratiivisen kirjallisuuskatsauksen keinoin motivoivan haastattelun käyttöä nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä. Tutkielman aineisto koostuu pääasiassa erilaisten motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden ja ohjelmien vaikutusten tutkimisesta. Tutkimuskysymyksiäni ovat:

1. Millä tavoin motivoivaa haastattelua on käytetty nuorten ongelmiin puuttumisessa?
2. Minkälaisia tuloksia motivoivaa haastattelua sisältävillä interventioilla on nuorten kohdalla saatu?
3. Minkälaista palautetta motivoivaa haastattelua sisältävät interventiot ovat nuorilta saaneet?

Alkuperäinen tarkoitukseni oli tutkia motivoivan haastattelun käyttöä kaikissa aikajanan tutkimusten käsittelemässä asiakasryhmissä, mutta tehdessäni hakuja, huomasin sanan ”adolescent” toistuvan siten usein, että oli mahdollista rajata asiakasryhmää. Tällöin tutkielman aihe ja aineisto muodostavat kompaktimman kokonaisuuden. Tarkennus oli tarpeellinen tarjolla olevan materiaalin runsauden vuoksi. Nuorten osalta tutkimusta ja motivoivaan haastatteluun keskittyviä katsauksia on tehty kohtalaisen paljon, muttei aivan viime vuosina.

Tutkielmani kytkeytyy ”Vaikuttavuutta lastensuojeluun sosiaalityöntekijöiden vuorovaikutustaitoja vahvistamalla” Taitava-hankkeeseen, joka on käynnistynyt alkuvuodesta 2023. Tutkimushankkeessa on mukana Helsingin, Tampereen, Jyväskylän ja Cardiffin yliopistot. Hankkeen tavoitteena on tuottaa sosiaalityöntekijöiden vuorovaikutustaitoja kehittävä, tutkimusperustainen koulutus, jolla tähdätään vuorovaikutustyylin muutokseen työarjessa. Perustana vuorovaikutuksen kehittämisessä on motivoiva haastattelu. (Taitava-hankkeen tutkimussuunnitelma 2022)

4.2 Integriivinen kirjallisuuskatsaus

Tutkimuskysymykseni koskevat paitsi motivoivan haastattelun avulla saavutettuja tuloksia nuorten ongelmien suhteen myös nuorten omaa palautetta, jolloin tutkimusten lähestymistavat ja metodit ovat toisistaan poikkeavia. Integriivinen kirjallisuuskatsaus sopii eri metodein tehtyjen tutkimusten käsittelyyn, koska sen avulla voi integroida hyvinkin erilaisia tekstejä keskenään. Tutkimuskysymykset puolestaan määrittelevät kirjallisuuskatsaukseen sopivan kirjallisuuden rajat ja sen, mitä asioita valitusta kirjallisuudesta haetaan. (Torraco 2016, 412.) Integroivan kirjallisuuskatsauksen keinoin pyrin antamaan kuvaa valitusta aiheesta tässä tapauksessa myös käytännön sovellusten, ei vain teoreettisesta näkökulmasta (Whittemore & Knafel 2005, 546–547). Tähän ohjaa aineiston tutkimusten kohdistuminen motivoivan haastattelun käytännön toteutuksiin interventioiden muodossa.

Tutkielmaani valitun kirjallisuuden välinen erilaisuus tarkoittaa tässä aineistossa esimerkiksi kvantitatiivisten eli satunnaistettujen kontrolloitujen vertailevien tutkimusten ja kvalitatiivisten kuten haastattelututkimusten tai näitä yhdistävien mixed methods - tutkimusten erilaisia lähestymistapoja. Aineiston artikkeleissa on nähtävissä myös motivoivan haastattelun erilaisia implementointeja ja käytännön toteutuksia nuorille suunnatuissa interventioissa. Suhosen, Axelinin ja Stoltin (2016, 13) mukaan integriivinen kirjallisuuskatsaus on laajuutensa vuoksi sopiva katsaus tyyppi tuottamaan uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Motivoiva haastattelu on paljon tutkittu lähestymistapa, jolloin uutta tietoa voi löytyä eri tutkimustulosten ja niihin liittyvien ilmiöiden yhteen tuomisesta.

Tutkimuskysymykseen kytkeytyvät hakulauseet ohjaavat integriivisen kirjallisuuskatsauksen hakuprotokollaa, jonka perusteella olen kirjoittanut hakuprosessin

auki. Hauissa löytynyttä aineistoa perataan tutkimusaiheen perusteella ja valitaan tutkimuskysymyksen pohjalta relevantein tutkimuskirjallisuus, joka integratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa myös arvioidaan. Tämän laadun arvioinnin jälkeen (ja ohessa) aineistoa lähiluetaan, minkä kautta edetään analyysivaiheeseen. (Niela-Vilén & Hamari 2016, 33) Tämän tutkielman aineiston etsinnässä käytetyt hakulauseet tarkentuvat työskentelyn edetessä, jolloin tutkittava ikäryhmä myös tarkentui nuoriin. Haku-prosessi näin ollen vaikutti myös toisin päin eli tutkimuskysymysten tarkentamiseen lopulliseen muotoonsa.

Aineistoa käsiteltäessä analyysi ja synteesi limittyvät toisiinsa. Synteesi edellyttää tekijältä aiheen ja siihen liittyvän kirjallisuuden tuntemusta, joka tässä tapauksessa on painottunut motivoivan haastattelun teoriaan ja sen aiempaan käyttöön sosiaalityössä. Analyysivaiheessa on ollut mahdollista havaita aineistosta käsitteiden ja eri näkökulmien toistumista tai yhdistelmiä. (Torraco 2016, 420 ja 422, Schryen et al. 2015, 5) Tarkoituksenmukaisen katsauksen valinta lähtee tutkimusaiheesta, joka myös ohjaa koko prosessia aineiston käsittelystä tulosten raportointiin. (Niela-Vilén & Hamari 2016, 33) Tämän tutkielman katsausta ohjaavat käsitteet ovat nousseet motivoivan haastattelun menetelmästä, ja ne ovat myös olleet yhdistäviä tekijöitä aineiston tutkimustuloksia ja nuorten palautetta eriteltäessä. Parhaimmillaan integratiivinen kirjallisuuskatsaus tuottaa uutta tietoa valitusta aiheesta, koska sitä tarkastellaan ainutkertaisen yhdistelmän luoman näkökulman kautta (Torraco, 2016, 404). Samalla integratiiviset katsaukset tarjoavat mahdollisuuden kriittiseenkin tarkasteluun, jonka avulla on mahdollista tarkastella myös aineiston kirjallisuuteen sisältyviä epäjohdonmukaisuuksia. (Torraco, 2016, 405 ja 423.)

Kun integratiivista kirjallisuuskatsausta tehdään paljon käsitellystä aiheesta kuten tutkielmassani, lähestymistapa on erilainen kuin jos käsiteltävänä olisi uusi, vähän tutkittu aihe. Tutkielmani tapauksessa motivoivasta haastattelusta sinänsä on tarjolla paljon tutkimustietoa. Eri tutkimusartikkelien tuloksia yhdisteltäessä tulee näkyväksi paitsi aiempi, myös viimeaikaisempi juuri tämän aineiston tuottama tieto, jota pyrin kiteyttämään tutkimuskysymysten näkökulmasta. (Torraco 2016, 409–410.) Aineiston tutkimusten tulosten vertaaminen ja tarkastelu on synteessin tekemisen ja sisällön analyysin lähtökohta. Esimerkiksi nuorten palautteet vertautuvat tuloksiin, joskin ne liittyvät vain pieneen osaan mukana olevia tutkimusartikkeleita. Näistä lähtökohdista kirjallisuuskatsaus tarjoaa myös näkymiä aiheen jatkotutkimukseen ja uusiin suuntiin, jopa konkreettisia tutkimuskysymyksiä ja hypoteeseja (Torraco 2016, 419; Schryen et al. 2015, 6). Aina kyse ei ole vain aiheen uusien tutkimuskysymysten vaan myös käytäntöön vaikuttavien uusien löydösten tekemisestä (Torraco 2016, 422–23). Ajattelen, että muissa maissa toteutettujen motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden kokoaminen katsaukseen tuo lisätietoa sen implementointimahdollisuuksista suomalaisessa sosiaalityössä.

Integratiivisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuksen tulosten raportoinnissa yksittäisistä tutkimustuloksista muodostetaan yleisempi kuva, jolloin on tehtävä näkyväksi myös ristiriitaiset tulokset. (Niela-Vilén & Hamari 2016, 31.) Tämä on tärkeää siksikin, että sitä kautta tulee näkyväksi valitun aiheen tutkimukseen liittyviä aukkoja, joita voi ehdottaa ratkaistavaksi uusien tutkimuskysymysten avulla. (Whittemore & Knafl 2005, 551.) Siten jatkotutkimuksen aiheita kumpuaa motivoivan haastattelun tapauksessa mietittäväksi pohdinta- ja johtopäätöslukuun. Prosessin lopuksi aineiston analyysissä eri osatekijöiden luokittelun ja kuvailun jälkeen näkyviin nousee elementtejä, joiden perusteella olen vetänyt aineistosta nousevia johtopäätöksiä. Tuloksista tehdyn synteesin avulla olen tehnyt katsauksen yhteenvedon, joka palautuu vastaamaan tutkimuskysymyksiin (Whittemore & Knafl 2005, 551). Olennaista kirjallisuuskatsauksessa on prosessin raportoiminen ja kuvaaminen selkeästi näkyviin käsitteilyä tuloksiin myös visuaalisesti (Kangasniemi & Pölkki 2016, 80). Olen kuvannut oman katsaukseni hakuprosessin, sisällyttämisen- ja poissulkukriteerit seuraavassa luvussa myös taulukon ja kuvion avulla.

4.3 Kirjallisuushaku ja aineiston valinta

Yleisesti kirjallisuuskatsauksia tehtäessä Eri vaiheet tulee dokumentoida alkaen hakulauseista ja käytetyistä tietokannoista sekä eri tiedonhakumenetelmistä sisällyttämisen- ja poissulkukriteerit mukaan lukien. (Whittemore & Knafl 2005, 549.) Nuoruuden käsite on laaja ja voi ulottua aina 29 ikävuoteen saakka, mutta valitsemani aineiston käsittämä asiakasryhmä on alaikäiset tai alaikäisyydestä täysi-ikäisyyteen siirtymässä olevat 13–20 -vuotiaat nuoret. Tietokannoissa käyttämäni hakulause painottui motivoivaan haastatteluun, sosiaalityön korostamiseen ja oikean ikäryhmän haarukoimiseen.

```
(youth* OR adolescent* OR juvenile OR teen*)
AND ("motivational interviewing" OR "motivational interview" OR "motivational interviews")
AND ("social work" OR "social services" OR "social care" OR "social welfare" OR "social worker" OR "social workers" OR "social worker's" OR "social casework" OR "child welfare" OR "child protection" OR "child and family services" OR "children and family services" OR "child and family care" OR "child protective services" OR "family services" OR "youth services" OR "youth care" OR "youth work")
```

Kartoitin tällä hakulauseella relevanttia aineistoa Social Services Abstracts SSA (ProQuest), Applied Social Sciences Index and Abstracts (ASSIA) (ProQuest), Web of Science-, Scopus-, PsycINFO (Ebsco) tietokannoista. Kun kriteereiksi oli valittu vertaisarvioitu artikkeli aikaväli 1.1.2015 – 26.7.2023 tuottivat edellä mainitut tietokannat

yhteensä 186 hakutulosta. Aikamääreellä pyrin painottamaan enemmän viime vuosien tutkimusta kuin viime vuosikymmenen alun tutkimuksia. Hakutulos oli verraten pieni, minkä ajattelen johtuneen lähinnä ikäryhmän rajauksesta. Rajasin tutkimuksien alueista pois muut kuin Euroopan maat ja Yhdysvallat. Tutkittavien kulttuuritaustoissa on jo näillä maantieteellisillä alueilla suuriakin eroja ja käytännössä valittujen alueiden ulkopuolelta on vähän aiheeseen liittyvää tutkimusta.

Motivoivaa haastattelua on käytetty monessa yhteydessä esimerkiksi terveys-tieteen, psykologian ja psykiatrian aloilla. Painotin hakulauseessani sosiaalityötä löytääkseni pääasiassa sosiaalityön näkökulmalla tehtyjä tutkimuksia. Mukaan tuli tästä huolimatta relevantteja artikkeleita, joissa liikutaan näiden eri alojen rajapinnoilla. Käytännössä tutkimukset kohdistuvat pääosin nuorille suunnattujen interventioiden toimivuuden ja tulosten käsittelemiseen. Yliopiston kirjaston informaattikko ohjasi käytännön hakutyöskentelyäni hakulauseista lähtien, koska protokolla oli itselleni uutta. Alla taulukko mukaanotto- ja poissulkukriteereistä, joiden avulla lähdin valitsemaan hakujen tuomasta aineistosta aiheeni kannalta relevantteja artikkeleita.

Taulukko 1

Artikkeleiden mukaanotto- ja poissulkukriteerit

Mukaanottokriteerit	Poissulkukriteerit
Motivoivaa haastattelua käsittelevät tutkimukset.	Tutkimukset, joissa motivoiva haastattelu vähäisessä osassa tai ei varsinainen tutkimuskohde.
11–20 -vuotiaat varhaisnuoret ja nuoret, lastensuojelun ja sijaishuollon asiakkaat, nuorten sosiaalipalveluiden asiakkaat, koululaiset ja täysi-ikäisyyteen siirtymisen nivelvaiheessa olevat nuoret.	Aikuis- ja ikäänntyneiden asiakasryhmät, alle 11-vuotiaat ja yli 20-vuotiaat nuoret aikuiset, sairaudenhoitoa saavat asiakkaat, lastensuojelun tai lapsi- ja perhesosiaalityön osalta vanhemmat ja sosiaalityöntekijät.
Englanninkieliset tai suomenkieliset artikkelit.	Muut kuin englanninkieliset ja suomenkieliset artikkelit.
Vertaisarvioidut, tieteelliset artikkelit motivoivaa haastattelun käyttötavoista nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä.	Ei vertaisarvioidut artikkelit, katsaukset, kirja-arvostelut, konferenssipaperit, väitöskirjat ja opinnäytteet, tutkimusprotokollat- tai suunnitelmat, menetelmän koulutusta tai muuta kun nuorten ongelmiin puuttumista tutkivat artikkelit.
Vuosina 1.1.2015 - 26.7.2023 julkaistut tutkimusartikkelit.	Ennen vuotta 2015 julkaistut tutkimusartikkelit ja 26.7. 2023 jälkeen julkaistut tutkimusartikkelit.
Eurooppa ja Yhdysvallat	Muut maanosat kuin Eurooppa ja Yhdysvallat.

Ensimmäinen vaihe: otsikot ja abstraktit poissulkukriteerien näkökulmasta

Ensimmäisessä vaiheessa tein poissulun otsikoissa ja abstrakteissa olevien tietojen pohjalta. Poistin näistä tuloksista koulutukseen liittyvät artikkelit, kirjat, kirja-arvostelut, opinnäytteet, protokollat tai tutkimussuunnitelmat, puhtaasti sairaanhoitoon liittyvät tutkimukset sekä muut asiakasryhmät kuin nuoret tai vanhempiin keskittyvät tutkimukset. Rajasin pois myös muut maat/mantereet paitsi Euroopan ja Yhdysvallat maat. Tärkeimpänä prioriteettina oli motivoivan haastattelun esiintyminen tutkimuksen keskiössä. Artikkelien määrä väheni 186:sta 76:een.

Toinen vaihe: duplikaattien poistaminen

Duplikaattien (33) poiston jälkeen jäi 76 artikkelista jäi jäljelle 43 artikkelia tarkempaan lukuun. Tässä yhteydessä kävi ilmi, ettei Sciences Index and Abstracts (ASSIA) tietokanta ollut tuonut uutta relevanttia aineistoa, jota ei olisi ollut muiden tietokantojen hakutuloksessa.

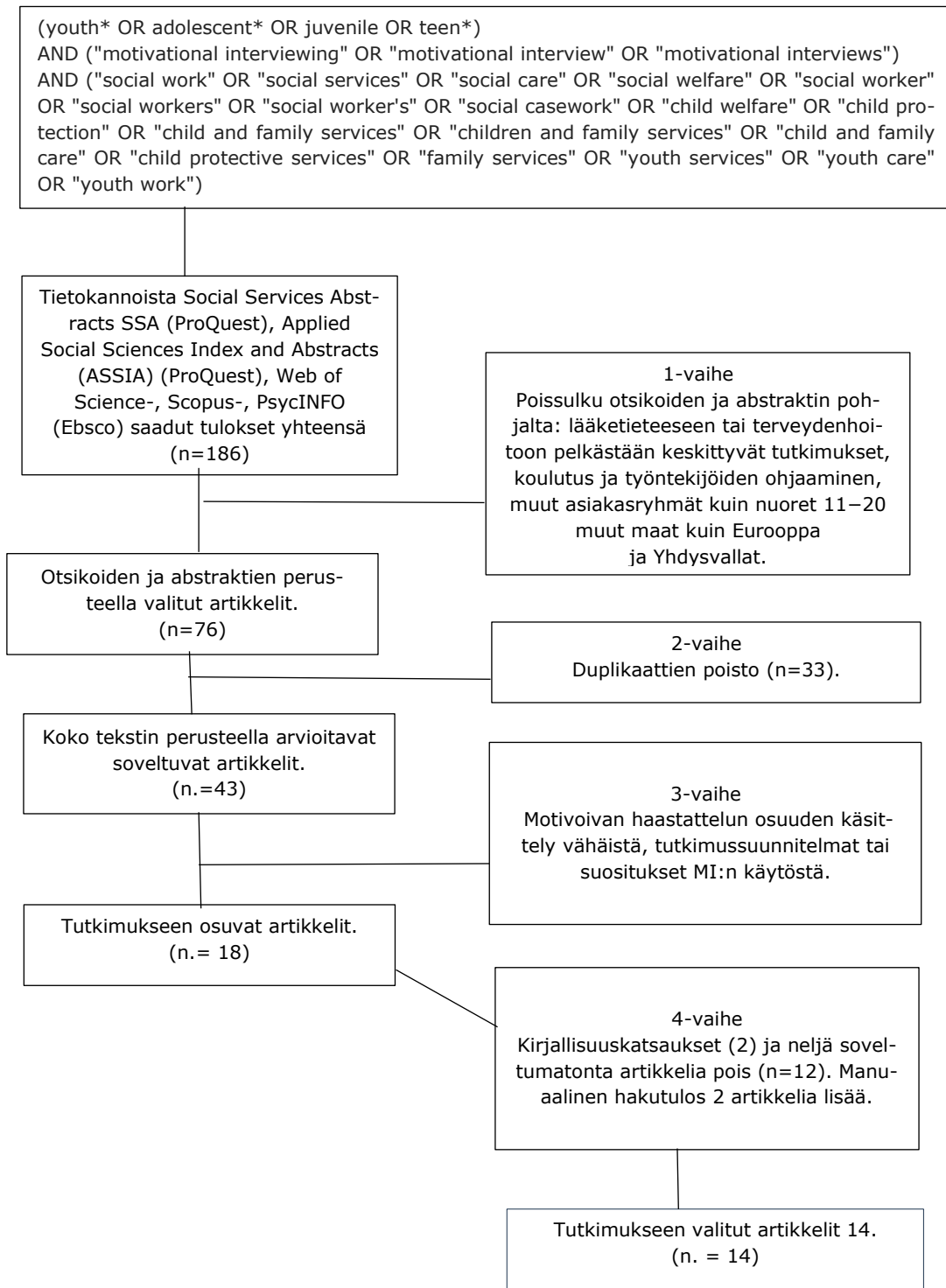
Kolmas vaihe: aineiston karsinta

Lopuksi valitsin kriteerien perusteella 43 artikkelin joukosta tarkimmin tutkimuskohteeseen osuvat ja pääasiassa motivoivan haastattelun vaikuttavuutta nuoriin kohdistuvassa sosiaalityössä tutkivat artikkelit, joita jäi jäljelle 18. Ikäryhmän määrittelyn laajensin koskemaan myös täysi-ikäisyyden ylittäneitä kuitenkin niin, että aineiston tutkimuksiin osallistuneet nuoret ovat pääosin alle 20-vuotiaita.

Neljäs vaihe: lopulliset valinnat ja lisäykset manuaalisilla hauilla

Tässä vaiheessa aineistosta jäi pois kaksi artikkelia, koska toisessa ei ollut motivoivaan haastatteluun liittyvää tutkimustulosta ja toisesta tutkimuksesta oli mukana jo yksi artikkeli. Tässä kohtaa artikkelit vähenivät kuuteentoista. Preferoin edelleen niitä artikkeleita, joissa motivoivaan haastatteluun liittyvät tutkimustulokset olivat selkeimmin esillä, jolloin artikkeleista jäi pois vielä kaksi. Tällöin aineisto väheni neljääntoista.

Poistettuani samaa aihetta käsittelevät kirjallisuuskatsaukset artikkeleita oli enää 12. Manuaalisen haun tuloksena lisäsin aineistoon kuitenkin vielä kaksi artikkelia. Niistä jälkimmäisen, nuorten palautetta sisältävän artikkelin, sisällytin mukaan, koska palautetta yleensä oli nuorilta kerätty artikkelien tutkimuksissa kohtuullisen vähän. Näin artikkeleita on lopullisessa katsauksessa mukana 14.

Kuvio 1

Hakuprosessi. Kuviossa näkyy ylhäältä alaspäin hakuprosessin eri vaiheet hakulauseen ensimmäisistä tuloksista, valintakriteerien kautta artikkeleiden lopullisen lukumäärän muodostumiseen.

4.4 Aineiston esittely

Käsittelen tässä luvussa aineiston artikkeleita yleisellä tasolla. Olen kuvannut tutkimukseen valikoituneet artikkelit alla olevan taulukon avulla. Aineistonani on neljätoista englanninkielistä, vertaisarvioitua artikkelia motivoivan haastattelun kansainvälisestä tutkimuksesta nuoriin kohdistuvissa interventioissa ja sosiaalityössä aikavälillä 1.1.2015–26.7.2023. Aineistossani painottuu yhdysvaltalaiset tutkimukset. Neljästätoista tutkimuksesta kolme on tehty Alankomaissa, yksi Englannissa ja loput kymmenen Yhdysvalloissa. Yhdysvaltalaisista tutkimuksista kuusi on kvantitatiivisia, satunnaistettuja kontrolloituja tutkimuksia. Myös yksi mixed-method tutkimus ja yksi survey-tutkimus sekä ei satunnaistettu kontrolloitu vertaileva tutkimus on yhdysvaltalaisten tutkimusten joukossa. Alankomaisista tutkimuksista kaksi on kvalitatiivisia, haastatteluihin perustuvia tutkimuksia ja yksi kvantitatiivinen satunnaistettu kontrolloitu tutkimus.

Alla olevassa taulukossa esittelen aineistosta paitsi julkaisutiedot myös tutkimuksen kohteena olevan ikäryhmän, tutkittavien määrän, tutkittavana olleen intervention sekä tutkimusmenetelmän ja sen tulokset. Taulukon olen muokannut Hallin, Searsin ja Waltonin (2020) kirjallisuuskatsauksen *Motivational Interviewing in Child Welfare Services: A Systematic Review* vastaavan taulukon pohjalta. Taulukosta löytyvät julkaisutietojen alta myös tekemäni laadunarvioinnin (MMAT) tulokset.

Taulukko 2

Aineiston artikkelit, niiden tekijät ja sisällöt

Tekijä- ja julkaisutiedot	Tutkittavat	Interventio	Tutkimusmenetelmä	Pääasialliset löydökset
Braciszewski, J.M., Wernecke, G.K.T., Moore, R.S., Bock, B.C., Stout, R.L. & Chamberlain, P. Yhdysvallat. <i>Children and Youth Services Review</i> 94 (marraskuuta 2018): 466. MMAT 4/5	Osallistujina sijaishuolosta pois siirtyvät 18-19-vuotiaat nuoret (n=33) olivat joko iHeLP-ohjelman asiakkaita tai verrokiryhmässä, joista kumpikin kesti puoli vuotta.	Digitaalinen, MH:uun perustuva animoitu iHeLP-interventio (20 min) sekä mobiilisovellus. Ohjelman jälkeen muutosvalmiuden perusteella räätälöity tekstiviestittely.	Satunnaistettu, kontrolloitu vertaileva tutkimus iHeLP:in soveltavuudesta, vastaanotettavuudesta ja alustavista vaikutuksista päihteiden käytön vähentämisessä. 3,6,9 ja 12 kuukauden seuranta. Tyytyväisyyskysely ja loppuhaastattelu	Tutkimukseen osallistuminen, mukana pysyminen, vastausprosentti, sitoutuminen ja tyytyväisyys olivat hyvällä tasolla. iHeLP:iä vastaanottaneet osallistujat raportoivat enemmän päihteetöntömiä päiviä kuin kontrolliryhmä (effect sizes 0.32 to 0.62.).
Dupont, H.B., Candel, M.J.J.M., Kaplan, C.D., van de Mheen, D & de Vries, N.K. Alankomaat. <i>Journal of Substance Abuse Treatment</i> 65 (kesäkuuta 2016) MMAT 4/5	Otoksessa 71 hollantilaisnuorta Moti-4 ryhmässä ja 60 vertailuryhmässä, jossa normaali ennaltaehkäisy. Kohderyhmänä 14-24-vuotiaat nuoret, joilla kannabiksen käyttöä kuluhan kuukauden aikana.	Alankomaissa kehitetty Moti-4 interventio sisältää MH:ta, itsearviointia ja käytöksen säätelyn tukemista. Se on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleville nuorille ongelmallisen kannabiksen käytön katkaisemiseksi.	Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus. Tutkimuksessa tarkasteltu intervention vaikutusta kannabiksen käytetyn rahan ja sen polton viikoittaisessa määrässä. Puolen vuoden seuranta. Nuoret täyttivät 51 kysymyksen aloitus, seuranta ja lopetuskyselyt.	Moti-4 interventiolla oli merkittäviä positiivisia vaikutuksia kannabiksen käytetyn rahan viikoittaisen kulutuksen vähenemiseen. Seuranassa MH interventioon osallistuneilla vähentynyt kannabiksen käyttöä viikkotasolla.
Eenshuistra, A., Harder, A.T., van Zonneveld, N.L. & Knorth, E.J. Alankomaat. <i>International Journal of Child & Family Welfare, Suppl. Special Issue</i> 17, nro 1/2 (2017): 64. MMAT 5/5	Nuorten laitoshoidon/sijaishuoltolaitoksen ryhmäohjaajat ja 12-23-vuotiaat asiakasnuoret (n=22). Tutkimukseen osallistuneiden nuorten keskimääräinen ikä 13-19. Kuuden ryhmän ohjaajat (27) kolmesta nuorisokodista. Nuorilla psykiatrisia- ja käytösongelmia.	Tarkastelun kohteena sijaishuollon ryhmäohjaajien säännöllisesti toteutettavat yksilökeskustelut nuorten kanssa.	Havainnoiva laadullinen tutkimus kahdenvälisistä keskusteluista työntekijän ja nuoren välillä. Yhteensä 27 työntekijän ja nuoren välistä keskustelua äänitettiin ja koodattiin. Tutkittavana työntekijöiden MH-luonteisen puheen ja nuorten muutospuheen välinen yhteys.	MH-tyyppinen, autonomiaa vahvistava keskustelutyö ei ollut juurikaan työntekijöiden käytössä heidän pyrkimässä muuttamaan nuorten asenteita tai käytöstä. Nuoret tuottivat muutospuhetta vuorotellen ei-muutospuheen kanssa riippumatta työntekijän tyylistä.
Eenshuistra, A., Bhola, P.M., Hoek-Dekker, A. J., Knorth, E.J. & Harder, A.T. Alankomaat. <i>Child & Youth Services</i> , 23. elokuuta 2022 MMAT 5/5	Sijaishuoltoyksikössä (residential youth care) asuvat nuoret (n=9) ja heidän 12 omaohjaajansa. Käytösongelmaiset 12-18-vuotiaat, joilla psykiatrisia diagnooseja.	Interventiona MH:ta ja ratkaisukeskeistä terapiaa sisältävää Up2U-ohjelmaa. Tavoitteena herättää sisäinen motivaatio ongelmallisen käytöksen muuttamiseen.	Kvalitatiivinen haastattelututkimus. Työntekijät ja nuoret vastanneet ohjelmaa koskevaan puolistrukturoituun kyselyyn, jossa mitattiin heidän tyytyväisyytään ohjelman hyödyllisyyteen.	Sekä nuoret että työntekijät olivat kohtuullisen tyytyväisiä kahdenvälisiin MH:n perustuviin keskusteluihin. Astekolla 1 - 10 tulos oli nuorten antamien pisteiden perusteella 7.5.
Gilder, D.A., Geisler, J.R., Luna, J.A., Calac, D, Monti, P.M., Spillane, N.S., Lee, J.P., Moore, R.S., Ehlers, C.L. Yhdysvallat. <i>Journal of Substance Abuse Treatment</i> Volume 82, November 2017. MMAT 4/5	Amerikan ja Alaskan alkuperäiskansojen alaikäiset, 15-17-vuotiaat syrjäseutujen reservaatien nuoret. Ohjelman aloitti 69 nuorta, joista 60 pysyi mukana loppuun asti.	Interventiona oli joko MH tai psykoedukaatio, joiden vaikutusta satunnaisesti ryhmiin verrattiin. Tavoitteena oli vähentää tai lopettaa paljon juovien nuorten alkoholin käyttöä. Yksi 1,5h interventio sekä alku- ja kaksi seuranta haastattelu.	Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus. Tavoitteena oli verrata kahden eri intervention tuloksia ryhmillä.	Kumpikin interventioista vähensi juomista. MI vähensi enemmän raskaasti juovien poikien juomista ja tytöillä masennusoireita.

Iachini, AL. Yhdysvallat. <i>CHILDREN & SCHOOLS</i> 45, nro 3 (22. kesäkuuta 2023): 131-38. MMAT 3/5	Tutkittavana 21 lukio-laista nuorta kahdessa luokassa ja heidän opettajansa. Kohderyhmänä yhdeksännen luokan oppilaat, joilla riski koulupudokkuteen.	Koulussa toteutettava MH-perustainen yhdeksän oppitunnin interventio Aspire Group Intervention (AGI). Perustuu itsemääräämisteoriaan ja neljään MH prosessiin: sitoutuminen (engaging), fokusointi (focusing), herättely (evoking) ja suunnittelu (planning).	Mixed-methods haastattelututkimuksessa tarkasteltavana MH-intervention soveltuvuus, vastaanotto ja vaikuttavuus. Intervention vaikuttavuutta tutkittiin nuorille tehdyn kahden kyselyn (alku ja loppukysely) perusteella.	Kaikki tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat tyytyväisiä interventioon ja 76,2% heistä oli hyvin tai erittäin tyytyväisiä. 20 nuorta koki sen auttaneen itseään.
Kottke, M.J., Sales, J.M., Goedken, P., Brown, J.L., Hatfield-Timajchy, K., Koumans, E.H., Hardin, J.W., Kraft, J.M., ja Kourtis, A.P. <i>Journal of Women's Health</i> 32, nro 1 (2023): 29-38. MMAT 4/5	Tutkimukseen osallistui 685 nuorta afrikanamerikkalaista, 14-19-vuotiasta yhdysvaltalaisyttöä.	MH-perustainen 2gether ohjelma. Tavoitteena vähentää sukupuolitauteja ja toistuvia raskauksia vuoden kestävässä interventio aikana. Kaksi terv.hoit. tapaamista sekä seurantapuhelut ja tapaukset 3,6,9 ja 12 kuukauden kohdalla.	Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus, jossa verrattiin 2gether interventiota tavanomaiseen lähestymistapaan (standard of care).	Interventoryhmällä vähentynyt riski saada sukupuolitauteja ja tulla raskaaksi seurannan aikana. Vuoden seurannassa interventoryhmällä oli vähemmän sukupuolitauditartuntoja, joskin erot eivät olleet tilastollisesti merkittäviä.
Morris, S. L., Hospital, M.M., Wagner, E.F., Lowe, J., Thompson, M.G., Clarke, R. & Riggs, C. Yhdysvallat. <i>Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work</i> 30, nro 1-2 (tammikuuta 2021): 149-62. MMAT 3/5	Yhdysvaltojen syrjäseutujen alkuperäisväestön lukioikäiset nuoret (n=405), joilla muuta väestöä useammin/enemmän päihteiden ongelmakäyttöä.	Kulttuurisesti adaptoituun MH:uun perustuva kouluperustainen interventio, jossa kahdessa ryhmässä MH palautetapaaminen. Toisessa ryhmästä MH-boosteurannan aikana.	Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus, jossa 3,6,9 ja 12 kuukauden seuranta. Kolmen interventioyhdistelmän ja niiden tulosten vertailu. Kahdessa interventioista MH. Osallistujien alkuarviointi, muutoshalukkuuden mittaus ja kannabiksenkäytön seuranta.	Tutkitulla ryhmällä tilastollisesti merkittävästi vähentynyt kannabiksen käyttö/käyttökerrat verrattuna verrokkiryhmään.
Schlegelmilch, A., Roskowski, M., Brinck, E.A., Anderson, C.A., Hartman, E., Chan, F., Tansey, T. & Decker-Maurer, H. Yhdysvallat. <i>Rehabilitation Counseling Bulletin</i> 65, nro 1 (lokakuuta 2021): 61-69 MMAT 5/5	Tutkimuksen kohteena 126 täysi-ikäisyyteen siirtävää erityisnuorta ja heidän vanhempansa. Tutkittavana nuoren muutoshalukkuus suhteessa työn hakemiseen ja työllistymiseen.	PROMISE-hanke pyrki MH:n ja kuntoutus- sekä palveluohjauksen avulla muuttamaan lievästi kehitysvammaisten nuorten halukkuutta hakea töitä huolimatta esim. tukien menettämisen pelosta.	Survey-tutkimus hankkeen vaikuttavuudesta. Hankkeen vaikutusta nuorten muutosvalmiuteen tutkittiin hankkeeseen sovelletulla Stages of Change Scale survey-mittarilla.	Tuloksien mukaan nuorten valmius ja positiivinen asenne työn suhteen lisääntyi tilastollisesti merkittävästi millä oli vaikutus myös työllistymiseen.
Smith, D. C., Davis, J.P., Ureche, D.J. & Tabb, K.M. Yhdysvallat. <i>Research on Social Work Practice</i> 25, nro 7 (marskuuta 2015): 801. MMAT 5/5	Päihteitä ongelmallisesti käyttävät 13-19 -vuotiaat nuoret (n=48)	MH-perustainen, sitouttamista vahvistava lyhytinterventio, johon sisältyy Normatiivinen palaute (normative feedback (NF)). Kysely ennen ja jälkeen lyhytinterventio.	Vertaileva tutkimus siitä onko MH:n sitouttamista tavoittelevaan lyhytinterventioon sisältyvä Normatiivinen palaute (normative feedback (NF)) päihdeongelmaisten nuorten sitouttamista lisäävä vai vähentävä komponentti.	Tutkimukseen osallistuneet nuoret raportoivat keskimäärin muutosvalmiuden vähenemistä riippumatta siitä, kumpaan interventioon osallistuivat. Nuoret olivat yhtä tyytyväisiä molempiin interventioihin.

<p>Snape, L. & Atkinson, C. (2017). Englanti. <i>Educational Psychology in Practice</i>, 2017 VOL. 33, NO. 2, 189-205. MMAT 4/5</p>	<p>Kolme (n=3) 11-13-vuotiaasta kouluun sopeutumaton, kapinoivaa, käytöshäiriöistä poikaa.</p>	<p>MH interventio käytösongelmien vähentämiseksi ja koulumotivaation lisäämiseksi. Yksilötapaamisia 5-6 kertaa, seurannat intervention alussa, heti sen jälkeen ja 3kk kuluttua. Haastattelut heti intervention jälkeen ja seurannassa.</p>	<p>Mixed method tutkimus siitä, muuttaako MH interventio poikien käytöstä ja koulumotivaatiota. Kvalitatiivisena osuutena tutkittavien omat kokemukset edistymisestä. Puolistrukturoitu haastattelu. Kvantitatiivinen osuus englantilaisissa kouluissa käytetty kouluviihtyvyysselvitys.</p>	<p>Tulokset ristiriitaiset, koska oppilaiden kokemukset interventiosta positiivisia. Korkivat saaneensa apua ongelmiinsa ja edistyneensä niiden kanssa. Kvantitatiivisessa kyselyssä edistymistä ei kuitenkaan ollut nähtävissä.</p>
<p>Stevens, J., Lutz, R., Osuagwu, N., Rotz, D., & Goesling, B. Yhdysvallat. <i>American Journal of Obstetrics and Gynecology</i> 217, nro 4 (2017): 423.e1-423.e9 MMAT 5/5</p>	<p>Otoksessa 598 nuorta, pienituloista, juuri synnyttänyttä äitiä.</p>	<p>MH-perustainen interventio pienituloisten, nuorten teiniäitien nopeasti toistuvan raskauden ehkäisemiseksi. Kuukausittainen tapaaminen osallistujien kanssa sekä 18 kk terveydenhoitajan palvelut. 4,5 h ohjausaika sekä 6 ja 18 kuukauden välein oma arvio.</p>	<p>Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus MH-ohjelman vaikutuksesta. Osallistujat satunnaistettiin joko normaaliopastuksen tai vaihtoehtoisesti MI:tä sisältävän intervention ryhmään. Itsearviointimenetelmällä 6 ja 18 kuukauden välein saadut tulokset.</p>	<p>Verrokkiryhmään verrattuna 18,1% vähenemistä pikaisesti toistuvissa raskauksissa MH-ohjelman ohjausta saaneilla nuorilla heidän oman arvionsa mukaan. Ehkäisyn käyttö lisääntynyt 13,7% verrokkiryhmään verrattuna.</p>
<p>Stewart, D.G., Felleman, B.I., & Arger, C.A. Yhdysvallat. <i>Journal of Substance Abuse Treatment</i> 58 (marraskuuta 2015): 43-50. MMAT 4/5</p>	<p>Otoksessa yhteensä 136 päihteitä ongelmallisesti käyttävää lukiolaisnuorta n. 18-vuotiaita.</p>	<p>Kaksi kouluperustaista interventiota, joista toinen MH-interventio ja toinen, jossa MH:hin yhdistetty Contingency Managementtiä (CM). Kohderyhmällä 8 viikon interventio, 4 tapaamista + 4 MH välitapaamista, jommallakummalla ohjelmalla.</p>	<p>Ei satunnaistettu, kontrolloitu vertaileva tutkimus tarkastelee, onko MH-intervention saaneilla erilaisia tuloksia kuin niillä, jotka on saaneet MH:tä yhdistettynä Contingency Managementtiin (CM). Marihuanan käytölle arvioitu perustaso ohjelman lopussa ja 16 viikon seurannassa.</p>	<p>MH ja CM -yhdistelmää saaneet vähensivät käyttöä verrokkiryhmää enemmän seurannan aikana. Väheneminen oli suurempaa ohjelman lopussa, mutta ero tasoittui 16-viikon seurannassa. Yhdistelmäryhmällä oli ohjelman lopussa vähemmän haittoja huumeiden käytöstä ja enemmän selviytymiskeinojen käyttöä.</p>
<p>Walker, D.D., Stephens, R.S., Blevins, C.E., Banes, K.E., Matthews, L. & Roffman, R.A. Yhdysvallat. <i>Journal of Consulting and Clinical Psychology</i> 84, nro 11 (marraskuuta 2016): 983-92. MMAT 4/5</p>	<p>Tutkimuksen kohteena koululaisia (68% poikia), joista 128 sai intervention motivoivilla välitapaamisilla ja 124 ilman niitä. Kohdennettu nuorille, jotka eivät muuten osallistuisi interventioihin kannabiksen käyttämisen vuoksi.</p>	<p>Kouluperustainen kaksiosainen lyhytinterventio MET (motivational enhancement therapy). Yksilölliset seurantatapaamiset 4, 7 ja 10 kuukauden välein, johon tutkittavalla ryhmällä sisältyi lyhyt MET-osio.</p>	<p>Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus, jossa verrattiin kahta eri interventiota. Molempien ryhmien tuloksia mitattiin 6, 9, 12 ja 15 kuukauden seurannassa.</p>	<p>Molemmissa ryhmissä kannabiksen käyttö ja siihen liittyvät negatiiviset lieveilmiöt olivat vähentyneet vielä 15 kuukauden seurannassa. MET-osiot näyttivät vaikuttavan positiivisesti puolen vuoden seurannassa, mutta lopussa tulokset yhteneväiset.</p>

4.5 Aineiston laadun arviointi

Integratiiviseen kirjallisuuskatsauksen protokollaan kuuluu artikkelien laadun arviointi. Olen tehnyt sen Mixed Methods Appraisal Tool: in (Hong ym. 2018) avulla. Laadun arvioinnin tarkoituksena on varmistaa artikkeleiden relevanssi ja sopivuus katsauksen tutkimuskysymyksen näkökulmasta. (Aveyard 2019, 102.) Arviointityökalu antaa taustatukea artikkelien tutkimusten laadun kuvaamisessa. Samalla se mahdollistaa artikkeleissa esiteltyjen tulosten painoarvon punnitsemisen oman kirjallisuuskatsauksen suhteen (Lemetti & Ylönen 2016, 75 ja 67.) Itselleni arvioinnista oli hyötyä myös viimeisten artikkeleiden poissulun osalta.

MMAT-taulukko perustuu eri tutkimustyyppien olennaisista metodologisista vaiheista tehtyyn viiteen kriteeriin, jotka esitetään kysymyksen muodossa (ks. Liite 4). Kokosin kunkin artikkelin osalta tutkimusten tekoon liittyneiden viiden kysymyksen alle ne kohdat, joiden katsoin kuvaavan kysyttyä asiaa tutkimuksessa. Täytin näiden muistiinpanojen perusteella MMAT-kaavakkeen jokaisen artikkelin osalta, jotta saattoin todeta, miten pitkälti ne vastasivat MMAT-kriteereitä. Aineiston artikkeleissa kolme (2/14) (Morris ym. 2021, Iachini 2023) useimmissa neljä (7/14) (Braciszewski ym. 2018, Gilder ym. 2017, Dupont ym. 2016, Kottke ym. 2023, Snipe & Atkinson 2017, Stewart ym. 2015, Walker ym. 2016) ja joidenkin osalta viisi (5/14) (Eenshuistra ym. 2017, Eenshuistra ym. 2022, Schlegelmilch ym. 2021, Smith ym. 2015, Stevens ym. 2017) viidestä MMAT-taulukon kysymyksen ehdosta täyttyi. Artikkelin saamat MMAT-pisteet näkyvät artikkelikohtaisesti edellä olevassa taulukossa tekijä- ja julkaisutietojen yhteydessä.

Kriteerien osalta ei ole tarkoituksenmukaista olla liian tiukka, koska katsaukseen on hyvä saada mahdollisimman monta relevanttia tutkimusta, jotta tulokset olisivat yleistettävissä (Valkeapää 2016, 58). Parin tutkimuksen osalta hyväksyin artikkelit mukaan nuorten palautteen takia, vaikka tutkimus ei täyttänytkaan kaikkia MMAT-taulukon kriteereitä. Tämä johtui siitä, että palautetta oli nuorilta interventioiden yhteydessä kysytty melko harvoin, jolloin sitä sisältävien artikkelien saamiseksi mukaan kolmen kriteerin täytyminen riitti.

4.6 Analyysi

Käytän artikkelien käsittelyssä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Olen eritellyt tutkimusten tuloslukuista pääasiallisia tuloksia vastaamaan tutkimuskysymyksiini (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104) motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden vaikutuksista nuorten ongelmiin. Samoin erittelen analyysissä artikkeleista löytyvää tietoa nuorten palautteesta, sikäli kun sitä on interventioista kerätty. Vaikka aineistoon

sisältyy useampaa eri tutkimustyyppiä, niiden sisällöt ovat käsitteistöltään kuitenkin kohtalaisen yhteneväisiä johtuen siitä, että tutkimuksen kohteena on ollut sama menetelmä ja pääasiassa nuorten ongelmiin suunnitellut interventiot.

Tutkimusartikkelien käsittely edellyttää aineistosta löytyvien aihealueiden yleisluokittelua, jotka jaetaan edelleen aiheita jäsentäviin yläluokkiin. (Whittemore & Knafl 2005, 550.) Koska katsauksessani interventioiden lähestymistapa on kaikkien tutkimusten kohdalla motivoiva haastattelu, niiden käsitteistö on yhteneväinen. Luokiteltaviksi tekijöiksi nousee motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden tulokset sekä nuorten antama palaute interventioista. Olen lyhentänyt tulokset ja palautteen sanallisiksi yksiköiksi, jotka muodostavat alaluokat. Tarkastelemalla näitä yksiköitä, olen hahmottanut ne eri ryhmiksi, joiden otsikoiksi muodostuivat yläluokat. Näin ollen yläluokista voi hahmottaa, millä perusteella alaluokat liittyvät toisiinsa. Yläluokat ja niistä mahdollisesti syntyvä kaikkia yhdistävä luokka kytkeytyy tutkittavana olevaan aiheeseen ja tutkimuskysymykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125.)

Olen sisällyttänyt luokitteluun myös tuloksia, jotka itse tutkimuksissa ei ole todettu tilastollisesti merkitseviksi, mutta ovat silti vaikuttaneet tutkittaviin joko myönteisesti tai kielteisesti. Koska palautetta ei ollut paljon ja isoilta ryhmiltä, mukana on paljon yksittäisten nuorten yksittäisiä palautteita. Mielestäni ne tuovat analyysitasolla tutkimuskysymykseni näkökulmasta kuitenkin kiinnostavaa lisätietoa. Tämä on mahdollista analyysimenetelmän tekijälähtöisyyden vuoksi; sisällönanalyysissä analyysin joustavuus on jopa haaste, koska yhtä ainoaa oikeaa tapaa toteuttaa analyysi ei ole. (Elo & Kyngäs 2008, 113–114.) Tutkielmani aineistossa tutkimuksien lähestymistavat eroavat isojen otosten satunnaistetuista kontrolloiduista vertailevista tutkimuksista kolmen nuoren haastattelututkimukseen. Analyysin luokat on siis kerätty varsin eriasteisista tuloksista. Aineistosta löytyvien tutkimusten tulosten sisältämät yhtäläisyydet ja erot tulivat näkyviksi analysoinnin myötä (Niela-Vilén & Hamari 2016, 30) kun ne irrotettiin artikkelien kontekstista ja tuotiin yhteen.

Olen analyysissä eritellyt tulokset positiivisiin tuloksiin (Liite 1) sekä ei-vaikutusta ja negatiivisiin tuloksiin (Liite 3). Yksittäisten tutkimustulosten erittelemisen ensin alaluokiksi ja niiden ryhmitteleminen eri tavoin näyttäytyvinä vaikutuksina tuotti analyysissäni seuraavat yläluokat: muutosvalmiuden kohoaminen, koetut sisäiset muutokset, muutokset käyttäytymisessä ja käyttäytymisen muuttumisen seuraukset. Alaluokkien yksiköitä tarkastellessa hahmottuivat vaikutusten yläluokat, koska tutkimustulokset viittasivat käyttäytymisen muutosten lisäksi osin myös sisäisiin muutoksiin, joista nuoret olivat tutkimuksissa raportoineet. Pääteiden vähentämisen alle syntyi kolmas alaluokka, koska eriteltävänä oli sekä pääteiden annosmäärien että käyttöpäivien väheneminen. Luokitteluista muodostui samalla prosessinomainen kuvio, joka on lähinnä ehdotus siitä, miten intervention vaikutukset voivat potentiaalisesti edetä muutosvalmiuden kohoamisesta käyttäytymisen muutoksiin ja sen seurauksiin. Kyse ei siis ole todennetusta prosessista vaan kaikkien eri tulosten yhdistel-

mästä, joka tuo esiin vaikutusten syntymisen mahdollisen kulun. Positiivista muutosta kuvaavat luokat ovat syntyneet niistä muutokseen viittaavista ilmiöistä, joita tutkimuksissa on saatu esiin. (Liite 1) Tuloksissa negatiivisia tuloksia ja ei-vaikutusta tuloksia oli myönteisiin verrattuna vähän luokiteltaviksi. Yhdistin ne sillä perusteella, että negatiiviseksi tulokseksi voi arvioida myös ei-tuloksen sillä perusteella, että tavoiteltua muutosta ei ole tapahtunut. Tuon kuitenkin niiden yhdistelmäluokittelussa esiin sen, kummasta tuloksesta kulloinkin on kyse. (Liite 3)

Nuorten palautteen olen eritellyt analyysissä positiiviseen (Liite 2) ja negatiiviseen palautteeseen (Liite 3). Olen palautteissa tummentanut maininnat, joita on aineistossa tullut eteen enemmän kuin yhden kerran. Kuten tuloksissa erittelin palautteissakin ensin tutkimuksista kaiken palautteen kokonaisuudessaan alaluokiksi, joita lähdin yhdistelemään eri yläluokkien alle. Yläluokat muodostuivat näiden alaluokkien perusteella seuraavasti: Interventioon liittyvä palaute, työntekijään liittyvä palaute, vuorovaikutukseen liittyvä palaute ja herättelyn esiin tulo palautteissa. Nuoret antoivat palautetta pääasiassa interventioiden sisällöstä ja valituista toimintatavoista sekä työntekijän työskentelystä. Työntekijään ja vuorovaikutukseen liittyvän palautteen erittelin, koska koin, että ne edustavat hieman eri asiaa. Lisäksi nostin vuorovaikutuksen ja herättelyn teemat tutkittavana olevan motivoivan haastattelun vuoksi omiksi erillisiksi yläluokikseen. Herättely on yksi motivoivan haastattelun ydinkysymyksiä ja se on nähty tärkeänä osana motivoivan haastattelun asiakasprosessin lopputulosta (Forrester ym. 2019, 2164–2165). Koska palautetta oli sanallisesti kohtalaisen runsaasti, vaikka sitä käytännössä oli vain osassa tutkimuksia ja informanteja oli rajallinen määrä, syntyi myös kolmansiä alaluokkia varsinaisten alaluokkien alle. Palautteen antamisen kohdalla syntyi kolmas alaluokka siitä, miten työntekijän antama palaute oli koettu. Samoin kolmas alaluokka syntyi siitä, miten autonomiaa vahvistettiin vuorovaikutuksessa. Näin nämä kolmannet alaluokat tarpeellisina erittelemässä nuorten kokemuksia.

Nuorten palautteet kytkeytyivät interventioiden konkretiaan ja esimerkiksi työntekijään, jonka merkitys on palautteen perusteella tärkeä. Palautteen erittely työntekijän suhtautumisen ja toisaalta vuorovaikutuksen välillä oli mielestäni tärkeä, koska motivoiva haastattelu on vuorovaikutuksen menetelmä, jonka toteutumisen arvioiminen nuorten silmin oli kiinnostavaa nähdä. Tietyistä alaluokan yksiköistä mieleen johtui myös herättelyn käsite, jossa asiakasta herätellään motivoitumaan omien valintojen ja tulevaisuuden suhteen. Pidin sen omana luokkana, koska sen alaluokat erosivat mielestäni muusta vuorovaikutuksesta ollen selkeämmin muutokseen herätteleviä. Negatiivista palautetta oli aineiston puitteissa vähän löydettävissä. Muutama, yksittäisten nuorten antamat negatiivinen palaute liittyy keskusteluissa koettuihin vuorovaikutuksen vaikeuksiin. Vaikka ne eivät ole yleistettävissä, mielestäni ne antavat tietoa siitä, että jos ja kun interventio koetaan ongelmalliseksi se, ainakin tässä tapauksessa, liittyy juuri vuorovaikutuksen ongelmiin.

Sisällön analyysissä tulosten tuominen yhteen helpotti näkemään ilmiöiden välisiä suhteita edellä kuvattujen vaiheiden aikana. Tämä helpotti kokonaisuuden kuvaamista näkyväksi tekstiosuuksien lisäksi (Kyngäs ym. 2011, 139). Luokkien muodostumisessa motivoivan haastattelun käsitteistä esimerkiksi muutosvalmius muodostaa yhden yläluokan. Tämä johti ajattelemaan tuloksia myös siitä näkökulmasta, miten paljon niissä näkyy motivoivan haastattelun henki ja tavoitteet. Esimerkiksi nuorten palautteessa koskien työntekijöitä tai interventioiden vuorovaikutusta oli poimittavissa ilmaisuja, joissa voi nähdä yhteneväisyyksiä menetelmän strategioihin. Näitä olivat mielestäni kunnioittavuuteen, tuomitsemattomuuteen, autonomiaan ja motivaatioon liittyvät ilmaisut.

Sisällönanalyysi lisää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä, koska sen avulla voi testata ja eritellä aiempaa tutkimustietoa, mutta tässä tapauksessa myös käytetyn menetelmän keinojen näkymistä asiakasrajapinnassa. Analyysin avulla voi kiteyttää esimerkiksi dokumenteista löytyvän sanojen kirjon muutamaa olennaiseen yläkategoriaan. (Elo & Kyngäs 2008, 108.) Edellä esiin tuomani luokittelu pyrkii myös tuomaan esiin myös sitä, mikä käytännön intervention sekä työntekijän ja vuorovaikutuksen osalta on nuorille tärkeää. Palautetta kuvaavien alaluokkien avulla tulee esiin, mitä tutkittavat ovat pitäneet toimivana tai tärkeänä elementtinä heille suunnatussa interventiossa.

Tässä tutkielmassa käytetyssä induktiivisessa lähestymistavassa aineiston järjestäminen tapahtui edellä kuvatun luokittelun avulla. Artikkeleista koodatut merkitysyksiköt olivat tässä tapauksessa alun perin tuloksiin liittyviä tekstipätkiä tai lauseita. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.) Luokittelun myötä näistä lauseista kiteytyi lyhyempiä, korkeintaan muutaman sanan kuvauksia tutkimusten tuloksista ja nuorten palautteen pääasiallisista sisällöistä. Koska kyse on aineistolähtöisestä analyysistä, sen luokittelu ja lopputulos on aina ennakoimaton ja aineiston erityispiirteiden perusteella ainutkertaisesti rakentuva. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127.)

5 TULOKSET

Tässä luvussa kerron tekemäni integratiivisen kirjallisuuskatsauksen tuloksista. Tuon esiin, mitä yhteisiä elementtejä tai tulosten kannalta olennaista aineiston tutkimuksiin on liittynyt. Aineiston tutkimusten tulokset käsittelevät pääsääntöisesti sitä, miten motivoivaa haastattelua sisältävillä interventiolla on onnistuttu vaikuttamaan nuorten käyttäytymiseen tai minkälaista palautetta he ovat antaneet heille tarjotusta interventiosta. Tutkimuksen tuloksella tarkoitan sitä tulosta, joka artikkelin tutkimuksessa on saatu ja vaikutuksilla sitä, mikä vaikutus esimerkiksi interventiolla on nuorten käytökseen ollut. Joissakin tutkimuksissa tutkimuksen tulos ja intervention vaikutus on sama asia, mutta ei kaikissa. Olen jakanut tutkimusten tulokset positiivisiin, neutraaleihin tai negatiivisiin tuloksiin. Palautteen olen eritellyt positiiviseen ja negatiiviseen palautteeseen.

5.1 Aineistossa tutkitut interventiot ja niiden toteutustavat

Tutkielmani aineiston perusteella motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden avulla on puututtu nuorten päihdeongelmien (Smith ym. 2015; Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021) lisäksi myös esimerkiksi koulupudokkuuteen (Iachini 2023), käytösongelmiin (Snipe & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022), työllistymismotivaatioon ja työllistymiseen (Schlegelmilch ym. 2021) sekä sukupuolitautilien ja ei-toivottujen teiniraskauksien ehkäisemiseen (Stevens ym. 2017; Kottke ym. 2023). Aineiston tutkimukset kohdistuvat pääosin nuorten ongelmia varten suunniteltujen interventioiden ja ohjelmien vaikutusten arvioimiseen. Aineistossa näkyy kvantitatiivisen tutkimuksen painotus. Kvalitatiiviset tutkimukset (Eenshuistra ym. 2020; Schlegelmilch ym. 2021; Iachini 2023) lähestyvät interventioita työntekijöiden ja nuorten haastattelujen kautta. Yksi kvalitatiivinen tutkimus keskittyi ainoastaan vuorovaikutustyyliin ja

nuorten muutoshalukkuuden välisen yhteyden tutkimiseen motivoivan haastattelun näkökulmasta ilman, että työntekijät käyttivät menetelmää tietoisesti kyseisissä keskusteluissa (Eenshuistra ym. 2017).

Mikäli intervention rakenne tuli artikkeleissa esille, oli niissä työntekijän tapauksia 1–9, joista jossakin interventio saattoi jalkautua esimerkiksi koulun oppitunneille (esim. Gilder ym. 2017; Iachini 2023). Intervention aikana ja jälkeen välitapaamisia saattoi olla interventiosta riippuen 2–4 (esim. Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Yksi interventio koostui motivoivaan haastatteluun perustuvasta tietokoneohjelmasta ja siihen liittyvästä yhteydenpidosta mobiilisovelluksen kautta, jolloin tapauksilla ei ollut vastaavaa roolia muihin aineiston interventioihin verrattuna (Braciszewski ym. 2018). Aineiston artikkeleista viisi tutkimusta käsitteli koulussa järjestettyjä interventioita (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Morris ym. 2021; Iachini 2023), joiden kohdalla tutkimustulokset olivat yhtä (Snape & Atkinson 2017) lukuun ottamatta positiivisia.

Järjestäjätahoina aineistossa tuli esiin myös terveydenhoito ja vammaispalvelut, joskin koulut ja terveydenhoito toimivat myös yhdessä, varsinkin päihde ja käytösongelmakysymyksissä (Walker ym. 2016; Stevens ym. 2017; Schlegelmilch ym. 2021; Kottke ym. 2023). Kolme artikkelien tutkimuksista oli toteutettu lastensuojelun sijaishuoltoyksiköissä (Eenshuistra ym. 2017; Braciszewski ym. 2018 ja Eenshuistra ym. 2022). Kaksi artikkeleista oli haastattelututkimuksia. Näissä tutkittavana oli työntekijöiden ja nuorten välisen vuorovaikutuksen yhteys nuoren muutospuheen lisääntymiseen sekä sijaishuollon työntekijöiden ja nuorten palaute käytösongelmiin kehitetyn intervention hyödyistä. (Eenshuistra ym. 2017 ja Eenshuistra ym. 2022.) Tutkimusten keskiössä oli siis yhtä vuorovaikutusta tutkivaa artikkelia (Eenshuistra ym. 2017) lukuun ottamatta nuorille suunnattu interventio tai ohjelma, jolla pyrittiin parantamaan heidän hyvinvointiaan herättelemällä motivaatiota muutokseen.

Aineiston tutkimusten informantteina olivat nuoret itse. Aineiston erityispiirteenä on siihen osallistuneiden erilaiset kulttuuriset ja etniset taustat. Tästä esimerkkinä mukana on kaksi yksinomaan yhdysvaltalaisen alkuperäiskansojen nuorten keskuudessa tehtyä tutkimusta (Gilder ym. 2017 ja Morris ym. 2021). Toisessa näistä ohjelman toteuttaminen oli tribaalitietoista, mikä tarkoitti esimerkiksi sitä, että työskentelyssä otettiin huomioon nuorten kulttuuriperinne ja natiivin heimoyhteisön tavat sekä esimerkiksi yhteisön vanhimmat vanhempien lisäksi. (Morris ym. 2021.) Yksi tutkimus käsitteli erityisnuoria, jotka olivat lievästi kehitysvammaisia (Schlegelmilch ym. 2021). Tutkittavien ja heidän ongelmiansa haasteellisuus ja kirjo oli aineistossa yleisesti ottaen monipuolisesti esillä.

Aineiston perusteella olisi nähtävissä, että motivoivaa haastattelua sisältävät interventiot sitoutuivat nuoria kohtalaisen hyvin. Tämä näkyi myös niistä tehdyissä tutkimuksissa, joiden viimeisen seurantavaiheen osallistumisprosentit vaihtelivat 63%–93% välillä. Vähintään 80%:n sitoutumisaste sekä interventioon että tutkimukseen tuli esiin seitsemässä tutkimusartikkelissa (Smith ym. 2015; Stewart ym. 2015;

Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Stevens ym. 2017; Iachini 2023). Haastattelu- tai kyselytutkimusten osallistujien kohdalla tutkimuksesta poisjääntiä ei ollut lainkaan (Eenshuistra ym. 2017; Snape & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022). Sitoutumisen aste kertoo osin jotakin nuorten motivoitumisesta ja tyytyväisyydestä heille tarjottua apua kohtaan ollen näin myös eräänlainen palaute itsessään.

Aineistossa tutkituista interventioista viidessä (Smith ym. 2015; Gilder ym. 2017; Stevens ym. 2017; Morris ym. 2021; Kottke ym. 2023) intervention sisältönä ja tutkittavana menetelmänä oli ainoastaan motivoiva haastattelu. Kaksi interventiota näistä käytti hyväkseen motivoivasta haastattelusta kehitettyjä implementaatioita (Walker 2016; Braciszewski ym. 2018). Yhdessä kyseisistä interventioista oli motivoivaan haastatteluun perustuva lisäosa eli William Millerin ja Victoria Sanchezin (1994) kehittämä FRAMES. Se on motivoivan haastattelun periaatteisiin perustuva, asiakkaan osallisuutta vahvistava lyhytinterventioiden komponentti. (Braciszewski ym. 2018.) Toisessa tutkimuksessa arvioitiin motivoivaan haastatteluun perustuvaa Motivational Enhancement Therapy -versiota (MET) (Walker 2016), mikä tarkoittaa lyhennettyä ja tiukemmin strukturoitua muunnosta motivoivasta haastattelusta (Forrester & Harwin 2011, 179).

Kahdeksassa interventiossa tuli esiin motivoivan haastattelun rinnalla käytettyjä muita lähestymistapoja, teorioita ja työskentelymuotoja. Teorioista esimerkiksi Dupontin ym. (2016) tutkimaan Moti-4 ohjelmaan yhdistettiin motivoivan haastattelun lisäksi myös Martin Fishbeinin ja Icek Ajzenin (2010) teoriaa käytöksen ennakoimisesta ja muuttamisesta. Richard M. Ryanin ja Edward L. Decin (2017) itsemääräämisteoriat oli taustalla kahden tutkimusartikkelin kouluun suunnitellussa interventiossa (Dupont ym. 2016; Iachini 2023). Muita motivoivaan haastatteluun tässä aineistossa liitettyjä elementtejä olivat esimerkiksi ratkaisukeskeinen terapia (Eenshuistra ym. 2022), psykoedukaatio (Gilder ym. 2017), tribaali-tietoinen, yhteisölähtöinen osallistamistutkimus (Native-Reliance theoretical framework and a communitybased participatory research (CBPR)) (Morris ym. 2021), työllistymis- ja talousneuvonta sekä muutosprosessia mittaava Stages on change -teoriaan perustuva asteikko (Schegelmilch ym. 2021), nuorille sovitettuna transteoreettinen malli (DiClemente & Prochaska, 1982) (Snape & Atkinsonin 2017) ennakointiin ja palkitsemiseen pohjautuva Contingency Management (Stewart ym. 2015).

Motivoiva haastattelu on kehitetty alun perin päihdehoitoon ja puolet (7/14) tutkielmani aineiston artikkeleista koski nuorten ongelmallisen päihteiden käytön puuttumiseen kehitettyjä ohjelmia. Näistä neljä koski pelkästään kannabiksen käyttöä (Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016 ja Morris ym. 2021), kaksi sekä kannabiksen että alkoholin käyttöä (Smith ym. 2015 ja Braciszewski ym. 2018) ja yksi (Gilder ym. 2017) ainoastaan alkoholin käyttöön puuttuvaa ohjelmaa. Nuorimmat päihdeinterventioihin osallistuneet nuoret, joiden päihteiden käyttö arvioitiin jo ongelmalliseksi, olivat 13–14 -vuotiaita (Smith ym. 2015). Yhteistä näiden artikkeleiden inter-

ventioille oli se, että hyvänä tavoitteena nähtiin jo ongelmalliseksi kehittyneen toiminnan tai riippuvuuden väheneminen, ei päihteiden käytön lopettaminen. Tavoitteeksi riitti päihteiden käytön tai esimerkiksi seksuaaliterveyteen liittyvän riskikäyttäytymisen vähentäminen huolimatta kohderyhmän alaikäisyydestä.

Työntekijän taitojen ja motivoivan haastattelun prosessissa toteutuva lopputulos asiakkaan kanssa on monimutkainen asia, joka edellyttää lisätutkimuksia (Forrester ym. 2018, 188). Esimerkiksi Dupontin ym. (2016) tutkimuksessa kävi ilmi, että tutkitavasta ryhmästä todennäköisimmin positiivisia muutoksia päihteiden vähentämisen suhteen tuo esiin nuori, joka on sukupuoleltaan tyttö, jonka tunteensäätely on hyvää ja jolla on kaksi hollantilaisvanhempaa. Toisessa tutkimuksessa Smith ym. (2015) tuovat esiin, että tutkimuksen sekundaarisiin tuloksiin näytti vaikuttavan se, että nuori kuului vähemmistöön, joskaan tämä ei ollut tilastollisesti merkitsevää. Myös sukupuolella voi olla väliä lopputuloksen kannalta. Tämä tuli esiin tutkimuksessa, jossa tutkittavat oli jaettu ryhmiin sukupuolen mukaan. Tutkimustuloksissa kävi ilmi, että pojat vähensivät enemmän juomista ($p = 0.048$), tytöillä väheni masennus ($p = 0.011$) ja ei-juovat lisäsivät juomista ($p = 0.008$) (Gilder ym. 2017).

Interventioissa työskenteli eri alojen ammattilaisia kuten sosiaalityöntekijöitä, sosiaali- ja terveystalouden ohjaajia, terveydenhoitajia, psykologeja tai työvoimapalveluiden ohjaajia, joten ennen interventiota oli järjestetty motivoivan haastattelun koulutuksia menetelmän oikeanlaisen toteutumisen varmistamiseksi. Kaikissa interventiota käsittelevissä artikkeleissa tästä ei ollut mainintaa tai se oli lyhyt ilman koulutuksen kuvausta. Yhdeksässä artikkelissa neljästätoista tuotiin kuitenkin esille koulutus ja sen sisältö jollakin tavalla (Smith ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Stevens ym. 2017; Schlegelmilch ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023; Kottke ym. 2023). Motivoivan haastattelun koulutuksen kesto, silloin kun siitä oli mainittu, oli yhdestä kolmeen päivään. Sisältönä mainittiin useimmiten erilaiset käytännön harjoittelua sisältävät työpajat sekä henkilökohtainen ohjaus. (Smith ym. 2015; Walker ym. 2016; Stevens ym. 2017; Eenshuistra ym. 2022.) Joissakin artikkeleissa oli tuotu esiin, että työntekijöiden motivoivan haastattelun käyttöä oli nauhoitettu tai videoitu palautteen antamiseksi (Smith ym. 2015; Snape & Atkinson 2017; Kottke ym. 2023). Parissa artikkelissa ilmeni lisäksi, että työntekijöiden nauhoitettuja tai koulutuksen demonstraatioissa käytyjä keskusteluja arvioitiin motivoivan haastattelun taitotason arvioimiseen erikseen kehitetyllä MITI-asteikolla (Motivational Interviewing Treatment Integrity) (Moyers ym. 2005) (Smith ym. 2015; Walker ym. 2016). Eräässä tutkimuksessa tämä toteutettiin niin, että arviota tehtiin koulutuksen lisäksi myös jokaisen intervention tapaamisen kohdalla (Smith ym. 2015).

Erään intervention ohjaajaksi pääsi vain, jos oli kahdessa demonstraatioissa ylittänyt MITI-asteikon minimitaso motivoivan haastattelun taidoissa (Walker ym. 2016). Kahdessa tutkimuksessa oli työntekijöiden tai intervention vastuuhajaajan kouluttajaksi mainittu Motivational Interviewing Network of Trainers- sertifioitu valmentaja (Stevens ym. 2017; Iachini 2023). Joissakin tapauksissa tuotiin esiin, että koulutuksesta

alkanut tuki jatkui koko intervention tai pitkänkin ohjelman ajan työntekijän yksilö ja/ tai ryhmätapaamisissa (Walker ym. 2016; Stevens ym. 2017; Kottke ym. 2023). Vain yhden tutkimuksen kohdalla mainittiin, että motivoivan haastattelun aiempi koulutus oli rekrytointiedellytys, jotta ohjaajaksi pääsi, mistä huolimatta työntekijöitä koulutettiin lisää (Dupont ym. 2016). Koulutukseen panostamisella ei kuitenkaan näyttänyt aineiston perusteella olevan yhteyttä intervention tuloksiin. Ne olivat suurimmaksi osaksi myönteisiä riippumatta siitä, oliko koulutuksesta mainintaa tai miten laajasti se oli tuotu esiin. Mainittakoon, että aineiston negatiiviseen tulokseen päätyneessä tutkimuksessa koulutukseen oli panostettu verraten paljon (Smith ym. 2015). Koulutuksen ja työntekijöiden oppimisen kontrollointi MITI:n avulla kertoo siitä, miten olennaisena motivoivan haastattelun oikein toteuttaminen lopputuloksen kannalta osassa tutkimuksia nähtiin (Smith ym. 2015; Walker ym. 2016).

5.2 Tutkimusten tulokset

Tuon esiin artikkelien esittelemien tutkimusten päätuloksia. Joissakin tapauksissa se on sama asia kuin intervention vaikutukset, mutta joissakin varsinainen tutkimuksen tulos eroaa intervention vaikutuksesta. Näin on esimerkiksi silloin kun tutkimuksen pääasiallisena tavoitteena on ollut selvittää ero kahden eri intervention vaikuttavuudessa. Vaikka tällöinkin tutkittavana on kahden intervention vaikutukset nuoriin, pääasiallisena kysymyksenä on se, kumpi interventioista on vaikuttavampi.

Jaoin analyysivaiheessa tutkimusten tulokset joko positiivisiin, negatiivisiin tai ei erityistä tulosta sisältäviin tutkimuksiin. Positiivisia tuloksia tutkimuksista saatiin aineiston neljästätoista artikkelista yhdeksässä (Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Stevens ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021; Schlegelmilch ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022; Kottke ym. 2023). Negatiiviseksi määriteltävä tulos saatiin yhdessä tutkimuksessa (Smith ym. 2015). Kahdessa tutkimuksessa vertailtavana olleet interventiot tuottivat saman vaikutuksen eli motivoivaa haastattelua sisältävä interventio ei ollut vaikuttavampi kuin vertailtavana ollut eri menetelmään perustuva interventio (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Tai tulos oli ristiriitainen siten, että interventio sekä helpotti että pahensi ongelmaa tai ei vaikuttanut siihen (Gilder ym. 2017; Eenshuistra ym. 2017; Snape & Atkinson 2017; Iachini 2023). Jos tuloksessa päädyttiin siihen, ettei interventioiden välillä ole eroa ja vaikutukset ovat samat, olin edelleen kiinnostunut siitä, mitä vaikutuksia motivoivaa haastattelua sisältävällä interventioilla oli ollut nuoriin. Samoin jos tulos oli positiivinen mutta ei tilastollisesti merkitsevä, toin sen esiin. Tuon näitä kysymyksiä tarkemmin esiin tulosten erittelyssä alla.

Tutkimusten tulokset kertovat, missä määrin interventioon osallistuneista ongelmallinen käytös on vähentynyt tai toivottava käytös lisääntynyt vai onko mitään muuta tapahtunut. Tuloksissa eritellään myös päihteiden käytön ja seksuaaliterveyden

kohdalla siihen liittyvien muiden yksittäisten liitännäisongelmien väheneminen. Näitä ovat pääasiassa käytökseen liittyvät ongelmat, koulunkäynnissä näkyvät ongelmat (Gilder ym. 2017), pintansa pitäminen päihteisiin tai suojaamattomaan seksiin houkuttavissa tilanteissa (Stewart ym. 2015; Braciszewski ym. 2018; Kottke ym. 2023) tai masennus (Gilder ym. 2017). Yksittäisenä myönteisenä hyvänä vaikutuksena näkyi esimerkiksi nuorten ottautuminen intervention kannustamana muun avun pariin. (Walker ym. 2016).

5.2.1 Positiiviset tulokset

Positiivisia tuloksia oli aineiston tutkimuksissa saatu eniten päihteiden käyttöön, siihen liittyviin muihin käytösongelmiin sekä sukupuolitautilien ja lyhyin välein toistuvien raskauksien ehkäisyyn toteutetuissa interventioissa (Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Stevens ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021; Kottke ym. 2023). Myös työllistymistä edistävä interventio/ohjelma tuotti positiivisen tutkimustuloksen (Schlegelmilch ym. 2021). Kvalitatiivisessa haastattelututkimuksessa (Eenshuistra ym. 2022) nuoret kokivat intervention kohtalaisen hyvin toimivana omalla kohdallaan.

Positiiviset vaikutukset päihteiden käyttöön

Yhteensä seitsemän tutkimusta käsitteli nuorten päihteiden käytön vähentämiseen tähtäviä interventioita (Smith ym. 2015; Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021). Seitsemästä tutkimuksesta kuudessa oli havaittavissa myönteistä vaikutusta nuorten päihteiden käytön vähentämiseen tai muutoshalukkuuden lisääntymiseen. Yhden, muutosvalmiutta käsittelevän tutkimuksen tulos oli negatiivinen (Smith ym. 2015). Tuloksissa näkyi eri tavoin tehdyt tutkimukset esimerkiksi siten, että verrattavana oli kaksi interventiota, joissa molemmissa motivoiva haastattelu oli menetelmänä, mutta jokin muu komponentti poikkesi kahden intervention välillä (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016; Braciszewski ym. 2018). Tutkimuksessa oli tällöin pyritty selvittämään, oliko interventio sellaisenaan riittävä vai toiko jokin lisäelementti tuloksiin eroja. Aineiston tutkimuksista kahdessa tulos oli se, että interventioiden tulosten välillä ei sinänsä ollut merkitsevää eroa, mutta nuorten käyttäytymiseen saatiin kummassakin vertailtavassa interventiossa päihteiden käytön osalta myönteistä muutosta (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016).

Verrattavana oli esimerkiksi kaksi interventiota, joista molemmat perustuivat motivoivaan haastatteluun, mutta toiseen interventioon oli lisätty myös Contingency Management -osio (ennakointi ja palkitsemismenetelmä) (Stewart ym. 2015). Vaikutukset tutkittaviin kummankin intervention osalta olivat tilastollisesti merkitseviä eli

kannabiksen käyttö väheni ja pysyi 16 viikon seurannassa (MI p b .001) (MI + CM p b .001). Kannabiksen käyttöön liittyvät lieveongelmat seurauksineen vähenivät coping-keinojen käytön ja intervention ulkopuolisen avun vastaanottamisen lisääntymisessä. Coping-keinojen käyttö viittaa siihen, että käyttöön altistavissa tilanteissa pärjääminen parani tilastollisesti merkitsevästi molemmissa tutkituissa interventioissa. (Stewart ym. 2015.) Lisätty Contingency Management-osio ei siis tehostanut mutta ei liioin haitannutkaan intervention vaikutusta, joka oli myönteinen.

Toisessa vastaavanlaisessa tutkimuksessa verrattiin kahta Motivational Enhancement Therapy (MET) sisältävää interventiota (Walker ym. 2016). Molemmat interventiot sisälsivät kolme intervention jälkeistä tapaamista, joihin toisessa interventiossa oli lisätty Motivational Check-In (MCI) osio. Jälkimmäisen intervention vaikutuksissa näkyi alkuun enemmän kannabiksen käyttöpäivien vähenemistä, kunnes tilanne tasoittui ryhmien välillä. MCI-ryhmään osallistuneet vähensivät käyttöpäiviä, ja heillä oli vähemmän käytöstä aiheutuvaa oireilua tutkimuksen 15 kuukauden seurannassa. Muilta osin merkitsevää eroa ryhmien välillä ei ollut. MCI:n lisääminen seurantoihin näytti alkuun tehostavan intervention vaikutusta, mutta pidemmässä seurannassa vaikutus tasoittui. Yhtenä vaikutuksena näyttäytyi myös se, että tutkittavaan interventioon osallistuneet herkemmin ottivat osaa 7–10 kuukauden kohdalla tarjolla olleeseen, vapaaehtoiseen kognitiiviseen käytösterapiaan (CBT = Cognitive Behavioral Therapy). (Walker ym. 2016.) Edellisten tutkimusten perusteella interventioon lisätyillä elementeillä ei näyttäisi olevan automaattisesti tehostavaa vaikutusta. Esimerkiksi Motivational Enhancement Therapy itsessään voi riittää positiivisen vaikutuksen aikaan saamiseen.

Edellisiin verrattuna aineistossa oli myös tutkimus, jossa kahden motivoivaa haastattelua sisältävän intervention vaikutusten välille syntyi tilastollisesti merkitsevä ero (Braciszewski ym. 2018). Tässä tutkimuksessa verrattiin tietokoneohjelmaan perustuvan, mobiiliavusteisen ja käyttäjän mukaan räätälöidyn intervention vaikutuksia perinteiseen interventioon. Molemmat interventiot sisälsivät motivoivaa haastattelua. Digiavusteinen intervention kohdalla kolmen kuukauden seurannassa näkyi tilastollisesti merkitsevästi enemmän päihdeettömiä päiviä kuin verrokeilla. Seulojen saaminen lähes tuplaantui seurantahaastattelujen myötä tutkittavassa ryhmässä 18%:sta 39%:iin. Muutosvalmius lisääntyi iHelp - intervention avulla tilastollisesti merkitsevästi ($p < 0.05$) samoin kuin päihdeilanteisiin liittyvä varmuus pidemmällä aikavälillä ($p < 0.05$). (Braciszewski ym. 2018.)

Neljän motivoivaa haastattelua sisältävän intervention vaikutukset olivat saman suuntaiset huolimatta siitä, että niihin oli lisätty erityinen, aiheeseen sopiva komponentti (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Yksi tutkimus toi kuitenkin esiin senkin, että intervention toteutustavalla, tässä tapauksessa digiavusteisella, voi olla merkitystä vaikutuksen kannalta, vaikka intervention sisältö olisi samaan menetelmään perustuva (Braciszewski ym. 2018). Aineiston päihdeinterventioita käsittelevissä tutkimuksissa oli edellisistä poiketen kolme tutkimusasetelmaa, joissa vertailtavana oli

kaksi interventiota, joista vain toisessa oli käytetty menetelmänä motivoivaa haastattelua, kun toisessa sisältönä oli jokin muu menetelmä tai normaali hoitokäytäntö (esim. standard of care) (Dupont ym. 2016; Gilderin ym. 2017; Morris ym. 2021). Näiden tutkimusten tulokset olivat motivoivan haastattelun kannalta enemmän myönteisiä kuin kielteisiä.

Esimerkiksi Gilderin ym. (2017) tutkimuksessa molemmat interventiot, joista toinen perustui motivoivaan haastatteluun ja toinen psykoedukaatioon, vaikuttivat yhtä paljon nuorten juomiseen. Vaikutus oli kuitenkin molempien interventioiden osalta positiivinen eli juomisen osalta interventioiden jälkeen väheni sekä juomistilanteiden tiheys ($p = 0.011$) että annosmäärä ($p = 0.004$). Toisaalta ei-juovien ryhmässä juominen hieman lisääntyi, joten tulos oli siltä osin negatiivinen. Samasta tutkimuksesta siis löytyi positiivinen ja negatiivinen vaikutus. Erikoista oli, että kun tutkittavien ryhmät oli jaettu poikiin, tyttöihin, ei-juoviin ja juoviin kävi ilmi, että eri ryhmiin interventio vaikutti eri tavoin. Pojat vähensivät enemmän juomista ($p = 0.048$), tytöillä väheni poikia enemmän masennus ($p = 0.011$) ja ei-juovat lisäsivät juomista ($p = 0.008$). Interventioilla oli myönteinen vaikutus käytösongelmiin kuten alisuoriutumiseen ja masennukseen. (Gilder ym. 2017.) Tutkimuksessa löytyi pääosin positiivisia, mutta myös negatiivisia vaikutuksia nuorten päihteiden käyttöön ja siihen kytkeytyviin ongelmiin. Kun verrattavana oli motivoivan haastattelun tai psykoedukaation vaikutus on huomioitavaa, että myös motivoivaa haastattelua sisältävällä interventiolla oli myönteinen vaikutus masennukseen tässä tapauksessa tyttöjen kohdalla (Gilder ym. 2017).

Alankomaalaista, motivoivaan haastatteluun perustuvaa interventiota (Moti-4) verrattiin kannabista ongelmallisesti käyttävien nuorten kohdalla normaalisti käytössä olevaan perushoittoon (Dupont ym. 2016). Nuoret täyttivät tutkimuksen aikana 51 kohtaisen oma-arvion alussa, seurannassa ja lopussa. Tutkittavana olivat sekä muutokset kannabikseen kulutetun rahan käytössä että kannabiksen polttamisen määrässä. Tilastollisesti merkitsevä ero ryhmien välillä löytyi koskien kannabikseen käytetyn rahamäärän vähenemistä ($p = 0.007$) motivoivaa haastattelua sisältäneen intervention hyväksi. Myös viikoittainen kannabiksen poltto väheni tilastollisesti merkitsevästi ($p = 0.004$) motivoivan haastattelun ryhmässä. Kannabiksen polton suhteen intervention vaikutus vahvistui kuuden kuukauden seurannassa. Moti-4 sisälsi neljä tapaamista, kun verrokeilla eli psykoedukaatiota sisältäneen intervention tutkittavilla niitä oli vain yksi. (Dupont ym. 2016.) Muissa tutkimuksissa ei tullut esiin, että tapauksien määrään olisi kiinnitetty huomiota tai eri tapaamismääriä sisältäviä interventioita olisi verrattu keskenään nimenomaan siitä näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa ero yhden tai neljä tapaamista sisältävien interventioiden tulosten välillä oli selvä (Dupont ym. 2016).

Kolmannen kahta eri lähestymistapaa vertailevan tutkimuksen alustavissa tutkimustuloksissa tutkittavat, joiden interventioon oli lisätty motivoivan haastattelun osuus, vähensivät enemmän marihuanan käyttöä kolmen kuukauden seurannassa kuin verrokkiryhmä, jonka interventiossa motivoivan haastattelun osiota ei ollut

($p < .01$) (Morris ym. 2021). Interventiossa otettiin huomioon tutkittavien kulttuuritausta ja molemmissa interventioissa pohjana oli yhteisöllinen tribaalitietoinen lähestymistapa ja tutkimus (Native-Reliance theoretical framework and a communitybased participatory research (CBPR)). Motivoivaan haastatteluun perustuvan lyhytintervention todettiin tuovan tuloksiin positiivisesti vaikuttavan, päihteiden käyttöä vähentävän lisän yhdysvaltalaisille natiivinuorille suunnatussa interventiossa. (Morris ym. 2021.) Aineiston tutkimustuloksissa hyvään lopputulokseen riitti tässä tapauksessa myös lyhyempi interventio. Kahdessa kolmesta vertailtavana olleesta eri menetelmästä motivoivaa haastattelua sisältävä interventio vaikutti myönteisemmin nuorten päihteiden käyttöön ja yhdessä lähestymistavalla ei ollut merkitystä.

Positiiviset vaikutukset seksuaaliterveyteen

Kahdessa eri tutkimuksessa oli tarkasteltu motivoivan haastattelun vaikutusta tyttöjen ja teiniäitien seksuaalikäyttäytymiseen verrattuna normaaliin hoitokäytäntöön. Ohjelman tavoitteena oli lisätä nuorten ymmärrystä ja itsestä huolehtimisen taitoja. (Stevens ym. 2017; Kottke ym. 2023) Nuorten tyttöjen ja teiniäitien sukupuolitautilien ja toistuvien raskauksien ehkäisy oli mielestäni myös sosiaalityön näkökulmasta olennainen tarkastella, vaikka painotus on terveydenhuollon palveluissa.

Muutama vuosi sitten tutkitun intervention tulokset olivat positiiviset eli interventioryhmässä pitkäaikaisen ehkäisyn käyttäminen oli verrokkiryhmää tilastollisesti merkitsevästi yleisempää (35.9% vs 21.9%, $P = .002$) ja suojaamaton seksi epätavallisempaa (13.2% vs 22.8%, $P = .009$) (Stevens ym. 2017). Kun kontrolliryhmässä seitsemän henkilöä raportoi abortista, interventioryhmässä niitä ei ollut lainkaan. Esimerkiksi toistuvien raskauksien tapauksia oli interventioryhmässä 20,5%:lla osallistujista ja kontrolliryhmässä 38,6%:lla intervention jälkeisessä seurannassa ($P < .001$). Tutkimuksen päälöydös oli kaiken kaikkiaan se, että toistuvat raskaudet vähenivät interventioon osallistuneessa ryhmässä 18,1%. (Stevens ym. 2017.)

Toisen, viimeaikaisemman sukupuolitautilien vähenemiseen tähtäävän intervention tutkimus ei tuottanut edellisen kaltaista tilastollisesti merkitsevää eroa motivoivaan haastatteluun perustuvan intervention ja terveydenhoidon normaalin lähestymistavan (standard of care) välillä (Kottke ym. 2023). Asiakkaiden käyttäytymisessä tapahtui kuitenkin positiivisia muutoksia siten, että seurantojen (1kk ja 3kk) aikana tuplaehkäisyn käyttö hieman lisääntyi. Motivoivaa haastattelua sisältävällä interventiolla oli positiivisia vaikutuksia ehkäisyyn liittyvän ymmärryksen, ehkäisyn käyttöön liittyvän muutosvalmiuden sekä minäpystyvyyden suhteen (Kottke ym. 2023). Vuoden seurannassa interventioon osallistuneilla oli matalampi riski sukupuolitauteihin tai raskauksiin, ja he olivat aktiivisempia raportoimaan ehkäisyn käytöstä kuin verrokkit. Biologinen tulos vahvisti intervention suojaavan vaikutuksen vuoden seurannassa, kun osallistujien todetut sukupuolitautilartunnat (171) vähenivät verrokkiryhmään (220) verrattuna. Vaikka erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä intervention

ja perushoidon välillä, muutosta myönteisempään suuntaan tapahtui ja tutkitun interventoryhmän tulos oli kuitenkin hieman myönteisempi. (Kottke ym. 2023.) Tämän tutkimuksen sisällyttäminen positiivisten tulosten tutkimukseen on oma tulkintani siitä, että esiin tulleet tilastollisesti ei merkitsevät tulokset olivat kuitenkin positiivisia verrattuna siihen, että vaikutusta ei olisi ollut lainkaan tai se olisi ollut negatiivinen.

Positiiviset vaikutukset erityisnuorten työllistymiseen

Yksi aineiston positiivisen tuloksen saaneista tutkimuksista käsitteli nuoria, joiden kohdalla työllistyminen ei ole itsestäänselvyys (Schlegelmilch ym. 2021). Tutkittavana oli erilaisista kehityshäiriöistä kärsivät nuoret, joiden häiriöt saattoivat liittyä kognitiivisiin, psykososiaalisiin mutta myös fyysisiin ongelmiin. Tutkimuksessa mitattiin muutoshalukkuutta suhteessa työllistymiseen, joka kohosi tilastollisesti merkitsevästi, kun verrattiin alkutilanteen (not sure) ja intervention jälkeisen seurannan (agree a little) välillä (3 p < .01). Muutosta mitattiin muutosvalmiuden suhteen, suunnittelusta toimintaan siirtymisen suhteen ja lopulta myös työn hakemisen ja työllistymisen toteutumiseen. Työllistyminen ohjelman jälkeen oli tilastollisesti merkitsevästi lisääntynyt (p < .001). Tutkimus osoitti, että niistä nuorista, joilla muutosvalmiuteen liittyvät tulokset nousivat vähän oli työllistymisaste ryhmässä hyvä (71%). Ja niillä nuorista, joilla muutosvalmius kohosi paljon, myös työllistyminen oli korkealla tasolla (94%). Jopa ryhmässä, jossa muutosvalmius laski, työllistymisaste oli kohtuullinen (50%) (Schlegelmilch ym. 2021.) Tämä tutkimus poikkesi muista aineiston muutospuhetta ja muutosvalmiutta käsittelevistä tutkimuksista (Smith ym. 2015; Eenshuistra ym. 2017) huomattavan positiivisen tuloksensa puolesta.

5.2.2 Ei positiivista tai negatiivista tulosta

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkasteltiin työntekijän motivoivan haastattelun luonteisen puhetyylin yhteyttä nuorten muutospuheen lisääntymiseen (Eenshuistra ym. 2017). Tutkimuksen hypoteesina oli, että työntekijän käyttäessä motivoivaan haastatteluun verrattavaa vuorovaikutustyyliä nuoren muutospuhe lisääntyisi myös. Näin ei kuitenkaan tutkimuksen mukaan käynyt. Nuorten puheesta 73% oli neutraalia ja 13,5% muutosmyönteistä ja 13,5% muutosvastaista (sustain talk) riippumatta työntekijän vuorovaikutuksen empaattisuuden tai konfrontaation määrästä. Kävi ilmi, että työntekijät käyttävät luonnostaan herkemmin direktiivistä puhetapaa kuin motivoivan haastattelun luonteista, kuuntelevaa, tasaveroista vuorovaikutustyyliä. (Eenshuistra ym. 2017.)

Kuuntelemisen sijaan työntekijät pyrkivät vaikuttamaan nuoreen enimmäkseen neuvomalla ottamatta selvää, mitä nuori itse ajattelee. Yhteistyön rakentamista esimerkiksi nuoren autonomiaa vahvistamalla tehtiin vähän. Työntekijän puhetavasta riippumatta nuoret käyttivät sekä muutos- että pysyvyyspuhetta tai neutraalia puhetta eli työntekijän puhetyyli ei ollut yhteydessä siihen, mitä nuori keskusteluissa

tuotti. (Eenshuistra ym. 2017) Tässä tutkimuksessa kyse oli työntekijöiden ja sijais-huollossa olevien nuorten viikoittaisesta ohjauskeskustelusta, ei interventtiosta. Ta-voite tapaamisissa oli kuitenkin intervention kaltainen eli pyrkimys saada muutosta nuoren käytökseen. Keskusteluista koodattiin motivoivan haastattelun periaatteiden mukaisia lähestymistapoja, joilla ei kuitenkaan havaittu olevan yhteyttä nuoren muu-tospuheen lisääntymiseen. (Eenshuistra ym. 2017.) Tutkimus antoi aineiston täyden-nyksenä kuvaa siitä, että työntekijöiden lähtökohtainen lähestymistapa nuoriin voi olla ohjaavaa ja ennemmin direktiivistä kuin kuuntelevaa.

5.2.3 Negatiivinen tulos

Smith ym. (2015) toteuttamassa päihteiden käytön vähentämistä käsittelevässä tutki-muksessa verrattiin kahta ryhmää, joista molempien interventiossa oli motivoiva haastattelu menetelmänä, mutta vain toiseen oli liitetty normatiivisen itsearvion kom-ponentti (normative feedback). Tutkimuksessa mitattiin muutosvalmiutta, joka suu-rimmalla osalla osallistujia (53,4%) pysyi ennallaan eikä kohonnut. Muutosvalmiuden lisääntymisestä raportoi 22,2% ja sen vähenemisestä 24,4%. Tämä siitä huolimatta, että 55,5% osallistujista oli interventioon sinällään erittäin tyytyväisiä riippumatta siitä, kumpaan ryhmään olivat osallistuneet. Keskimäärin muutosvalmius tilastollisesti näin ollen väheni (-2.04 SD= 23.9) ja tulos jäi negatiiviseksi. (Smith ym. 2015.) Aineis-ton tutkimuksista kahdessa oli saman suuntainen ilmiö eli nuorten oma kokemus ja palaute oli positiivista, mutta vaikutuksia mitattaessa tulokset eivät olleet positiivisia (Smith ym. 2015; Iachini 2023). Hieman yllättäväkin havainto viittaa siihen, ettei posi-tiivinen kokemus vielä merkitse muutoksen suuntaan liikahtamista, vaikka näin olisi helppo olettaa.

Negatiiviseksi määriteltävä tulos tuli esiin myös tutkimuksessa, jonka interven-tio pääosin vaikutti nuorten päihteiden käyttöön vähentävästi niiden kohdalla, joilla käyttöä oli. Negatiivinen tulos ilmeni niiden nuorten ryhmässä, jotka ennen tutki-musta eivät käyttäneet päihteitä eli tässä ryhmässä juominen lisääntyi joidenkin koh-dalla tutkimuksen aikana. (Gilder ym. 2017.) Kysymys voi olla ikäryhmään liittyvä, koska nuorten alttius päihdekokeiluille on yleisesti tunnettu tosiasia.

5.3 Nuorten antama palaute

Tutkimuskysymykseni mukaisesti olin kiinnostunut nuorten antamasta palautteesta, sikäli kun sitä oli kerätty. Nuorten palautetta heille kehitettyjen interventioiden sisäl-löstä ja vaikutuksesta oli kerätty neljästätoista tutkimuksesta puolessa eli seitsemässä tutkimuksessa (Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Stevens ym. 2017; Bracis-zewski ym. 2018; Morris ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022, Iachini 2023) Näistä kol-

messa tutkimuksessa nuorten ja työntekijöiden arviot intervention sisällöstä ja vaikutuksista olivat pääasiallinen tai osa varsinaista tutkimusta (Snape & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023). Muissa kyse oli intervention tai tutkimuksen ohessa kerätystä palautteesta, joka ei ollut pääasiallinen tutkittava aihe. Kaiken kaikkiaan nuorten palaute tutkituista ohjelmista oli pääosin tyytyväistä tai erittäin tyytyväistä.

Nuorten palautetta oli tutkimuksissa mitattu, kysytty ja saatu eri tavoin. Niissä tutkimuksissa, joissa palaute oli tutkimuksen pääasiallinen kohde tai olennainen osa sitä, nuorten palautetta oli kartoitettu enemmän. (Snape & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023.) Näissä tapauksissa saatu palaute kuvaili interventioiden sisältöjä ja työntekijöiden toimintaa, lähinnä käytyjä keskusteluja, monipuolisemmin. Palautteissa oli mukana myös nuorten kokemuksellista vastaanottoa kuvaavia mainintoja. (Snape & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023.)

Esimerkiksi Up2U-ohjelmaan sisältyneitä, motivoivaa haastattelua sisältäviä keskusteluita nuoret pitivät keskimäärin hyvinä (Eenshuistra ym. 2022). Asteikolla yhdestä kymmeneen nuoret antoivat keskusteluille 7.5 pistettä. Seitsemän nuorta arvioi keskustelut hyväksi ja kuusi heistä ei maininnut niistä mitään negatiivista. Keskustelun laadusta nuoret nostivat esiin erityisesti sen, että saattoivat itse vaikuttaa keskustelun kulkuun tekemällä omia lisäyksiä ja valintoja sen aikana. Tämän lisäksi he arvostivat sitä, etteivät tulleet keskeytetyksi ja kokivat keskustelujen aikana tulleensa kuulluksi ja ymmärretyksi. Myös hyvät, luotaavat kysymykset mainittiin myönteisenä asiana sekä ratkaisujen hakeminen nuoren ongelmiin. Kokemus avun saamisesta oli nuorille tärkeä osa keskustelua, mikä tuli esiin muuallakin palautteissa. Olennaista oli myös, että keskustelu oli lyhyt, eikä pitkästyttävä. (Eenshuistra ym. 2022.) Edellä kuvatut arviot olivat yksittäisten nuorten yksittäisiä arvioita.

Kvalitatiiviseen haastattelututkimukseen osallistuneista koulupudokkuuden riskissä olevista nuorista 76,2% oli joko hyvin tai erittäin tyytyväisiä ryhmämuotoiseen interventioon (Aspire Group Intervention AGI) (Iachini 2023). Osallistuneista (n=21) nuorista kymmenen koki oppineensa tavoitteen asettamista, neljä arvioi oppineensa tarkastamaan koulutuloksensa ja koki oppineensa haasteista selviämistä. Yksi koki oppineensa keskittymistä ja toinen ajan hallintaa ja kommunikointia. Nuoret pitivät intervention aikana teetetyistä tehtävistä ja toiminnallisuudesta esimerkiksi tulevaisuuden piirtämisestä. Neljä (n=4) nuorista arvosti ohjaajan tukea ja tämän uskoa nuoreen. Myös avun saaminen nousi nuorten palautteessa esiin esimerkiksi näin: ”kuinka he uskoivat meihin ja löysivät aina keinoja auttaa (käännös:JR). (Iachini 2023.) Avun saamista arvostettiin esimerkiksi tulevaisuuden hahmottamisessa. Nuoret myös tässä interventiossa mainitsivat hyvänä asiana vertaisten kanssa yhdessä tekemisen. Yli puolella (n=13) nuorista ei ollut kehittämisehdotuksia intervention suhteen, minkä voi tulkita niin, että he olivat sisältöön tyytyväisiä. Muutoin toiveet koskivat osallistamisen ja hauskanpidon lisäämistä (3), ryhmätöitä (4) ja tekemistä (4). Huolimatta palautteen positiivisuudesta eivät intervention mitatut vaikutukset olleet

esimerkiksi koulumotivaation tai sosiaalisten taitojen suhteen merkitseviä. Koulumotivaation ja sosiaalisten taitojen osalta nuorten käsitykset jopa heikkenivät, mutta ei tilastollisesti merkitsevästi. Käsitykset koulumotivaatiosta paranivat, mutta tämäkään ei yltänyt tilastollisesti merkitsevään vaikutukseen. (Iachini 2023.)

Toisessakin tutkimuksessa nuorten (n=3) arvio interventiosta erosi sen tuottamista tuloksista (Snape & Atkinson 2017). Nuoret itse kokivat intervention auttaneen käytösongelmiin, koulunkäyntiin ja motivaatioon. Tämän lisäksi he pitivät intervention sisällöistä ja aktiviteeteistä sekä arvostivat sen luottamuksellisuutta ja yksityisyyttä, koska kokivat voivansa puhua avoimesti. Nuoret kuvasivat intervention tapaamisia adjektiiveilla miellyttävä, auttava ja hauska. He myös arvostivat sitä, ettei ohjaaja saarnannut tai tyrkyttänyt tai tuominnut. Myös tässä tutkimuksessa toiminnallisuus sai positiivisen maininnan. Tutkijat kuvasivat nuorten kokemusta palautteen perusteella innostuneeksi minkä lisäksi nuoret raportoivat viihtyvyydestä (session enjoyment) intervention tapaamisissa. Tutkijoiden mukaan suullisen palautteen perusteella tutkittavilla oli havaittavissa muutosvalmiutta intervention alussa. Suullinen palaute kerättiin intervention päätyttyä ja kolmen kuukauden seurannassa puolistrukturoidulla haastattelulla. Suullisen palautteen kanssa ristiriidassa oli kvantitatiivinen koulukysely (Entwistle & Kozeki, 1985: Pupils' Feelings about School and School Work inventory Part A), jossa mitattavana olivat tunteisiin liittyvät, kognitiiviset ja moraaliset ulottuvuudet. Numeerisen kyselyn perusteella merkittävää parannusta ei näissä alueissa intervention vaikutuksesta tapahtunut, vaikka osallistujien kokemus oli positiivinen. Kyseessä oli erittäin pieni otanta. (Snape & Atkinson 2017.)

Animoidun tietokoneohjelman ja siihen liittyvän mobiilisovelluksen tukeman intervention palaute kerättiin viisiosaisella tyytyväisyysmittauksella sekä päätöshaastattelulla (Braciszewski ym. 2018). Palautteessa nuoret olivat kiinnittäneet huomiota ohjelman kertojan kunnioittavuuteen minkä lisäksi he pitivät kertojan kanssa työskentelyä kiinnostavana. Nuoret kertoivat, että ohjelman kysymykset ja seurannan tekstaaminen saivat ajattelemaan omia valintoja. Kysymyksistä eräs nuori oli myös sitä mieltä, että ne "saivat minut haluamaan terveempää elämää" (käännös:JR). Tekstiviestit rakensivat palautteen mukaan motivaatiota. Palautteessa tuli myös esiin, että nuoret kokivat intervention välittävänä eli tarkemmin erään nuoren sanoin: "tuntui kun joku muu välittäisi terveydestäni" (käännös:JR). Ohjelmassa nuorille annettu palaute oli toisen nuoren mukaan voimaannuttavaa ja se tarjosi erityistä motivaatiota olla polttamatta kannabista. Nuoret kokivat muistuttamisen hyvänä, koska se auttoi pysymään tavoitteessa. Nuoret kokivat kannustuksen tärkeänä: "Makeeta, että onnitellaan etenemisestä" (käännös:JR) tai "on kiva kuulla, että etenee ja että joku näkee sen" (käännös:JR). Nuoret olisivat toivoneet pidempää seurantaa intervention jälkeen. (Braciszewski ym. 2018.) Nämä palautteet ovat yksittäisten nuorten antamia yksittäisiä palautteita digisovelluksen avulla toteutetusta interventiosta.

Olen tutkielmani analyysiosiossa luokitellut aineistosta löytyvää palautetta (Liite 2). Tässä luvussa huomioin edellä olevista palautteista joitakin toistuvia elementtejä ja kokemuksia. Toistuvien asioiden palautteissa ovat maininnat avun saamisesta. Toinen toistuva myönteinen arvio liittyy interventioiden toiminnallisuuteen. Nuoret arvostavat tekemistä ja myös yhdessä vertaisten kanssa tekemistä. Aikuisten suhtautumisessa nuoret mainitsivat kunnioittavuuden, luottamuksellisuuden, kuuluksi tulemisen ja tuen saamisen kokemuksesta. Tulkitsisin palautteita myös niin, ettei auttaminen ja aikuisten arvostava asenne ollut aineiston nuorille itsestään selvää. Aineiston perusteella avun piiriin tavalla tai toisella ajautuneet nuoret osasivat ottaa sitä vastaan ja suhtautuivat siihen pääosin myönteisesti. Tässä aineistossa ei tullut esiin tutkittavien kohdalla varsinaista vastustusta. Aina on myös mahdollista, että tyytymättömät jättivät vastaamatta palautekyselyihin

Laajemman sanallisen palautteen lisäksi osassa tutkimuksia oli tehty yleisempiä tyytyväisyyskyselyitä. Morrisin ym. (2021) tutkimuksessa kolmesta tutkitusta ryhmästä yhden motivoivaa haastattelua sisältäneen intervention ryhmän nuorilla teetettiin tyytyväisyysmittaus (Participant Satisfaction Survey). Tähän ryhmään osallistuneista nuorista kaikki (n=89) (100%) antoivat palautetta, jossa kertoivat pitäneensä projektista. 91% osallistuneista koki sen auttaneen, joista 36% koki ohjelman auttaneen erittäin hyvin. Työntekijöitä 97% mukana olleista nuorista piti hyväksyvinä. Palautetta kysyttiin vuoden seuranta- ja palaamisessa.

Walkerin ym. (2016) ja Stevensin ym. (2017) keräämissä palautteissa nuorten tyytyväisyys oli korkealla ja jälkimmäisessä tutkimuksessa sen kuvattiin olleen "overwhelmingly positive" eli vapaasti suomennettuna ylenpalttisen myönteistä. Kyseisen palautteen keräsivät puhelimitse henkilöt, jotka eivät olleet osallistuneet intervention suunnitteluun tai toteutukseen. Nuorten näkemykset Walkerin ym. (2016) tutkimasta interventiosta eivät muuttuneet eri seurantojen vaiheissa. Neljän kuukauden kohdalla nuoret kokivat vapaaehtoisesta kognitiivisen käyttäytymisterapian mahdollisuudesta muistuttamisen maininnan arvoisena apuna. Myös tässä tutkimuksessa kokemus avun saamisesta sai nuorelta maininnan.

Palautetta kysyttiin aineistossa myös työntekijöiden osaamisesta. Smith ym. (2015) tutkimuksessa yksi Normative Feedbackin (NF) vaikutuksista näkyi nuorten antamassa palautteessa työntekijöiden taidoista. Nuoret, joiden interventioon NF oli kuulunut, antoivat työntekijöille paremmat arvosanat motivoivan haastattelun teknisistä taidoista - erityisesti muutoksesta puhuttaessa- ja yleensä menetelmän hallitsemisesta, kuin ne, joiden interventioon kyseinen komponentti ei ollut kuulunut. Tässä tutkimuksessa tutkijat uskovat käyttäneensä ensimmäisenä nuorten kanssa motivoivaan haastatteluun kehitettyä asiakkaan arviointia menetelmän käytöstä (CEMI, Madison et al., 2013) Hieman yli puolet eli 55,5% nuorista (n=48) oli erittäin tyytyväisiä, mikä palaute ei eronnut merkitsevästi kahden tutkittavan intervention ryhmien välillä.

Tyytyväisyyttä tutkittiin sekä yleensä hoidon (treatment) että työntekijöiden taitojen suhteen CEMI:n avulla.

Negatiivinen palaute oli tässä aineistossa vähäistä. Negatiivista palautetta löytyi eritellysti yhdestä tutkimuksesta, missä sitä oli suhteessa positiiviseen palautteeseen vähän (Eenshuistra ym. 2022). Palautteessa kävi ilmi, että nuori oli kokenut puhumisen vaikeaksi ja toinen koki vaikeana puhua siitä, mistä aikuinen halusi. Myös pitkään puhuminen oli ainakin kahdelle nuorelle hankalaa ja yhdelle nuorelle jäi epäselväksi keskustelun hyöty. Negatiivinen palaute liittyi oikeastaan vain itseilmaisun ongelmiin, joiden on todettukin vaikuttavan asiakaskokemuksiin nuorilla, joille puhuminen voi useinkin olla vaikeaa (Aaltonen ym. 2018, 212–213). Negatiivinen palaute tuli esiin tutkimuksessa, jonka pääasiallinen tutkimuskohde oli nuorten ja työntekijöiden kokemukset sijaishuoltoon kehitetystä interventtiosta. (Eenshuistra ym. 2022.) Negatiivisissa palautteissa oli positiivisen palautteen tapaan kyse yksittäisten nuorten yksittäisiä palautteita.

Kaiken kaikkiaan aineiston perusteella nuoret olivat toteutettuihin interventioihin tyytyväisiä ja joissain erittäin tyytyväisiä. Yksittäisessä palautteessa oli poimittavissa sellaisia asioita kuin kunnioittaminen ja ei-saarnaavuus tai tuomitsemattomuus, jotka palautuvat motivoivan haastattelun periaatteisiin. Nuorten palautteiden perusteella aikuisten välittämällä ja avun saamisella sinänsä vaikuttaa olevan oma painoarvonsa. Toisaalta motivoivaan haastatteluun sisäänkirjoitetut asiakaslähtöiset periaatteet ovat minimoimassa, tai niiden pitäisi minimoida sitä, että aikuisten näkökulma dominoisi keskustelua vastustusta aiheuttavassa määrin.

6. POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Olen tutkielmassani käsitellyt motivoivan haastattelun käyttöä nuorten ongelmiin puuttumisen kohdalla integratiivisen kirjallisuuskatsauksen keinoin. Tutkielmani tavoite on ollut selvittää, miten motivoivaa haastattelua on nuorten kanssa käytetty, minkälaisia tuloksia sillä on saatu sekä mitä nuoret itse ovat ajatelleet heille tarjotusta avusta. Tässä luvussa pohdin tutkielman tuloksia myös aiemman tutkimuksen ja tutkimuskysymysteni valossa. Käsittelen aineiston esiin nostamia kysymyksiä ja joitakin jatkotutkimuksen aiheita. Arvioin myös sitä, mitkä tekijät ovat mahdollisesti rajoittaneet tätä tutkimusta ja tuon esiin sitä koskevat eettiset kysymykset.

6.1 Pohdinta

Motivoiva haastattelu on prosessi, joka oikein toteutettuna etenee tiettyjen, vuorovaiikutuksessa tapahtuvien vaiheiden (*engaging, focusing, evoking* ja *planning*) kautta, eikä siinä esimerkiksi terapian tapaan ole tarkoitus keskustella pitkällä aikajänteellä. Koko prosessi on riippuvainen työntekijän ja asiakkaan välisen yhteistyön toteutumisesta. Viimeinen suunnittelemisen vaihe ei voi toteutua, ennen kuin yhteiseen tavoitteeseen sitoutumisen (*engaging*) ongelman määrittelyn (*focusing*) ja motivaation herättelyn (*evoking*) vaiheet on käyty läpi. (Naar & Suarez 2021, 102) Metodin rakenne on siten jo lähtökohtaisesti interventioluonteinen, mikä tulee esiin tutkielman aineiston painotuksessa interventioiden vaikutusten tai palautteen tutkimiseen.

Nuorten päihdeongelmiin motivoivaa haastattelua sisältävien lyhytinterventioiden on havaittu vaikuttavan kohtuullisen myönteisesti (Jensen ym. 2011, 438). Tämän aineiston perusteella lyhytinterventiolla oli sekä positiivisia (Walker ym. 2016) että myös negatiivisia tuloksia (Smith ym. 2015). Intervention rakenteella kuten tapaamisen määrällä tai pituudella ei tässä aineistossa näkynyt selkeää yhteyttä tutkimusten tuloksiin nähden. Poikkeuksen tekee tutkimus, jossa motivoivaa haastattelua sisältävä

interventio sisälsi neljä tapaamiskertaa, kun verrokeilla niitä oli yksi. Ero interventioiden tulosten välillä oli varsin selkeästi motivoivaa haastattelua sisältävän intervention hyväksi. (Dupont ym. 2016.) Tässä tapauksessa tapaamisten määrällä näytti olevan merkitystä lopputuloksen kannalta, mutta mitään varmaa yhteyttä ei tällä perusteella voi vetää. Toisen intervention palautteessa kävi ilmi, että nuoret olisivat kaivanneet seurantaan pidempäänkin kuin mitä se kesti (12kk) (Braciszewski ym. 2018). Tämä on linjassa muiden palautteista tehtyjen havaintojen kanssa, joiden mukaan nuoret olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa tukeen. Nuorten kokemuksia kuultaessa on tullut esiin, että heille sosiaalipalvelu on työntekijäkohtaista eli kokemus avun saamisesta ja siitä miltä asiointi tuntuu, riippuu paljon siitä, kenen kanssa asioi. (Aaltonen & Berg 2015, 97) Tutkielman aineiston ja myös analyysin pohjalta on perusteltua ajatella, että vuorovaikutuksen laatu on intervention rakennetta tärkeämpi tekijä lopputuloksen kannalta.

Vertailtaessa interventioita, joissa kaikissa menetelmänä oli motivoiva haastattelu tutkitut vaikutukset eivät eronneet ja tulokset olivat ehkä odotetustikin saman suuntaisia (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Yksi tutkimus kuitenkin toi esiin, että intervention toteutustavalla, tässä tapauksessa digiavusteisella, voi olla merkittäväkin vaikutus tulokseen, vaikka vertailtavien interventioiden sisällöt olisivat samaan menetelmään perustuvia (Braciszewski ym. 2018). Koska tässä tutkielmassa olen kiinnostunut nuorista asiakkaina, digimuotoisen tai verkkovälitteisen intervention vaikutuksen voi nähdä ikäryhmään liittyvänä. Nuorille mahdollisuus osallistua interventioon sovelluksen avulla on luontevaa ja voi joissain tapauksissa madaltaa avun vastaanottamisen kynnyksiä. Kun vertailtavana oli keskenään eri menetelmät, oli motivoiva haastattelu kahden tutkimuksen perusteella vaikuttavampi ja yhden tutkimuksen perusteella yhtä vaikuttava kuin verrattavana ollut lähestymistapa. (Dupont ym. 2016; Gilderin ym. 2017; Morris ym. 2021). Tämän aineiston perusteella motivoivaa haastattelua sisältävät interventiot tuottavat nuorille enemmän myönteisiä kuin kielteisiä tuloksia.

Aineiston tulosten perusteella näyttää siltä, että motivoivan haastattelun yhteyteen lisätyt erilaiset komponentit, kuten Contingency Management (Stewart ym. 2015) tai Motivational Check-In (MCI) (Walker ym. 2016) eivät vaikuta merkittävästi intervention lopputulokseen. Toisaalta kahdessa tutkimuksessa lisäelementillä vaikutti olevan merkitystä. Braciszewskin ym. (2018) tutkimustuloksen mukaan kahta motivoivaa haastattelua sisältävien interventioiden tulosten välille syntyi selvä ero erilaisen toteuttamisen vuoksi. Intervention toteuttaminen verkko- ja digilähtöisesti näytti olevan yhteydessä parempiin tuloksiin. Smith ym. (2015) tutkimuksessa interventio, johon oli lisätty Normative Feedbackin (NF) näkyi nuorten antamassa palautteessa niin, että työntekijöiden tekniset motivoivan haastattelun taidot arvioitiin paremmiksi kuin verrokkiryhmässä. Eli intervention toteuttamisella, siihen lisättävillä komponenteilla tai eri toteutustavoilla voi olla merkitystä riippuen mitä ne ovat ja miten ne kohderyhmää puhuttelevat.

Suomalaisessa kontekstissa intervention sijoittuminen esimerkiksi sijaishuoltoon vaikuttaa ajatuksena luontevalta. Itselleni kiinnostava aspekti oli interventioiden sijoittuminen lasten arkeen eli kouluun (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Morris ym. 2021 ja Iachini 2023). Lasten- ja nuorten viettäessä suurimman ajan koulussa on väistämätöntä, että ongelmat näkyvät myös siellä. Koulu on luonteva paikka tavoitella heitä esimerkiksi koulupudokkuuden (Iachini 2023) mutta myös muiden kuten päihde- tai käytösongelmien vaikeutuessa (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Morris ym. 2021). Aineiston perusteella ei tullut esiin, etteikö kouluympäristö olisi sopinut ongelmiin puuttumisen paikaksi. Pikemminkin päinvastoin. Viiden yllä mainitun tutkimuksen tulokset olivat yhtä luokkaan ottamatta (Snape & Atkinson 2017) positiivisia. Kyseisessä tutkimuksessa nuoret itse olivat olleet interventioon tyytyväisiä, vaikka tulokset muuten eivät osoittaneet yhteyttä intervention ja käytösongelmien helpottamisen välillä. Sosiaalityön ja motivoivan haastattelun toteuttamisen mahdollisuuksia kouluympäristössä tulisi mielestäni Suomessa tutkia ja hyödyntää nykyistä paremmin.

Nuorten kohdalla sitoutuminen voi olla haasteellista, koska he tulevat usein palvelujen piiriin muiden ohjaamana ja viranomaisiin liittyvät erilaiset epäluulot voivat vaikuttaa taustalla (Naar & Suarez 2021, 55). Tämän tutkielman aineiston perusteella näytti kuitenkin siltä, että nuorten sitoutuneisuus interventioihin oli pääosin varsin hyvää. Seitsemän tutkimusartikkelin kohdalla sitoutumisen aste ei laskenut tutkimuksen aikana alle 80% (Smith ym. 2015; Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Stevens ym. 2017; Iachini 2023). Mainitut interventiot olivat sijoittuneet erilaisiin ympäristöihin eli esimerkiksi koulun sitouttava vaikutus ei pelkästään selitä sitoutuneisuuden astetta. Kvalitatiivisten haastattelututkimusten kohdalla tutkimuksesta pois jääntä ei ollut lainkaan (Eenshuistra ym. 2017; Snape & Atkinson 2017; Eenshuistra ym. 2022). Luin interventioiden ja tutkimusten hyvän sitouttamisen nuorten sanattomaksi palautteeksi. Työntekijöiden sitoutumiseen ja yhteistyön perustamiseen tähtäävien motivoivan haastattelun periaatteiden voi olettaa onnistuneen aineiston interventioissa vähintään kohtuullisen hyvin.

Puolet aineiston tutkimusartikkeleista käsitteli motivoivan haastattelun vaikutuksia nuorten päihteiden käyttöön ja kuudessa niistä vaikutukset olivat etupäässä myönteisiä (Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021). Aiemmistä kirjallisuuskatsauksista Lin, Zhun, Tsen & Tsen ja Wongin (2016) systemaattinen kirjallisuuskatsaus nuorten huumeiden käyttöön puuttumisesta motivoivan haastattelun avulla ottaa kantaa motivoivan haastattelun vaikutuksiin nuorilla huumeiden käyttäjillä. Toisin kuin tässä tutkielmassa, heidän katsauksessaan tarkastelemansa aineiston perusteella motivoiva haastattelu ei olisi erityisen vaikuttava menetelmä nuorten huumeiden käytön vähentämisessä (Li ym. 2016, 795). Tuloksemme ovat eri suuntaiset. Tässä aineistossa päihteistä korostui kannabiksen ongelmallisuus ja yksinomaan sen käytön vähentämiseen

tähtäsi neljä interventiota seitsemästä päihdeinterventiosta. Tutkimustulosten perusteella voi todeta, että kannabiksen motivoivaa haastattelua sisältävillä interventioilla oli käyttöä vähentäviä vaikutuksia. (Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Morris ym. 2021.) Olen omassa tutkielmassani pohtinut myös esimerkiksi kouluympäristön toimivuutta nuorten kanssa työskenneltäessä. Li ym. (2016, 798) näkevät koulun potentiaalisesti vaikuttavampana paikkana järjestää nuorille apua kuin esimerkiksi terveydenhoidon. Tämän tutkielman aineiston perusteella tällaista suoraa johtopäätöstä ei voi tehdä, vaikka kouluperustaisuudella on omat puolensa.

Motivoiva haastattelu on alun perin kehitetty päihdehoitoon ja tässä aineistossa tämä näkyi ensinnäkin siinä, että päihteisiin puuttumista oli eniten, minkä lisäksi menetelmällä oli hyviä vaikutuksia nuorten päihteiden käytön vähentämisessä. Muiden ongelmien kohdalla tutkimustulokset hajaantuivat enemmän ja esimerkiksi käytösongelmien (Snipe & Atkinson 2017) ja muutosvalmiuden (Smith ym. 2015) suhteen ei saatu tavoiteltuja tuloksia. Toisaalta erityisen rohkaiseva tulos näkyi tutkimuksessa, joka toi esiin menetelmän toimivuuden työllistymiseen suunnatussa ohjelmassa (Schlegelmilch ym. 2021). Syrjäytymisen eri muodot ovat sosiaalityössä tuttuja ja sitkeitä, mistä syystä olisi kiinnostavaa saada lisätietoa siitä, miten hyvin menetelmä soveltuu niitä ratkaisemaan.

Interventioiden ja motivoivan haastattelun ytimessä on vuorovaikutus, josta riippuu pitkälti se, mitä prosessissa tapahtuu, jos tapahtuu. Koska nuorten sitoutuminen ja interventioiden lopputulokset ovat osaltaan riippuvaisia siitä, miten työntekijät motivoivaa haastattelua toteuttavat (Forrester ym. 2008, 1315; Forrester 2012, 123;), kiinnitin huomiota aineistossa siihen, miten menetelmän osaamista oli tuotu esiin. Motivoivan haastattelun koulutus ja toteutuksen seuranta tuli esiin yli puolessa aineiston artikkeleista (Smith ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Snape & Atkinson 2017; Stevens ym. 2017; Schlegelmilch ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023; Kottke ym. 2023). MITI:n (Motivational Interviewing Treatment Integrity) (Moyers ym. 2005) kehittäminen työntekijöiden oppimisen kontrollointiin sekä keskustelujen nauhoittaminen ja koodaaminen kertoo siitä, miten olennaisena menetelmän keinojen huolellinen käyttö lopputuloksen kannalta nähdään. Aineistossa esiin tuotujen koulutusten painottaminen ei kuitenkaan näyttänyt suoraan merkitsevän parempia tuloksia.

Alankomaalaisen Annika Eenshuistran ja tutkimusryhmien (2017 ja 2022) tekemien havaintojen kohdalla asiaa voi tarkastella toisestakin kulmasta. Aiemmassa tutkimuksessa (Eenshuistra ym. 2017) motivoivaa haastattelua harjoittamattomien työntekijöiden ja nuorten väliset keskustelut toivat esiin sen, ettei vuorovaikutustyyllillä ollut merkitystä nuorten muutospuheen kannalta. Jälkimmäisessä tutkimuksessa, jossa aiheeseen vihkiytyneet työntekijät käyttivät motivoivaa haastattelua nuorten kanssa keskustellessaan, nuoret olivat kuitenkin arvioineet keskustelut asteikolla 1–10 arvosanalla 7,5, mikä kuvastaa enemmän myönteistä kuin välinpitämätöntä ar-

viota. Tämän lisäksi nuoret olivat antaneet keskusteluille pääasiassa myönteistä sanallista palautetta. Nämä kaksi tutkimusta eivät ole vertailukelpoisia keskenään, eikä suoraa johtopäätöksiä voi niiden pohjalta esittää. Forresterin ym. (2018, 188) mukaan yhteys työntekijän taitojen ja asiakkaan tavoitteiden saavuttamisen välillä ei olekaan suoraviivainen ja sitä tulisi tutkia enemmän. Nuorilta kerätyn palautteen painotukset toivat esiin sen, että työntekijä, tämän asenne ja vuorovaikutuksen laatu on tärkeää.

Motivoivan haastattelun yhtenä ydintavoitteena on vaikuttaa muutosvalmiuteen ja lisätä muutospuheen määrää (Forrester ym. 2021, 33–34). Muutosvalmiuden osalta aineistossa oli sekä positiivinen, negatiivinen että ei merkitsevä tulos. Yhdessä näistä tutkimuksista (Eenshuistra ym. 2017) tarkasteltiin intervention sijaan sijaishuollossa olevien nuorten ja heidän omaohjaajiensa viikkotapaamisissa käytyjen keskustelujen vaikutusta nuorten muutospuheeseen. Tämän tutkimuksen mukaan työntekijän motivoivan haastattelun kaltaisella empaattisella ja kuuntelevalla vuorovaikutustyyllillä ei ollut yhteyttä nuorten muutospuheen lisääntymiseen. (Eenshuistra ym. 2017). Negatiivinen tulos ilmeni kahden motivoivaa haastattelua sisältävän intervention vertailevassa tutkimuksessa. Muutosvalmiutta mitattaessa kävi ilmi, että nuorten muutosvalmiudelle ei suurimmaksi osaksi käynyt mitään tai se ennemmin heikkeni kuin vahvistui. (Smith ym. 2015.) Snape & Atkinsonin (2017) tutkimassa interventiossa, jonka suullisessa palautteesta tutkittavilla oli havaittavissa muutosvalmiutta intervention alussa ei todettu intervention seurannassa muutosta niissä asioissa, joihin pyrittiin vaikuttamaan. Kvantitatiivisen koulukyselyn perusteella muutosta käyttäytymisen tunteisiin liittyviin, kognitiivisiin ja moraalisiin puoliin ei tullut motivoivista ja alun muutosvalmiudesta huolimatta. (Snape & Atkinson 2017.) Osallistujia tässä tutkimuksessa oli vain kolme, mikä vaikuttaa siihen, miten johtopäätöksiä on mahdollista vetää. Nuorten työllistymiseen tähtäävässä tutkimuksessa muutosvalmius edelsi niillä, joilla se oli kohonnut jonkin verran tai paljon, myös korkeampaa työllistymisprosenttia (71%-94%) (Schlegelmilch ym. 2021). Puhuttaessa motivoivan haastattelun käytöstä muutosvalmiuden tarkastelu on tärkeä, mutta ei yksiselitteinen osa prosessia.

Kari Tolonen (2018, 184 ja 186) tuo väitöskirjassaan kriittisiä näkemyksiä esiin koskien motivoivan haastattelun vaikutuksia muutosvalmiuteen ja -puheeseen. Hänen tutkimuksessaan työntekijän tavalla käyttää motivoivaa haastattelua oli vaikutusta vain asiakkaan muutospuheeseen ei varsinaiseen muutoksen toteuttamiseen eli päihneiden käytön vähentämiseen. Tolonen katsookin, että työntekijän taitojen lisäksi lopputulokseen vaikuttavat asiakkaan oma tausta ja avun antamiseen liittyvät muut olosuhteet. Tolonen (2018) käsittelee väitöskirjassaan motivoivan haastattelun käyttöä aikuisiin kohdistuvassa päihdetyössä. Toisaalta Raitasalon (2020, 131) mukaan on käynyt myös ilmi, että motivoiva haastattelu näyttäisi jonkin verran vähentävän päihneiden kokonaiskulutusta käyttökertojen ja annosmäärien osalta aikuisilla. Myös päihdetyöhön liittyvien muiden ongelmien vähenemistä on osoitettu, mutta ei riittävässä

määrin, että menetelmän voitaisiin automattisesti sanoa pelkästään tehoavan. Lopputulokseen vaikuttavat väistämättä inhimillisen kanssakäymisen muuttajat asiakkaiden ja työntekijöiden vuorovaikutuksessa (Raitasalo 2020, 131). Motivoiva haastattelu voi olla herättämässä muutosvalmiutta, mutta ei automaattisesti. Muutosvalmiuden kohoaminen ei myöskään Eenshuistran ym. (2017) tutkimuksen mukaan näyttäisi olevan kiinni pelkästään vuorovaikutuksen laadusta, jolloin senkin suhteen vaikuttavia tekijöitä on useita.

Tutkielmani alkupuolella tuon esiin vastustavan tai haluttoman asiakkaan käsitettä oletuksena nuorista asiakkaista puhuttaessa (Naar & Suarez 2021, 55). Ajatus kumpuaa osin siitä, että nuoria ohjataan avun piiriin monesti ulkopuolisten aikuisten toimesta (Hohman, Barnett & Shillington 2012, 105; Pitkänen ym. 2022, 68). Vastustus on olennainen seikka motivoivan haastattelun käsitteistössä ja sen nähdään olevan myös osa sosiaalityön asiakastyötä. Motivoivassa haastattelussa näkökulmasta vastustus ei ole ongelma, vaan osa työskentelyä, jossa sitä pyritään ymmärtämään (Forrester ym. 2021, 33). Vastustus ei kuitenkaan tullut aineiston tutkimuksissa juurikaan esiin. Se ei myöskään näyttäytynyt palautteessa, joka oli pääasiassa myönteistä, joskin sitä oli käytettävissä vähän. Havainto on kuitenkin saman suuntainen kuin suomalaisissa väestötutkimuksissa, joiden perusteella nuoret ovat sosiaalipalveluita saatuaan niihin kuitenkin kohtalaisen tyytyväisiä (Karvonen, Kestilä & Kauppinen 2018, 45). Aineistossa ei ylipäättäen näkynyt nuorten haasteellisuus asiakkaina, vaikka tutkittavien elämäntilanne saattoi olla haasteellinen ja asema esimerkiksi etniseen taustaan liittyen yhteiskunnassa näyttäytyi haasteellisena (Gilder ym. 2017; Morris ym. 2021; Kottke ym. 2023). Aineiston perusteella avun piiriin tavalla tai toisella ajautuneet, varsinkin erilaisista kulttuuritaustoistakin olevat nuoret ottivat apua vastaan ja olivat siihen enimmäkseen tyytyväisiä.

Pitkäsen ym. (2022, 73 ja 83) tekemässä haastattelututkimuksessa nuorten kokemukset kuulostivat jossain määrin saman suuntaisilta kuin aineiston palautteissa. Avun saannissa auttajan kiinnostus, nuoren puolella oleminen, kuulluksi tuleminen ja keskustelun tasaveroisuus nähtiin tärkeinä. Arvostusta ja empaattisuutta pidettiin myös tärkeinä tekijöinä avun vastaanottamisen näkökulmasta. Kuten tutkielman aineistossa, tulevaisuuteen tähtäävien, toiveikkaiden suunnitelmien tekeminen on Pitkäsen ym. (2022) tutkimuksessa tullut niin ikään esiin. Olen omassa tutkielmassani tuonut useassakin kohdassa esiin nuorten palautteessa korostuneen arvostuksen yleensä avun saantia kohtaan. Analyysiosiossa olen tuonut esiin myös niitä yksittäisiä palautteita, joissa voi ajatella näkyvän, että nuoret olisivat kohdanneet vuorovaikutuksessa motivoivan haastattelun painotuksia. Näitä olivat esimerkiksi motivoivaan haastatteluun perustuvan digisovelluksen kertojan kunnioittavuus (Braciszewski ym. 2018) ja autonomian kokemus keskustelussa aikuisen kanssa, mihin viittaa kommentit siitä, että nuori on saanut vaikuttaa keskustelun kulkuun ja puhua loppuun (Eenshuistra ym. 2022). Tällaisia jälkiä motivoivasta haastattelusta olivat mielestäni myös kommentit sisällön tarjoamasta ”erityisestä” motivaatiosta (Braciszewski ym.

2018) tai motivaation paranemisesta sekä maininta siitä, että ohjaaja ei saarnannut tai tyrkyttänyt nuorelle mitään eli vapaasti tulkiten ollut tuomitseva tai suoraan ohjaava (Snape & Atkinson 2017). Tähän viittaa myös se, että yhden tutkimuksen nuorista (n=89) 97% piti intervention työntekijöitä hyväksyvinä, josta on pääteltävissä, että he eivät olleet juurikaan kohdanneet tuomitsevuutta tai arvostelua (Morris ym. 2021). Kuvailevat sanalliset palautteet olivat aineistossa pitkälti yksittäisiä, eikä niistä voi vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Ne tuovat kuitenkin esiin jotakin siitä, onko menetelmän käytössä onnistuttu painottamaan haluttuja asioita.

Aineiston interventioista kerättyjen palautteiden perusteella nuoret siis arvostivat useimmiten avun saamista sinänsä, mutta interventioihin sisällytetyt erilaiset aktiviteetit ja tekeminen (n=11) erityisesti yhdessä (n=5) saivat mainintoja (Eenshuistra ym. 2022). Nuorille suunnattuna motivoivan haastattelun osioita kannattaisi siis myös konkretisoida toiminnallistamalla. Gilderin ym. (2017) tutkimuksen mukaan sekä motivoivaa haastattelua että psykoedukaatiota sisältävillä intervenioilla oli myönteinen vaikutus nuorten käytösongelmiin kuten alisuoriutumiseen ja masennukseen. Kun verrattavana oli motivoiva haastattelu ja psykoedukaatio on huomioitavaa, että myös motivoivaa haastattelua sisältävällä interventiolla oli myönteinen vaikutus masennukseen. (Gilder ym. 2017.) Vaikka esimerkki on yksittäinen, eikä tutkimuksen päätulos, on se suomalaisesta näkökulmasta kiinnostava. Toinen kiinnostava, yksittäinen myönteinen vaikutus päätuloksen lisäksi havaittiin Walkerin ym. (2016) tutkimuksessa, missä kävi ilmi, että intervention motivoimana nuoren kynnys hakeutua myös muun avun piiriin voi madaltua. Oman aineistoni perusteella motivoivalla haastattelulla voi olla erilaisia, myönteisiä vaikutuksia nuorten kanssa työskennellessä. Motivoivan haastattelun käytöstä ja vaikutuksista suomalaisilla nuorilla olisi arvokasta saada lisätietoa. Olisi tärkeää myös saada tutkimustietoa siitä, minkälaisia eri muita menetelmiä ja ohjelmia nuorten tukemiseksi sosiaalipalveluissa on käytössä. (Pitkänen ym. 2022, 22).

6.2. Tutkielman rajoitukset ja luotettavuus

Yhtenä rajoituksena pohdin hakutuloksen pienuutta ajatellen motivoivasta haastattelusta tehtyä laajaa tutkimuskirjallisuuden määrää. Lopullinen hakutulos oli myös yllättävän pieni verrattuna koehakuihin, mikä mietitytti itseäni. Toisaalta ikäryhmä oli rajattu (adolescents/teen), mikä osin varmasti vaikutti asiaan. Samoin haun rajaaminen sosiaalityöhön niin, että esimerkiksi psykologia ja terveydenhuolto ei näy hakulauseessa on ollut sulkemassa pois osaa tutkimuskirjallisuudesta. Jälkikäteen ajateltuna se, että hakulauseessa ei ollut sanana mainintaa koulusta (school-based) on voinut myös vaikuttaa asiaan. Kyseessä oli ensimmäinen tekemäni kirjallisuuskatsaus, jolloin opinnäyte oli myös uuden menetelmän protokollan opettelemista.

Laadun arviointia tehdessä, joidenkin artikkelien osalta tulos ei yltänyt neljän viiden kriteerin täyttymisen luokkaan. Niissä painotin nuorilta saatua palautetta tutkimuskysymyksen vuoksi. Varsinkin palautteen kohdalla tutkittavia oli määrällisesti vähän ja sanallinen palaute perustuu niissä pääosin yksittäisen nuoren yksittäiseen mainintaan, jolloin tutkimustulokset eivät olleet yhtä luotettavia kuin suuremmalla otannalla tehdyissä. Tällä palautteen määrällä voi tehdä vain suuntaa antavia huomioita ei yleistyksiä.

Eettisessä mielessä kyse on ollut tutkimuksista, joissa kohteena on ollut alaikäisten nuorten ongelmat. Artikkeleissa on tuotu esiin nuorten rekrytointiprosessit ja niihin liittyvät luvat vanhemmilta sekä vastineet (esim lahjakortit), joita nuoret ovat saaneet osallistuessaan tutkimuksiin. Henkilökohtaisille alueille menevissä tutkimuksissa nuorten suojana on luonnollisesti ollut anonymiteetti. Tutkimukset ovat olleet vapaaehtoisia ja niistä on saanut jäädä pois, kuten on myös tapahtunut tutkimusartikkelien tuomien tietojen mukaan. Osissa artikkeleita on myös tuotu esiin, millä taholla on hyväksytetty tutkimuseettiset kysymykset. Artikkeleiden perusteella ei ole ollut syytä epäillä toteutettujen tutkimusten eettisyyttä, minkä lisäksi osassa tutkimuksista nuoret itse ovat kokeneet interventiot ja tutkimusten seurannat enimmäkseen hyvinä.

Stewartin ym. (2015.) tutkimuksessa tuotiin esiin myös nuorten oikeus yksityisyyteen päihdehoidon kysymyksissä suhteessa vanhempiin jo 13-vuotiaasta alkaen (Washington State law Code of Federal Regulations (45 C.F.R. § 46.116, 2009)). Tutkimukseen saattoi siis osallistua ilman vanhempien suostumusta. Koteihin lähetettiin informaatiopaketti ja lupahakemus, mutta nuoret saivat yksityisyyden suojan nimissä evätä tämän (Stewart ym. 2015.). Tämä on eettisesti kahtalainen asia suomalaisesta näkökulmasta katsottuna (Lastensuojelulaki (13.4.2007/417)). Meillä huoltajalle on velvollisuus ilmoittaa alaikäisen lapsen päihteiden käytöstä. Terveystietojen osalta meidän lainsäädäntömme suojaa nuoren yksityisyyttä 15-vuotiaasta alkaen.

Kun puhutaan eri etnisistä taustoista tulevista nuorista, on tutkimuksen pyrittävä siihen, ettei mikään ryhmä tule leimatuksi. Pyrin käsittelemään tutkimuksia kulttuuristen kysymysten ulkopuolella, puhtaasti nuorten ongelmista käsin, mikä on hyödyllisempää myös suomalaisesta näkökulmasta. Aineiston erityispiirteenä onkin osittain siihen osallistuneiden varsin erilaiset kulttuuritaustat verrattuna suomalaisnuoriin mikä voi tuntua suomalaisesta näkökulmasta etäiseltä tai ei varsinaisesti juuri nyt ajankohtaiselta ongelmalta. Meillä on kuitenkin omat kulttuurivähemmistömmä, suurten kaupunkien leimautuneet asuinalueet, jonne ongelmia monesti keskittyy sekä nuorten parissa liikkuvat ennakoimattomat ilmiöt. Nuoret elävät lähiympäristönsä lisäksi ylikansallisen nuorisokulttuurin ilmiöiden keskellä verkossa. Heidän elämänpäi-
rinsä ei siis kaikin osin ole niin kaukana toisistaan, kuin maantieteellisesti aina voisi ajatella.

6.3 Johtopäätökset

Motivoivan haastattelun henki, metodi ja ydintaidot pitävät sisällään yksityiskohtaisesti eriteltyä tietoa, kokemusta ja tutkimusta siitä, miten muutosta on mahdollista edesauttaa vuorovaikutuksen keinoin (Miller & Rollnick, 2013). Tavoite on haastava, koska kyse on inhimillisistä ongelmista ja työskentelyyn liittyy monenlaisia työntekijä, tilanne- sekä asiakaskohtaisia muuttujia. Mielestäni yksi olennainen kysymys on, millä tavoin ja minkälaisissa yhteyksissä menetelmää on kuljetettu asiakkaille ja tutkielmani tapauksessa erityisesti nuorille. Interventio toimintamuotona näyttäytyy aineiston perusteella pääasiallisena lähestymistapana nuorten haastavimpiin ongelmiin puuttumisessa. Integratiivisen kirjallisuuskatsauksen aineistoksi tutkielmani aineisto oli siten kohtuullisen homogeeninen käsitteistöltään. Tutkimusten kohteena oli pääasiassa eri interventioiden vertailu keskenään ja/tai yksittäisen intervention vaikutusten mittaaminen. Näistä interventioista peräti puolet pyrki vaikuttamaan nuorten päihteiden käyttöön (Smith ym. 2015; Stewart ym. 2015; Dupont ym. 2016; Walker ym. 2016; Gilder ym. 2017; Braciszewski ym. 2018; Morris ym. 2021). Muita tutkimusten teemoja olivat esimerkiksi käytösongelmat, koulupudokkuus, työttömyys tai sukupuolitautilien sekä toistuvien raskauksien ehkäisy (Snipe & Atkinson 2017; Stevens ym. 2017; Schlegelmilch ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022; Iachini 2023; Kottke ym. 2023).

. Kaiken kaikkiaan lopputuloksen kannalta ei näytä olevan merkitystä sillä, miten interventio on toteutettu. Aineiston perusteella jo lyhyemmällä interventiolla voi olla myönteisiä vaikutuksia nuoren tilanteeseen esimerkiksi juuri päihdeongelmien kohdalla. Tässä mielessä voi ajatella motivoivaa haastattelua sisältävän, Suomessa käytetyn mini-intervention (Raitasalo 2020, 130) olevan potentiaalisesti toimiva puuttumisen keino. Sen käytöstä ja sisällöistä olisi kiinnostavaa saada ajankohtaista lisätutkimusta. Motivoivaa haastattelua sisältävään interventioon lisätyt erilaiset komponentit eivät tämän aineiston perusteella myöskään ole lopputuloksen kannalta välttämättä olennaisia (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Menetelmä voi siis toimia eri muotoisena toteutettuna ilman erityisiä lisävahvistuksia nuorten ongelmiin puuttumisessa hyvin. Erikoisena poikkeuksena tässä aineistossa oli yksi tutkimustulos, jonka mukaan päihteiden käyttö lisääntyi nuorilla, jotka aiemmin eivät olleet niin tehneet (Gilder ym. 2017). Yksikään päihteisiin keskittyvästä interventiosta tai tutkimuksesta ei tuonut esiin, että alaikäisten päihteiden käyttö olisi pitänyt saada loppumaan vaan tavoitteena oli vähentää käyttöä ja tukea nuoria käyttöön houkuttavissa tilanteissa.

Aineiston päihdeinterventioita käsittelevistä tutkimuksista kolmessa motivoivaa haastattelua verrattiin johonkin toiseen menetelmään tai normaaliin hoitokäytäntöön (standard of care) (Dupont ym. 2016; Gilderin ym. 2017; Morris ym. 2021). Kahdessa näistä kolmesta vertailtavana olleesta eri menetelmästä motivoivaa haastattelua sisältävä interventio vaikutti myönteisemmin nuorten päihteiden käyttöön kuin muu lähestymistapa ja yhdessä lähestymistavalla ei ollut merkitystä molempien vaikuttaessa

myönteisesti. Kokonaisuudessaan aineisto viittaa siihen, että motivoivaa haastattelua sisältävä päihdeinterventio on nuorten kohdalla joko yhtä vaikuttava tai vaikuttavampi kuin jokin muu lähestymistapa.

Ylipäätään aineiston perusteella motivoiva haastattelu olisi nuorten kohdalla enemmän myönteisiä muutoksi aikaansaava kuin nuoren tilannetta pahentava tai toimimaton menetelmä. Donald Forresterin ym. (2021, 21) mukaan on jopa yllättävää, miten harvoin motivoiva haastattelu on tutkimuksissa osoittautunut tehottomammaksi kuin siihen verratut muut menetelmät. Eikä sillä pääosin ole todettu olevan haittavaikutuksia. Nuorten palautetta tässä tutkielmassa on vähän, mutta se täydentää muita tutkimustuloksia, jotka nekin perustuvat pitkälti nuorten itsearviointiin.

Nuorten yksilöllisten resurssien vaikutus motivoivasta haastattelusta saatavaan hyötyyn ja sitä kautta myös tutkimustuloksiin on mainittava. Jotta motivoivasta haastattelusta voi saada irti sen sisältämän hyödyn, on nuoren kognitiivisten taitojen oltava tulkintakyvyn, ajattelun prosessoinnin ja tulevaisuuden suunnittelun osalta jossain määrin kehittyneet. Tällöin lähestymistavan muotoileminen, kuten esimerkiksi konkretisoiminen nuoren yksilöllisen kehitystason mukaisesti on olennaista. (Naar & Suarez 2021, 19–20.) Tästä on johdettavissa, että todennäköisesti tutkittavissa ryhmissä on ollut myös niitä nuoria, joiden resurssit eivät mahdollisesti vielä tutkimustilanteessa ole kohdanneet menetelmän täyden hyödyn saamisen edellytyksiä. Toisaalta esimerkiksi lievästi kehitysvammaisten nuorten kohdalla tulokset olivat varsin hyvät, jolloin menetelmän implementaatio juuri heidän tarpeisiinsa oli onnistunutta ja motivoiva haastattelu on siis muotoiltavissa myös esimerkiksi erityisryhmille (Schlegelmilch ym. 2021). Tutkittavien taustojen kirjon vuoksi aineisto antaa pikemminkin ymmärtää, että menetelmä toimii laajalle joukolle erilaisista lähtökohdista olevia nuoria (esim. Morris ym. 2021; Eenshuistra ym. 2022; Kottke ym. 2023). Joissakin aineiston tutkimuksista näkyi nuorten olosuhteiden vaikutus lopputulokseen. Kun ryhmiä oli eritelty esimerkiksi sukupuolen mukaan, saattoi näkyviin tulla ero vaikutuksissa riippuen siitä, oliko tutkittava tyttö vai poika (Gilder ym. 2017) tai minkälaiset hänen tunteidensäätelytaitonsa tai perheensä oli (Dupontin ym. 2016) tai kuuluiko hän etniseen vähemmistöön (Smith ym. 2015).

Koska menetelmä on vuorovaikutuksen prosessi, jonka on edettävä tiettyjen vaiheiden kautta toteutuakseen, se käytännössä tapahtuu työntekijän ja asiakkaan/asiakkaiden välillä eli toteutuu tai ei toteudu heistä riippuen. Vaikka motivoiva haastattelu vuorovaikutuksen menetelmänä on selkeästi strukturoitu ja tähtää tiettyihin tavoitteisiin, sen kulkuun vaikuttaa aina myös työntekijän, asiakkaan ja olosuhteiden kokonaisuus (Miller & Rollnick, 2013, 389). Työntekijöiden osaaminen ja menetelmän käyttö voi olla kirjavaa käyttötarkoituksesta ja -yhteydestä riippuen. Siitä saatetaan ottaa käyttöön vain tiettyjä osia tai käytäntöjä ilman menetelmän henkeen tai prosessiin perehtymistä (Björk, 2016, 309). Nuorten palaute toi esiin, minkälaiset asiat työntekijän suhtautumisessa ja keskustelun vuorovaikutustyyliä ovat heille merkityksel-

lisiä. Vaikka kuvailevaa palautetta oli aineistossa kohtalaisen vähän ja se koostuu pitkälti yksittäisistä palautteista, antavat nuorten käyttämät ilmaisut kuvan siitä, minkälainen vuorovaikutustyyli tuottaa positiivisen kokemuksen nuorelle. Vaikka tämä ei vielä takaa haluttua lopputulosta, on se hyvä lähtökohta muutoksen herättelylle.

Eri interventioita vertailevissa tutkimuksissa tuli esiin kuitenkin myös se, ettei intervention menetelmä ole aina ratkaiseva tekijä, vaan erilaiset puuttumisen menetelmät saattavat tuottaa yhtä hyvän tuloksen (Stewart ym. 2015; Walker ym. 2016). Tulokset niissä tapauksissa, joissa myönteisten tulosten välillä ei ollut eroa intervention sisällöstä riippumatta viittaavat siihen, että puuttuminen itsessään on merkittävää. Jos verrokki-interventio voi tuottaa yhtä hyvän vaikutuksen kuin motivoivaa haastattelua sisältävä, se voi mahdollisesti kirvoittaa myös hyvää palautetta. Nuorien palautteissa eniten toistui maininnat autetuksi tulemisesta ja avun saamisesta, minkä niin ikään voi katsoa olevan menetelmästä riippumaton kokemus. Tähän liittyen työntekijän rooli ja lähestymistapa näyttäisi olevan aineiston nuorten palautteiden perusteella luonnollisesti merkittävin tekijä avun vastaanottamisen kannalta. Parhaimmillaan työntekijän tapa kohdata nuori ja kyky rakentaa luottamusta kuullen ja arvostavasti voi olla korjaava kokemus (Pekkarinen 2018, 193). Forrester ym. (2019, 2150–51) ovat tuoneet esiin kysymyksen sosiaalityöntekijän avaintaitojen osaamisen ja asiakasprosessin lopputuloksen välisestä yhteydestä, johon liittyvistä seikoista olisi tärkeää saada lisätutkimusta.

Jos on niin, että osallistujat ovat tyytyväisiä interventioon, vaikka mitattavat muutokset jäisivät olemattomiksi (esim. Snipe & Atkinson 2017; Iachini 2023), voiko olla, että vuorovaikutus tuottaa jonkin vaikutuksen, jota mittarit eivät tuo esiin? Snape ja Atkinson (2017) pohtivatkin sitä, oliko heidän tutkimuksensa kvantitatiivisessa osuudessa käytetty koulukysely sopiva mittaamaan juuri kyseisen intervention tuloksia. Inhimilliseen kokemukseen voi ajatella liittyvän vaikeasti mitattavia, katveeseen jääviä asioita. Pitäiskö kokemusperäisiä, sanallisia tuloksia aina myös kerätä muiden tulosten täydennykseksi? Vertailu voisi tuottaa uusia näkymiä ja kysymyksiä aiheeseen. Nuorten oma palaute saattaa olla olennaisempi osa tuloksia, kuin miksi se ehkä mielletään ja niistä voi johtaa uusia tutkimuskysymyksiä. Aineistossa oli tutkimuksia, joissa hyvä palaute oli linjassa hyvien vaikutusten ja sitä kautta tutkimustulosten kanssa. Lisätutkimus aiheesta toisi kiinnostavaa tietoa teemaan.

Aineistoni on tästä näkökulmasta sikäli mielenkiintoinen, että asiakkaina ovat nuoret, jotka eivät välttämättä itse aina tiedosta käyttäytymisensä riskejä, saati haakeudu avun piiriin tai joille aikuisten ohjeet eivät välttämättä maistu. Nuorten palautteissa tuli esille, että aidosti kuulluksi tuleminen ei ollut heille itsestään selvää. Yhdessä tutkielmani tutkimusartikkeleista (Eenshuistra 2022, 15) eräs nuori kiittää siitä, että kyseisen intervention keskustelussa hänen oli mahdollisuus päästä itse vaikuttamaan keskustelun kulkuun. Kokemus tasa-arvoisesta vuorovaikutuksesta voi siis olla erityiseksi noteerattu tilanne, eikä itsestäänselvyys. Kaiken kaikkiaan aineistossa

esiintyvissä palautteissa nuoret olivat pääosin tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä saamaansa tukeen. Positiivinen palaute ei kuitenkaan automaattisesti tarkoittanut, että motivoivalla haastattelulla olisi saatu myönteisiä vaikutuksia aikaiseksi (Smith ym. 2015; Iachini 2023). Palaute saattoi olla tulosten kanssa ristiriidassa, jolloin lisätutkimus aiheesta olisi tarpeen.

Yllättävästi Eenshuistran ym. (2017) tutkimuksessa havaittiin, että työntekijän puhetyyli ei lähtökohtaisesti olisi yhteydessä siihen, miten nuori keskusteluissa suuntautui muutokseen. Tutkimus avasi hetkellisen näkymän työntekijöiden ja nuorten väliseen arkeen, missä painottuu ohjaava ja ennemmin direktiivinen kuin kuunteleva työote. Empatian ja kuuntelemisen taidon tueksi tarvitaan siis erikseen menetelmä, koska autonomisuutta korostava lähestymistapa ei nuorten kanssa työskenneltäessä ole itseäänselvyys. Vaikuttavaksi koettu menetelmä sinänsä ei takaa sitä, että tilanne korjaantuisi. Työntekijän tulokulma ja osaaminen vaikuttaa siihen onnistuuko työskentely menetelmän avulla vai voiko se olla herättämässä vastustusta vuorovaikutuksessa ja siten huonontaa nuoren tilannetta (Forrester 2012, 123). Onkin huomionarvoista, että työntekijät opiskelevat eri menetelmiä paljon itse, eikä tietoutta välttämättä syvennetä koulutuksissa. Tämä varmastikin lisää niiden toteuttamisen kirjoa. Myöskään työyhteisöt eivät hyödynnä systemaattisesti menetelmiä ja niihin liittyviä koulutuksia saati, että niiden käyttö olisi johdonmukaista ja vaikuttavuutta arvioitaisiin. Tasalaatuisuuden ja systemaattisuuden puute heijastuu väistämättä asiakastyöhön. (Pitkänen 2022, 165 ja 171–172) Rakkolainen (2017) tuokin esiin väitöskirjansa tiivistelmässä, että työntekijä tarvitsee lyhyen koulutuksen lisäksi myös muuta ohjausta voidakseen hyödyntää motivoivaa haastattelua täysipainoisesti asiakkaan muutosvalmiuden nostamiseen. Väitöskirja koskee aikuissosiaalityön päihdepalveluita, mutta ajatus on kaikkien asiakasryhmien kannalta relevantti.

Aineiston artikkeleissa ilmeni, että työntekijöiden nauhoitettuja tai koulutuksen demonstraatioissa käytyjä keskusteluja arvioitiin motivoivan haastattelun käytön arvioimiseen erikseen kehitetyllä MITI-asteikolla (Motivational Interviewing Treatment Integrity) (Moyers ym. 2005) (Smith ym. 2015; Walker ym. 2016). Eräässä tutkimuksessa tämä toteutettiin niin, että arviota tehtiin koulutuksen lisäksi myös jokaisen intervention tapaamisen kohdalla (Smith ym. 2015). Motivoivaan haastatteluun liitettyjen arviointityökalujen tai esimerkiksi sisäänkirjoitettujen, prosessin suuntaa tarkastelevien kysymysten (Miller ja Rollnick 2013, 32) vuoksi menetelmän luonne on itseään korjaava, mikä lisää sen luotettavuutta. Olisi kiinnostavaa tietää, miten menetelmän taitojen hallintaa mittaavaa MITI:ä on käytetty Suomessa.

Tutkielmani aineiston perusteella motivoiva haastattelu on varteenotettava menetelmä nuorten ongelmiin ja erityisesti päihdeongelmiin puututtaessa. Nuorten kohdalla sisäinen motivaatio voi mahdollisesti olla helpommin herätettävissä, kun ongelmat eivät vielä ole ehtineet kroonistua pitkälle ja muutos on jo kehitysvaiheelle ominainen tila (Vuorinen 1998, 202; Palola ym. 2012, 41). Jatkotutkimuksen aiheena motivoivan haastattelun systemaattinen käyttö suomalaisnuorten kohdalla toisi arvokasta

lisätietoa aiheeseen. Myös ongelmiin puuttumisen käytänteiden kehittäminen koulujen oppilashuoltoon olisi uskoakseni hyödyllistä jo tavoitettavuudenkin kannalta varsinkin ennalta ehkäisyn näkökulmasta.

LÄHDELUETTELO

- Aalto, M. & Seppä, K. (2009). Alkoholien liikakäyttö. Teoksessa Aalto, M., Bäckmand, H., Haravuori, H., Lönnqvist, J., Marttunen, M., Melartin, T., Partanen, A., Partonen, T., Seppä, K., Suomalainen, L., Suokas, J., Suvisaari, J., Viertiö, S., Vuorilehto M. (2009). Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen. Opas ennaltaehkäisevän työn ammattilaisille. Yliopistopaino. Helsinki. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/8c520a2b-6ed1-4789-bc9b-8597c85121ee>
- Aaltonen, S. & Berg, P. (2015). Nuorten ja palveluntarjoajien kohtaamiset. Teoksessa Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 84.
- Aaltonen, S. & Hästbacka, N. & Kivijärvi, A. (2018). Metelin, kohinan ja hiljaisuuden kohtaaminen hyvinvointipalvelujen haasteena. Teoksessa Aaltonen, S & Kivijärvi, A. (toim.), Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 136.
- Angle, S. (2020). Motivoiva haastattelu ja ratkaisukeskeinen työskentelytapa. <https://www.kaypahoito.fi>.
- Aveyard, H. (2019). Doing a literature review in health and social care: a practical guide. London: Open university Press, McGraw-Hill Education.
- Bahner, J. & Stenqvist, K. (2020). Motivational Interviewing as Evidence-Based Practice? An Example from Sexual Risk Reduction Interventions Targeting Adolescents and Young Adult. *Sexuality Research and Social Policy* 17:301–313. Hybrid (Transformative International Journal).
- Boyle, S., Vseteckova, J. & Higgins, M. (2019). Impact of Motivational Interviewing by Social Workers on Service Users: A Systematic Research on Social Work Practice, Vol. 29(8) 863–875.
- *Braciszewski, J. M., Wernette, G. K. T., Moore, R. S., Bock, B. C., Stout, R. L., & Chamberlain, P. (2018). A pilot randomized controlled trial of a technology-based substance use intervention for youth exiting foster care. *Children and Youth Services Review*, 94, 466. Social Services Abstracts. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.08.011>

- *Dupont, H. B., Candel, M. J. J. M., Kaplan, C. D., van de Mheen, D., & de Vries, N. K. (2016). Assessing the efficacy of MOTI-4 for reducing the use of cannabis among youth in the Netherlands: A randomized controlled trial. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 65, 6–12. Published by Elsevier Inc.
<https://doi.org/10.1016/j.jsat.2015.11.012>
- *Eenshuistra, A., Harder, A. T., van Zonneveld, N. L., & Knorth, E. J. (2017). Look who's talking: A Motivational Interviewing based observation study of one-on-one conversations between residential care workers and adolescents. *International Journal of Child & Family Welfare, Suppl. Special Issue*, 17(1/2), 64. Social Services Abstracts
- *Eenshuistra, A., Bholra, P. M., Hoek-Dekker, A. J., Knorth, E. J., & Harder, A. T. (2022). To change or not to change? A study regarding the satisfaction of care workers and adolescents with the motivational interviewing based residential youth care training program up2u. *Child & Youth Services*. psych.
<https://doi.org/10.1080/0145935X.2022.2113870>.
- Forrester, D., McCambridge, J., Waissbein, C., Emlyn-Jones, R., & Rollnick, S. (2008). Child Risk and Parental Resistance: Can Motivational Interviewing Improve the Practice of Child and Family Social Workers in Working with Parental Alcohol Misuse? *British Journal of Social Work*, 38, 1302–1319. UK.
- Forrester, D. & Harwin, J. (2011). *Parents Who Misuse Drugs and Alcohol : Effective Interventions in Social Work and Child Protection*. Wiley & Blackwell. John Wiley & Sons, Incorporated. London.
- Forrester, D., Westlake, D., & Glynn, G., (2012). Parental resistance and social worker skills: towards a theory of motivational social work. *Child and Family Social Work* 2012, 17, pp 118–129. Blackwell Publishing Ltd.
- Forrester, D., David Westlake, D., Killian, M., Antonopoulou, V., Michelle McCann, M., Thurnham, A., Thomas, R., Waits, C., Whittaker, C., Hutchison, D. (2018). A randomized controlled trial of training in Motivational Interviewing for child protection. *Children and Youth Services Review* 88 (2018) 180–190. Elsevier. journal homepage: www.elsevier.com/locate/chilyouth
- Forrester, D., Westlake, D., Killian, M., Antonopolou, V., McCann, M., Thurnham, A., Thomas, R., Waits, C., Whittaker, C. & Hutchison, D., (2019). What Is the Relationship between Worker Skills and Outcomes for Families in Child and Family Social Work? *British Journal of Social Work* 49, 2148–2167, Advance Access Publication January 28, 2019.
- Forrester, D., Killian, M., Westlake, D., Sheehan, L., (2020). Patterns of practice: An exploratory factor analysis of child and family social worker skills. *Child & Family Social Work* 2020;25:108–117. 2019 John Wiley & Sons Ltd. wileyonlinelibrary.com/journal/cfs.
- Forrester, D., Wilkins, D., & Whittaker, C., (2021) *Motivational interviewing for working with children and families: A practical guide for early intervention and child protection*. Jessica Kingsley Publishers. London and Philadelphia.
- *Gilder, D.A., Geisler, J.R., Luna, J.A., Calac, D, Monti, P.M., Spil-lane, N.S., Lee, J.P., Moore, R.S., Ehlers, C.L. (2017). A pilot randomized trial of Motivational Interviewing compared to Psycho-Education for reducing and preventing underage drinking in American Indian adolescents *Journal of Substance Abuse Treatment* Volume 82, November 2017.

- Hall, M. T., Sears, J. & Walton, M. T. (2020). Motivational Interviewing in Child Welfare Services: A Systematic Review. *Child Maltreatment* Vol. 25(3) 263-27.
- Hohman, M. (2012). *Motivational interviewing in social work practice*. The Guilford Press, Guilford Publications, Inc. New York.
- Hohman, M., Barnett, E. & Shillington, A.M. (2012). *Rolling with Resistance: Motivational Interviewing with Adolescents, or "You Can't Make Me"*. Teoksessa Hohman, M. *Motivational interviewing in social work practice*. The Guilford Press, Guilford Publications, Inc. New York.
- Hohman, M., Loughran, H. & Mathiesen, S. (2012). *Motivational Interviewing and the Engagement and Assessment Process*. Teoksessa Hohman, M. *Motivational interviewing in social work practice*. The Guilford Press, Guilford Publications, Inc. New York.
- Hong, Q.N., Pluye, P., Fàbregues, S., Bartlett, G., Boardman, F., Cargo, M., Dagenais, P., Gagnon, M-P., Griffiths, F., Nicolau, B., O' Cathain, A., Rousseau, M-C. & Isabelle Vedel, I. (2018). *Mixed Method Appraisal Tool (MMAT) version 2018. User guide*. McGill. Department of family medicine.
- Häikiö, L & Kallinen, Y. (2018). Nuorten aikuisten tarpeet ja asiantuntijoiden mahdollisuudet palveluiden suunnittelussa. Teoksessa: Aaltonen, S. & Kivijärvi, A. (toim.). *Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 136.
- *Iachini, A. (2023). Feasibility and Acceptability of a Classroom-Based Motivational Interviewing Intervention for Ninth-Grade Students at Risk for School Dropout. *CHILDREN & SCHOOLS*, 45(3), 131-138.
<https://doi.org/10.1093/cs/cdad008>
- Jensen, C.D., Cushing, C.C., Aylward, B.S., Craig, J.T., Sorell, D.M. & Steele, R.G. (2011). Effectiveness of Motivational Interviewing Interventions for Adolescent Substance Use Behavior Change: A Meta-Analytic Review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Vol. 79, No. 4, 433-440. American Psychological Association.
- Kangasniemi, M. & Pölkki, M. (2016). *Aineiston käsittely: Kirjallisuuskatsauksen ydin*. Teoksessa: Axelin, A., Suhonen, R. & Stolt, M. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä*. Turun yliopisto. 2. korjattu painos.
- Karvonen, S. & Kestilä, L. & Kauppinen, T.M. (2018). Kokevatko nuoret saavansa tarvitsemiansa sosiaali- ja terveystalveluja? Tuloksia väestötutkimuksista. Teoksessa: Aaltonen, S. & Kivijärvi, A. 2018 (toim.), *Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 136.
- Koski-Jännes, A. (2008). *Motivoivan haastattelun menetelmät ja periaatteet*. Teoksessa Koski-Jännes, A., Riittinen, L. & Saarnio, P. (toim.), *Kohti Muutosta. Motivointimenetelmiä päihde ja käyttäytymisongelmiin*. Helsinki: Tammi.
- *Kottke, M. J., Sales, J. M., Goedken, P., Brown, J. L., Hatfield-Timajchy, K., Koumans, E. H., Hardin, J. W., Kraft, J. M., & Kourtis, A. P. (2023). *2gether: A Clinic-Based Intervention to Increase Dual Protection from Sexually Transmitted Infections and Pregnancy in Young African American Females*.

Journal of Women's Health, 32(1), 29–38. Scopus.

<https://doi.org/10.1089/jwh.2022.0209>

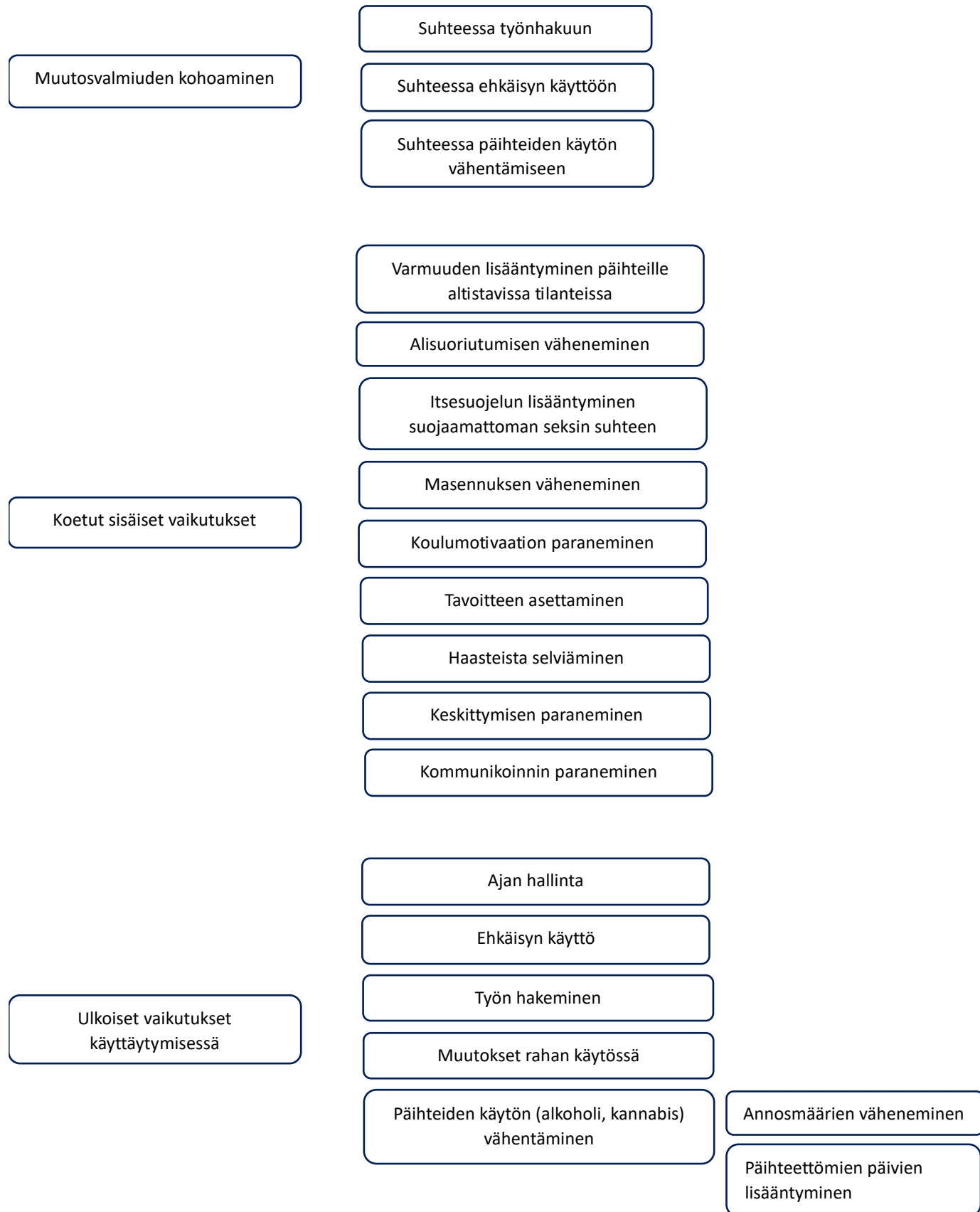
- Kouvonen, P., Tani, S., Kurki, M. & Hamari, L. (2023). Miten onnistun implementoinnissa? Opas psykososiaalisten menetelmien vaikuttavaan implementointiin. Koskenalho N. (toim.), Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. Iltan oppaat ja käsikirjat 2023:1.
- Kyngäs, H., Elo, S., Pölkki, T., Kääriäinen, M. & Kanste, O. (2011). Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede* 23 (2), 138–148.
- Lalli, J. (2014). Nuorten päihteidenkäyttöön puuttumisen malli Metsolassa. Teoksessa Orjasniemi, T (toim.), Moniammatillisen päihdetyön käytäntöjä kehittämässä – kohdeilmiöitä, menetelmiä, strategioita ja rajapintoja. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 57. Rovaniemi.
- Lemetti, T. & Ylönen, M. (2016). Kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusartikkelien arviointi. Teoksessa: Axelin, A., Suhonen, R. & Stolt, M. (2016). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos. Turku.
- Li, L., Zhu, S., Tse, N., Tse, S. & Wong, P. (2016). Effectiveness of motivational interviewing to reduce illicit drug use in adolescents: A systematic review and meta - analysis. *Addiction* 111, nro 5: 795–805.
- Madson, M. B., Mohn, R. S., Zuckoff, A., Schumacher, J.A., Kogan, J., Hutchison, S., Magee, E., Stein, B. (2013). Measuring client perceptions of motivational interviewing: factor analysis of the Client Evaluation of Motivational Interviewing scale. *Journal of Substance Abuse Treatment* Volume 44, Issue 3, March, 330-33.
- Miller, W.R. (2008). Motivaation ja muutoksen käsitteellistäminen. (Suomennettu ja lyhennetty versio alkuperäisestä artikkelista) Teoksessa Koski-Jännes, A., Riittinen, L. ja Saarnio, P. (toim.) (2008). Kohti Muutosta. Motivointimenetelmiä päihde ja käyttäytymisongelmiin. Helsinki. Tammi.
- Miller, W. R. & Rollnick, S. (2013). *Motivational interviewing : helping people change*. New York. Guilford Press cop. 3rd ed.
- Moyers, T.B., Martin, T., Manuel, J.K., Hendrickson, S.M.L., Miller, W.R. (2004). Assessing competence in the use of motivational interviewing. Center on Alcoholism, Substance Abuse, and Addictions, University of New Mexico, Albuquerque, NM, USA. *Journal of Substance Abuse Treatment* 28:19–26.
- *Morris, S. L., Hospital, M. M., Wagner, E. F., Lowe, J., Thompson, M. G., Clarke, R., & Riggs, C. (2021). SACRED Connections: A university-tribal clinical research partnership for school-based screening and brief intervention for substance use problems among Native American youth. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 30(1–2), 149–162. Social Services Abstracts. <https://doi.org/10.1080/15313204.2020.1770654>
- Mäkinen, S. & Halonen, T. (2018). Januskasvoinen portinvartija: ohjaus tukena ja kontrollina julkisissa palveluissa. Teoksessa: Aaltonen, S & Kivijärvi, A. (toim.), Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 136.
- Naar, S. & Suarez, M. (2021). *Motivational interviewing with adolescents and young adults*. Second edition. Guilford Press. New York.

- Niela-Vilèn, H. & Hamari, L. (2016). Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa: Axelin, A., Suhonen, R., Stolt, M. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos.
- Nuorisolaki 21.12.2016/1285. Ajantasainen lainsäädäntö. Finlex.
- Palola, E., Hannikainen-Ingman, K. & Karjalainen, V. (2012). Nuoret koulutuspuodokkaat sosiaalityön asiakkaina – Tapaustutkimus Helsingistä. RAPORTTI 29/2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pekkarinen, E. (2018). "Mä oon ollut tässä asiakirja muitten joukossa" – Koulukodeista aikuistuneiden kokemuksia lastensuojelusta. Teoksessa Aaltonen, S & Kivijärvi, A. (toim.), Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 136.
- Pitkänen, T., Tourunen, J., Huhta, H., Kaskela, T., Takala, J., Helfer, A., Jurvanen, S., Laine, R., Larivaara, M. & Suurpää, L., (2022). Nuorten mielenterveyden tukeminen sosiaalihuollossa ja matalan kynnyksen toiminnassa. Työntekijöiden ja nuorten näkemyksiä tarpeista ja toimintatavoista. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:65.
- Päihdelinkki.fi. (<https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/paihdeyönmenetelmät-ja-koulutus/motivoiva-toimintatapa-ja-motivoiva-haastattelu/>)
- Raitasalo, K. (2020). Nuorten päihdeongelmien hoitokatsaus kansainväliseen tutkimukseen. Teoksessa Heino, T. (toim.), Mikä auttaa? Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa. THL & ITLA. Raportti 12/2020.
- Rakkolainen M.K. (2017). Motivoivan haastattelun toteutuminen päihdehoidon alkutapaamisissa ja yhteys asiakkaan päihdehaittojen vähenemiseen. Acta Universitatis Tamperensis 2301. Tampere University Press. Tampere.
- Renko, E. (2018). Pyhä toimijuus - Miten sosiaalityön asiakkaat ja ammattilaiset asennoituvat alkoholinkäytön puheeksi ottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan. Akateeminen väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto. Helsinki.
- Rickwood, D. J., Deane, F. P. & Wilson, C. J. (2007). When and how do young people seek professional help for mental health problems? Volume 187, Issue S7. October 2007, S35-S39. MJA. The Medical journal of Australia.
- *Schlegelmilch, A., Roskowski, M., Brinck, E., Anderson, C., Hartman, E., Chan, F., Tansey, T., & Decker-Maurer, H. (2021). Stages of Change Scale to Measure Work Readiness of Transition-Age Youth With Disabilities: A Promising Approach. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 65(1), 61–69. <https://doi.org/10.1177/0034355220970619>
- Schultz, J. (2021). 4 Principles of Motivational Interviewing to Elicit Change. *PositivePsychology.com*. Motivation & Goals. 8 Feb 2023. Scientifically reviewed by Maike Neuhaus Ph.D.
- Shah, A., Jeffries, S., Cheatham, L. P., Hasenbein, W., Creel, M., & White-Chapman, N. (2019). Partnering With Parents: Reviewing the Evidence for Motivational Interviewing in Child Welfare. *Families in society* 2019, Vol.100 (1) p.52-67.
- Smith, D. C., Davis, J. P., Ureche, D. J., & Tabb, K. M. (2015). Normative Feedback and Adolescent Readiness to Change: A Small Randomized Trial. *Research on*

- Social Work Practice*, 25(7), 801. Social Services Abstracts.
<https://doi.org/10.1177/1049731514535851>
- *Snape, L & Atkinson, C. (2017). Students' views on the effectiveness of motivational interviewing for challenging disaffection. *Educational Psychology in Practice*, 2017 VOL. 33, NO. 2, 189–205. Taylor & Francis Group.
- Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Ajantasainen lainsäädäntö. Finlex.
- *Stevens, J., Lutz, R., Osuagwu, N., Rotz, D., & Goesling, B. (2017). A randomized trial of motivational interviewing and facilitated contraceptive access to prevent rapid repeat pregnancy among adolescent mothers. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 217(4), 423.e1-423.e9. Scopus.
<https://doi.org/10.1016/j.ajog.2017.06.010>
- *Stewart, D.G., Felleman, B.I., 6 Arger, C.A. (2015). Effectiveness of Motivational Incentives for Adolescent Marijuana Users in a School-Based Intervention. *Journal of Substance Abuse Treatment* 58 (November 2015): 43–50.
<https://doi.org/10.1016/j.jsat.2015.06.002>.
- Suhonen, R., Axelin, A. & Stolt, M., (2016). Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Axelin, A., Suhonen, R. & Stolt, M. (2016). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos. Turku.
- Tolonen, K. (2018) Viisi keskustelua muutoksesta (VKM) -ohjelman prosessi ja tulokset yhdyskuntaseuraamusasiakkailla. Acta Universitatis Tamperensis 2419. Tampere University Press. Tampere 2018.
- Torraco, R.J. (2005). Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. Human Resource Development Review. September 2005. University of Nebraska-Lincoln.
- Trotter, C. (2006). Working with Involuntary Clients. A guide to practice. London: Thousand Oaks, Calif, SAGE.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi Kustannusosakeyhtiö Tammi. Uudistettu laitos.
- Valkeapää, K. (2016). Tutkimusaineiston valinta systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. Teoksessa Axelin, A., Suhonen, R. & Stolt, M. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos.
- *Walker, D. D., Stephens, R. S., Blevins, C. E., Banes, K. E., Matthews, L., & Roffman, R. A. (2016). Augmenting brief interventions for adolescent marijuana users: The impact of motivational check-ins. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 84(11), 983–992. psych. <https://doi.org/10.1037/ccp0000094>
- Whittemore, R. & Knafl, K. (2005). The integrative review: updated methodology. *Journal of Advanced Nursing* 52(5), 546-553.

Liite 1

Interventioiden positiiviset tulokset.

Käytöksen muuttumisen
seuraukset

Päihdeoireilun väheneminen

Raskauksien väheneminen

Käytösongelmien väheneminen

Raskauden keskeytysten väheneminen

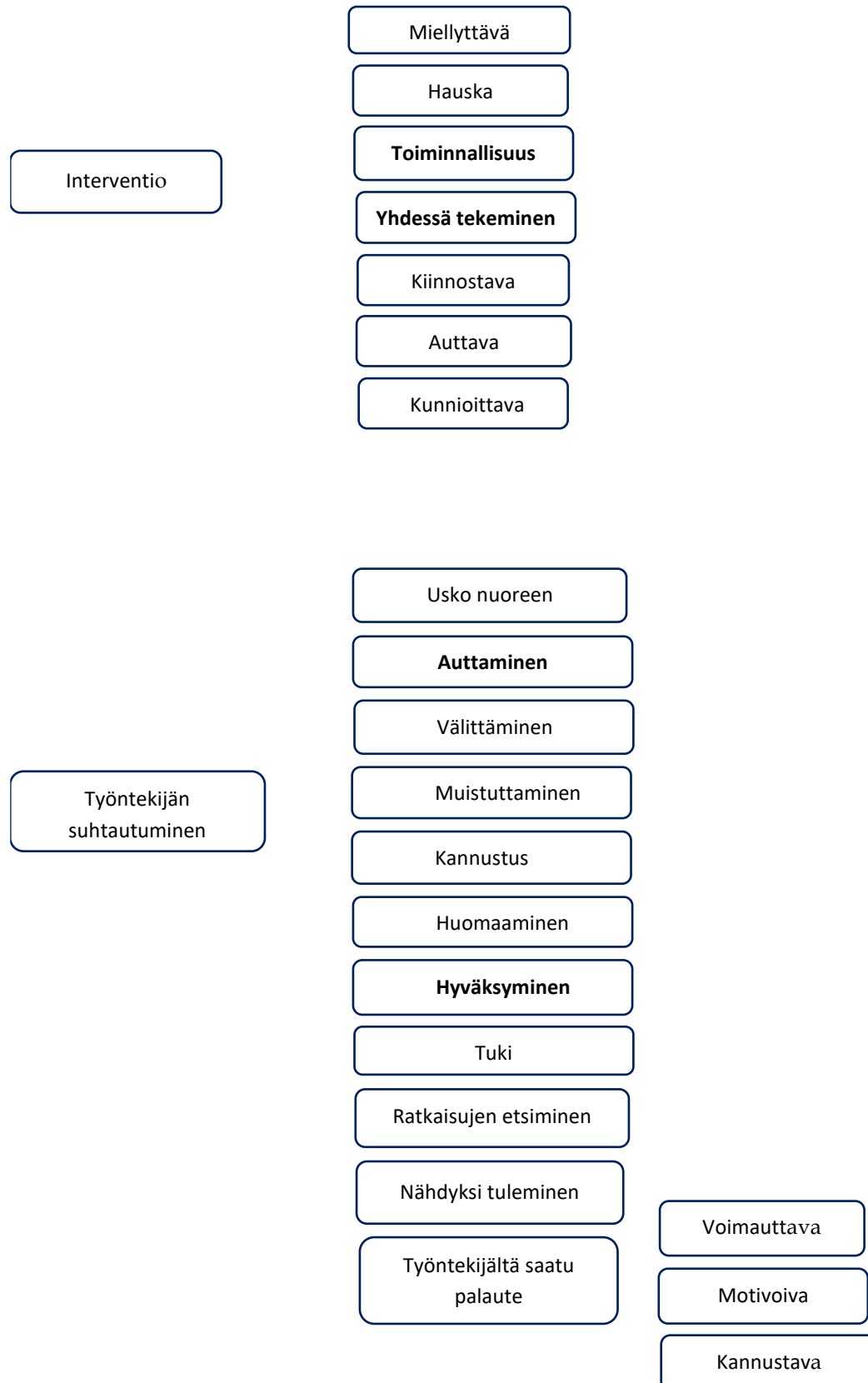
Sukupuolitautilien väheneminen

Työllistyminen

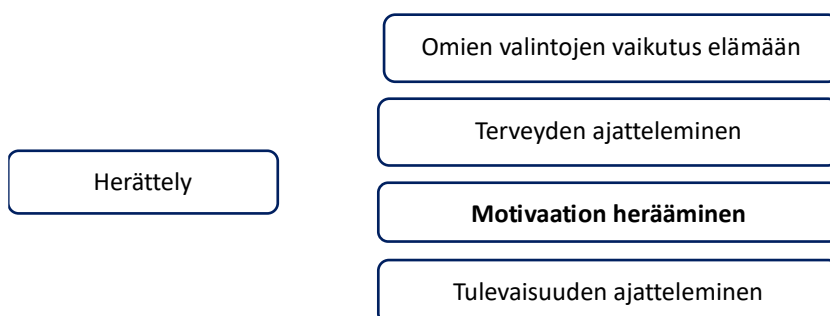
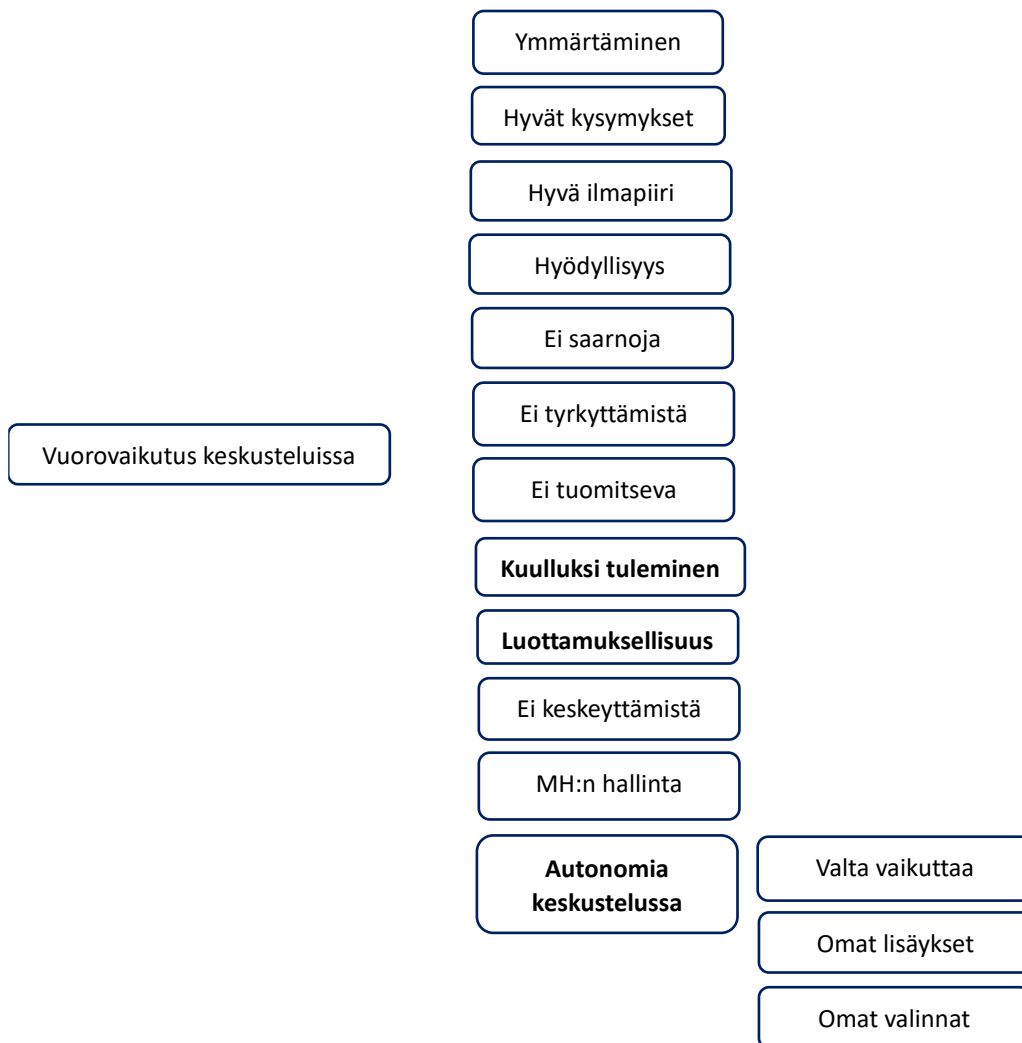
Muun avun vastaanottaminen

Liite 2

Nuorten positiivinen palaute. Lihavointi niissä, joiden kohdalla enemmän kuin yksi maininta.

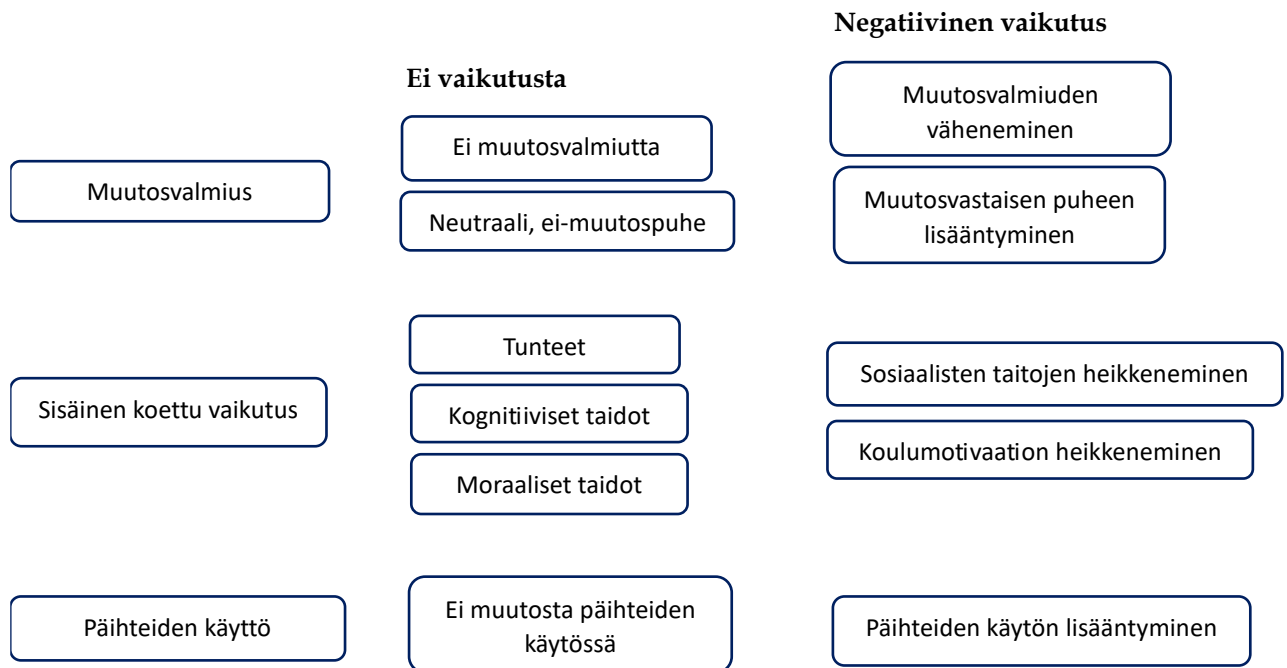

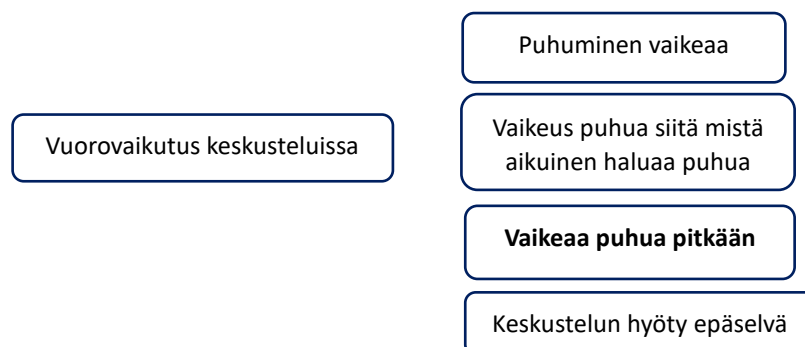
Liite 3

Interventioiden ei-tulosta ja negatiiviset tulokset sekä nuorten negatiivinen palaute.

Ei tulosta ja negatiiviset tulokset

Nuorten negatiivinen palaute

Part I: Mixed Methods Appraisal Tool (MMAT), version 2018

Category of study designs	Methodological quality criteria	Responses		Comments
		Yes	No	
Screening questions (for all types)	S1. Are there clear research questions?			
	S2. Do the collected data allow to address the research questions? <i>Further appraisal may not be feasible or appropriate when the answer is 'No' or 'Can't tell' to one or both screening questions.</i>			
1. Qualitative	1.1. Is the qualitative approach appropriate to answer the research question?			
	1.2. Are the qualitative data collection methods adequate to address the research question?			
	1.3. Are the findings adequately derived from the data?			
	1.4. Is the interpretation of results sufficiently substantiated by data?			
	1.5. Is there coherence between qualitative data sources, collection, analysis and interpretation?			
2. Quantitative randomized controlled trials	2.1. Is randomization appropriately performed?			
	2.2. Are the groups comparable at baseline?			
	2.3. Are there complete outcome data?			
	2.4. Are outcome assessors blinded to the intervention provided?			
	2.5. Did the participants adhere to the assigned intervention?			
3. Quantitative non-randomized	3.1. Are the participants representative of the target population?			
	3.2. Are measurements appropriate regarding both the outcome and intervention (or exposure)?			
	3.3. Are there complete outcome data?			
	3.4. Are the confounders accounted for in the design and analysis?			
	3.5. During the study period, is the intervention administered (or exposure occurred) as intended?			
4. Quantitative descriptive	4.1. Is the sampling strategy relevant to address the research question?			
	4.2. Is the sample representative of the target population?			
	4.3. Are the measurements appropriate?			
	4.4. Is the risk of nonresponse bias low?			
	4.5. Is the statistical analysis appropriate to answer the research question?			
5. Mixed methods	5.1. Is there an adequate rationale for using a mixed methods design to address the research question?			
	5.2. Are the different components of the study effectively integrated to answer the research question?			
	5.3. Are the outputs of the integration of qualitative and quantitative components adequately interpreted?			
	5.4. Are divergences and inconsistencies between quantitative and qualitative results adequately addressed?			
	5.5. Do the different components of the study adhere to the quality criteria of each tradition of the methods involved?			